

ఆంధ్రవర్ణి

183 శ్రీదుండుబినామ సంవత్సరాది సంచిక : 1957

తమ్మారెడ్డి కృష్ణమూర్తి
 ప్రముఖులను
 రవీంద్ర ఆర్ట్స్ ప్రెయిషన్స్

ఇద్దరుకొండుకులు

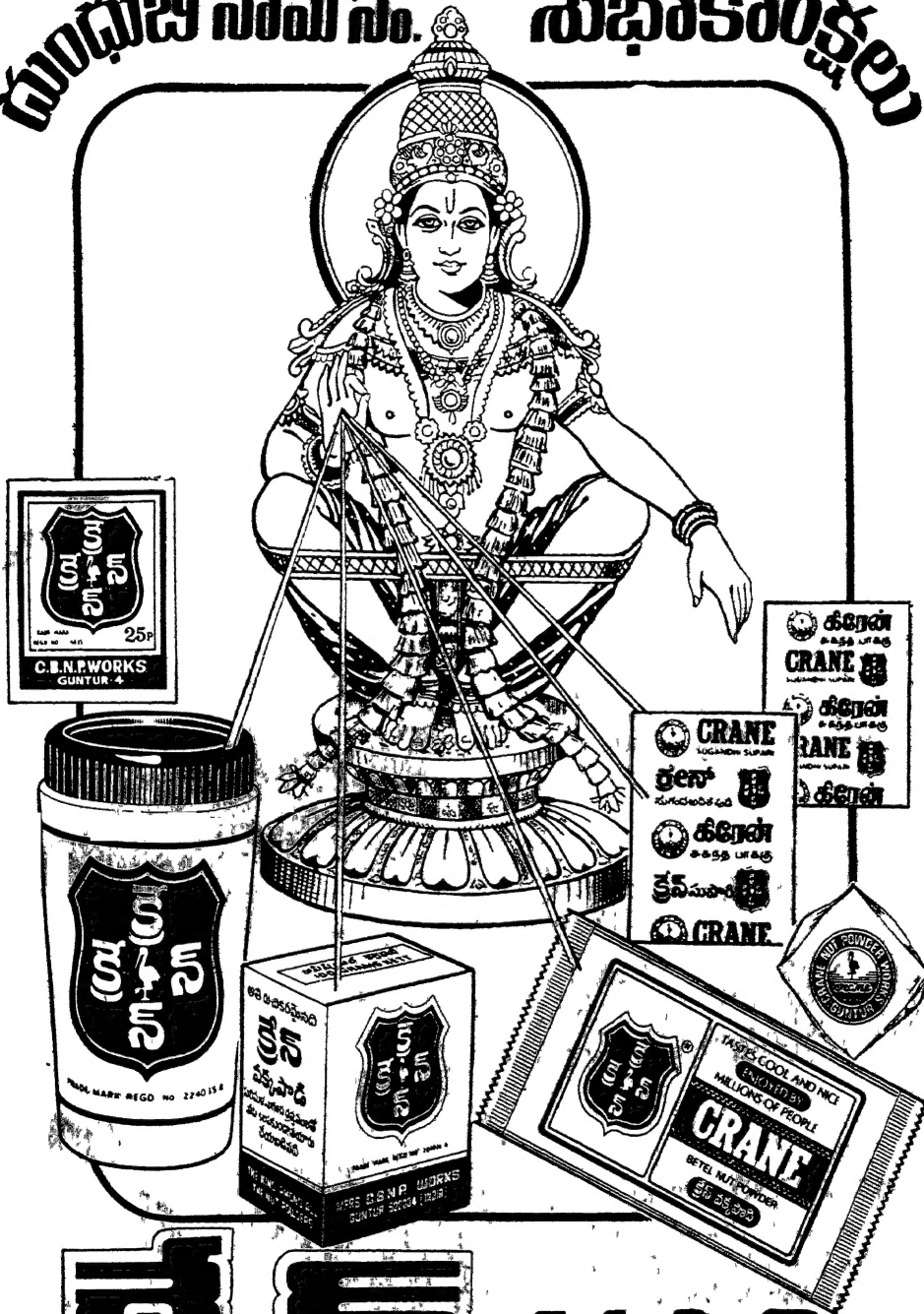

దర్శకత్వం
 కటాపిసుబ్బారావు
 నిర్మాత
 కె.వి.నారాయణరెడ్డి
 సంగీతం
 చక్రవర్తి

కలర్

SREE PUPS

దుంధుబి నామ సం. సుభాకరాంజ్ఞలు

CRANE వక్రపాడి

దొనికి సాటి మరొకటి లేదు.

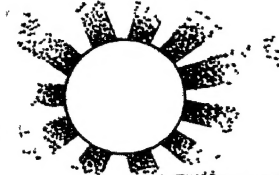
INSIDE

పైరుకు పంచ పోషణలు

సూర్యరశ్మి

నమస్త భూమండలానికి వెలుగు సూర్యుడు.
సూర్యుని కాంతి కిరణాలతో నమస్త ప్రాణికోటి
మేలుకొంటుంది. శక్తిని పుంజుకొంటుంది.
పరిపూర్ణత వెందుతుంది.

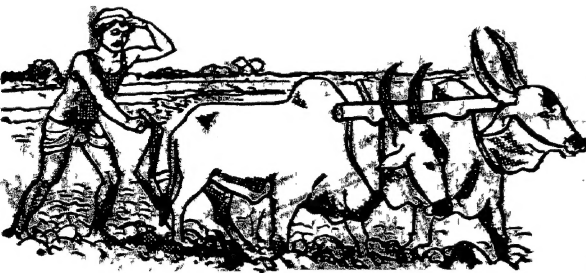

నీరు

చెట్లు-చేమలు, పైర్లు-పంటలు, ప్రతి జీవరాసికి
ప్రాణాధారము నీరు. బ్రతుకు బాటల్లోకి, పంట
చేలల్లోకి ప్రవహించే జీవవాహిని ఈ నీరు.

పంట భూమి

అన్నింటికీ అలావాలమైన భూతలము, తరతరాల
సొండ్ రైతును కన్నదీర్థలా కాపాడుతూ వుంది.
భూమితే నమ్ముకొని జీవిస్తున్న రైతుకు ఈ మట్టి
బంగారం

రైతు కృషి

రైతుకృషి అతని పురోగమనానికి మార్గం.
కృషితో నా ప్తి దుర్నితం. వెనుటోర్చి
శ్రమించే రైతు కృషికి వత్సరితం తప్పదు.

పొరుగు గ్రోమోర్ ఎరువులు

లాభదాయకమైన వ్యవసాయానికి మార్కెట్ కి,
వీరు, నేల, రైతుకృషి చిట్టప్పిలతో సమానంగా
గ్రోమోర్ ఎరువులు ఎంతో అవసరం.

రైతు మిత్ర రైతు రక్షా-గ్రోమోర్

కోరమాండల్ ఫెర్టిలైజర్స్ లిమిటెడ్
126, హోమియో రోడ్, హైదరాబాద్-500 002.

#08 C/L 9/81

ఆంధ్రపత్రిక

మంచుపానము
సంపత్తురాది సమితి

[డెబ్బది రెండవ సంచిక]

[1982-'83]

వ్యవస్థాపకులు : శ్రీ కాశీవాధుని వాగేశ్వరరావు

★

శివలెంక శంభు ప్రసాద్

[సంపాదకుడు

[1938-'72]

★

సంపాదకుడు : శివలెంక రాధాకృష్ణ

వెల ౬౫. 5-00

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమున ముద్రితము

Supplement to Andhra Patrika, Issue Dated 26-3-'82

Regd. No. Y/VJ-No. 49.

విషయానుక్రమణిక

సంచిక 72

సంవత్సరము 1982-'83

అర్ణవము	శ్రీ వజ్ఞుల కాళిదాసు	6
తమిళ మినీ కవితలు	శ్రీ చల్వా రాధాకృష్ణశర్మ	9
బాల్యమొక మంత్రనగరి	శ్రీ సోమసుందర్	12
ఈ వచ్చదనం నన్ను కాటువేస్తోంది	శ్రీ కొడవంటి లీలామోహనరావు	15
వెనకబడినకథ	డా. లేళ్ళపల్లి వెంకట లక్ష్మీనారాయణశర్మ	16
ఆంధ్రదేశము - శ్వేతాంబర జైనమతము	డా. ఘంటా జవహర్లాల్	21
మీ తమవుల్లోని ఆణువణువులోనూ...	శ్రీ కే. కిశోరుబాబు	24
	శ్రీ కే. ఆశోకుబాబు	
'ఆర్థోద్ధయ'ము బసవ జనన ముహూర్తమా ?	శ్రీ రేకళిగ మఠం వీరయ్య	26
వసంతుడు	శ్రీ నడకుదురు రాధాకృష్ణ	28
గాథానైపుతతితో శుభాషితాలు	శ్రీ తిరుమల రామచంద్ర	29
వీరాజనం	సాంధ్యశ్రీ	47
వర్షము	శ్రీ వి. శ్రీరామచంద్ర	50
పాడుబాం రండి ఊదిపాట	శ్రీ తిరునగరి	73
పిడ్మాలు పలుకు	కీషికేబుర్రా శేషగిరిరావుగారు	74
లుప్త మాన శిష్యులు	"అచార్లు"	81
ఒక పెన్షెంటర్ శీతల రాత్రి	శ్రీ కె. శివారెడ్డి	89
వికసించే కాలం	శ్రీ మాదిరాజు రంగారావు	93

స్వ విషయం

కొత్త సంవత్సరంతో పాటు కొత్త ఆశలు కలుగటం సహజం. 1980 లో కొత్త

కేంద్ర ప్రభుత్వం ఏర్పడినప్పటి నుంచి అభివృద్ధి విధానాలలో కొన్ని మార్పులు రావటం ఎందరో గమనించారు. పిడివాదాలు మాని ప్రయోజనాలకి పనికివచ్చే విధానాలు అనుసరించటం మొదలయినదని వ్యాఖ్యాతలు అంటున్నారు. అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాలు, బ్రిటన్ లో ఎక్కువగా ప్రచారంలో ఉన్న సిద్ధాంతాలు కొన్నిటికి భారతదేశంలో ప్రతిధ్వనులు వినపడుతున్నాయంటే అతిశయోక్తికాదు. అయితే, అమెరికాలో కూడా అక్కడ అమలు చెయ్యబడుతున్న విధానాలపట్ల అసంతృప్తి తీవ్రంగానే చెలరేగుతోంది. ఇక భారతదేశంలో కొత్త విధానాల విమర్శకి కొద్దివేల ఉండదని ఊహించటంలో తప్పులేదని పిస్తుంది. కొన్ని దశాబ్దాలుగా ఇక్కడ మంచి ప్రాచుర్యం తెచ్చుకొనగలిగిన నినాదాలని కాదని కొత్త విధానాలని అనుసరించటం తేలికకాదు. ప్రభుత్వంవారు తమ విధానాలని వ్యతిరేకించే విమర్శని ఏ విధంగా ఎదురుకుంటారో చూడాలి. భారతదేశంలో ఏమి మార్పులు వచ్చినా ప్రభుత్వ పరిపాలనా యంత్రాంగం యొక్క భారం తగ్గే మూలనలు కనపడటంలేదు. ఈ భారం వలన ఉత్పత్తి పెరిగే అవకాశాలు ఏవీ ఏర్పడకపోగా ఉత్పత్తికి అవరోధాలుగా నిలిచేనే కనుక అధికం అవుతున్నాయని సందేహంలేకుండా అనవచ్చు. ఉగాది సందర్భంతో తెలుగువారి రాష్ట్రంలో వచ్చేమాతృని తలుచుకొనక తప్పదు. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ముఖ్యమంత్రి పదవికి ఉన్న విలువ ఎంత పడిపోయిందో ఇటీవలే జరిగినదంతా స్పష్టంగా తెలుపుతోంది. ఇది విషాదం కలిగించతగిన పరిణామం. అయినప్పటికీ కొత్త సంవత్సరంతో ఆశాజనకంగా ఉండే మార్పులు ఎన్నో రాగలవని ఎదురు చూడాలి.

అ ర్థ వ ము

శ్రీ వజ్జల కాళిదాసు

కడలి తరగలు విరిగి పడుచో

వెడలు శీకరములు కనంబడె
చాలులై విరజిమ్మ బడు ము
త్యాల పరములుగా !

వరుణదేవుని వారు వమ్ములు
ధరణి మీదికి దాడివెడలెడు
కరణి నురగలు గ్రక్కుకొనుచున్
బరుగులిడు తరగల్ !

పుడమి వంతయు నొక్కపెట్టున
ముంచివేయగ జాలు వడితో
వీచులెన్నో లేచివచ్చియు
వెనుకకే మరలున్ !

అంతరిక్షమునుండి చూచిన
వింత వింతల యానపాత్రము
వోలె విశ్వము కుంబిడు క
ల్లల వేష్టితమై !

శాంతియున్ విశ్రాంతి యెరుగక
వంతతము క్షీణించు వార్నిధి
యంతరంగమునందు రేగును
ఖడబ వహ్ని శిఖల్ !

శరావాకాశముక్కిందన్
ధరా వనాషధులన్ నందెడి
తరిన్ పొంగులు వారుచున్నవి
తరంగ శ్రేణుల్ !

ప్రశాంతంబగు నిశీధమ్మున

తమోరాశులు ధరంబడెనా
తరంగమ్ములుగా !

ధరా ధరముల శిఖరములపై
శిరోవేష్టములైన మొగిళుల
తురాయిలుగా మెరయు మెరుపుల
సరణి నునవి నురగల్ !

అగాధము నీరంధ్ర నిబిడం
బమావాస్యోపమం బంబుధి
సిసీవాలీ సిరుల దాలెను
ఫేన రేఖలతో !

మార్య చంద్రుల శుభదీప్తులు
తారకాగ్రహ ధవళ కాంతులు
నిచట కుప్పలు వేసినారా
యిసుక తిన్నియల్ !!!

రోదసీ కుహరమ్ములే మా
త్మోగే గర్జా ముఖర భీకర
మహోత్కలికా మహాత్యుద్గత
కుహరితమ్ములకు !

విలయ ఝంఝా మరుద్వేగో
ద్వేల నిర్వాతాంతరంగము
వగిలిపోయినదేమొ ఘూర్కలు
వారివిధి లోనన్ !

వృధాయాస వృధా క్షోభలు
క్షుధా బాధా కుధా కూష్మము
పథానార్తి ప్రధాన వేదన

అనంతావధి కన్యగీటులు
పార రహిత ప్రవాహములు
కడ లెరుంగవి గాఢవాంఛలు
కడలి కదలికలు !

కాంతి చంద్రిక, రంభ, మేనక,
మదన, మోహిని, పుతాచి, చిత్ర
రేఖ అచ్చర మచ్చె కంటుల
గన్న పాథోధి,

చలువ వెన్నెల లోలుకు జాబిలి
పసిమి వన్నెల పైడి పడతుక
అమర జీవద మమృతభాండము
గన్న పాథోధి,

విశాలోర స్థలము నిస్తుల
భావ కల్లోలితం బైనన్

వినీలాగాధంబు గర్వము
ఘృణా విరహితము !

విధుర జీవన విరహబాధా
విపం చీగళ వినిర్ముక్త
ప్రవాహోశు క్షార రుచి వి
క్షేప మీ జలధి !

శీర్ణ భిక్షుక జీర్ణ కోశము
ఘూర్ణితాశా తూర్ణపాశము
దూర్ణరాత్రీ చూర్ణకేశము
లర్ణ వోత్కలికల్ !

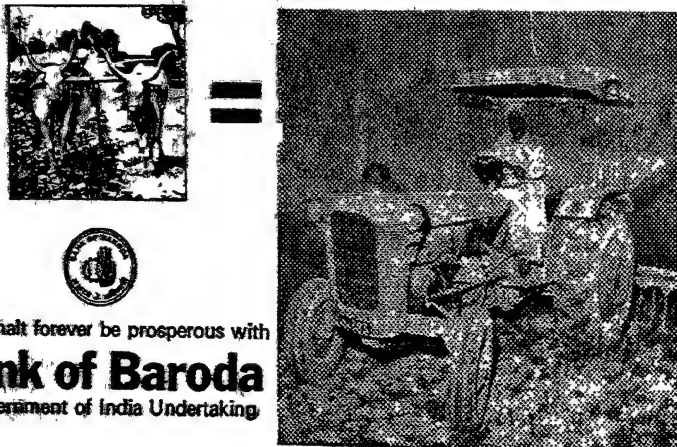
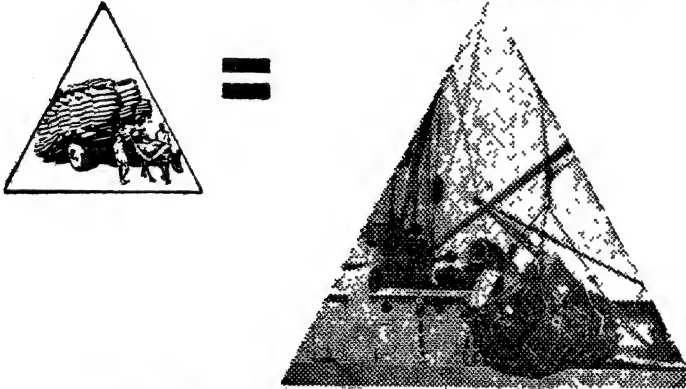
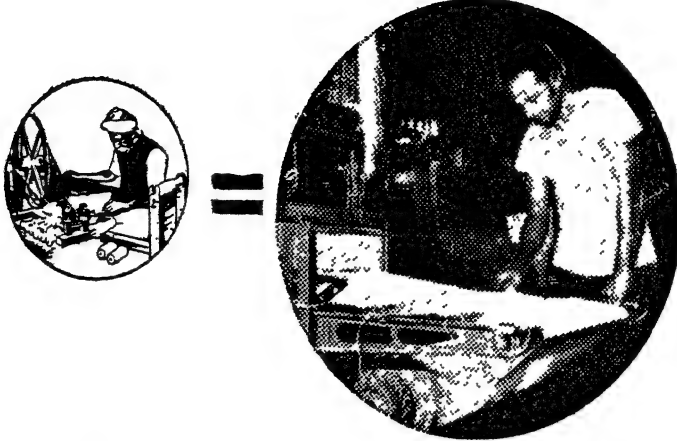
విశ్వమంతయు జాట్టివైచిన
విజయ గర్వము విజృంభించగ
కోటి చేతుల గొట్టలేచును
మింటి కర్ణవము !

Modern maths from Bank of Baroda

small = BIG

They get equal
importance
Equal attention
Small people
And big people,
At Bank of Baroda.
Deposits Advances,
And every other
banking service
At Bank of Baroda.
Come.

Thou shalt forever be prosperous with
Bank of Baroda
A Government of India Undertaking

త మిళ మి నీ క వి త లు

ఒకనాడు మహా కావ్యాలు, ఆ తర్వాత ఖండకావ్యాలు సాహిత్య ప్రపంచంలో వెలుగులోకి వచ్చి ప్రచుర ప్రచారం గడించినట్లుగా ఈ నాడు మిసీ కవితలు వ్రాతా ముఖంగా నైతేనేమీ పుస్తక రూపంగా నైతేనేమీ వరశ్శతంగా వెలువడుతున్నాయి; పాఠకుల్ని అలరిస్తున్నాయి. ఒక సాహిత్య ప్రక్రియగా మిసీ కవిత స్థిరపడింది.

తెలుగులోవలె, తమిళంలోనూ మిసీ కవిత బాగా ప్రచారంలోకివచ్చింది. ముఖ్యంగా పాత్రికలలు, అందులోనూ చిన్న పత్రికలు, ఈ ప్రక్రియకు ప్రాముఖ్య మిస్తున్నాయి. ఇటీవల మిసీ కవితల సంపుటలు కొన్ని పుస్తక రూపంలో వెలువడడం గమనించదగిన అంశం.

ఏక విషయాశ్రయమూ వ్యంగ్య ప్రధానమూ అయిన లఘు రచనను మిసీ కవిత అనవచ్చు. కనుక ఇందులో అవగ్రహ్య విషయాల ప్రసక్తి వుండదు, దొంక తిరుగుడు ఉండదు. తాను చెప్పదలచిన విషయాన్ని కవి సూటిగా సంగ్రహంగా స్పష్టంగా వివరిస్తాడు. సంక్షిప్తత మిసీ కవితకు జీవం. కాగా అది పాఠకుణ్ణి అనాయాసంగా ఆకట్టుకుంటుంది వ్యంగ్య ప్రధానం కావడం వల్ల, ఆలోచింపజేస్తుందికూడా. మలయాళంలో ఈమధ్యకాల్పానుకవితలంటూ వస్తున్నాయి. ఇవికూడా మిసీ కవితలే ఈ కోవకు చెందిన కవితలలో వ్యంగ్యానికి పై చెయ్యి అనే అంశాన్ని కద్దామ కవిత అన్న పేరు చెప్పక చెప్పుతున్నది. ఇక కొన్ని తమిళ మిసీ కవితల్ని కరిశీలిద్దాము.

“రాత్రి వేళ వచ్చింది
ఇంకా తెల్లారనే లేదు.”

మన స్వాతంత్ర్యం గురించి ఒక రచయిత చెప్పిన రెండే రెండు పాదాల కవిత యిది. మనం ఆశించినట్లుగా స్వాతంత్ర్యానంతరం కూడా మనల్ని కమ్ముకున్న కష్టాల చీకట్లు తొలగ లేదని, స్వాభ్యుదయనే వెలుగు యింకా రాలేదని యీ రెండు పంక్తుల్లో కవి వ్యక్తం చేసిన తీరు. ప్రశంసార్హం.

బాలకుమారన్ అనే రచయిత దర్శించిన నగరాన్ని పరికించండి:

“వస్తులు నివసించే
స్థానం చెట్లు పక్షిపోక
మనుషులు నివసించే
రాతి చెట్లు పెరిగిన అడవి.”

ఆ మధ్య ఏ రోజు పత్రికలో చూసినా దొంగ రవాణా ధార్మకు సంబంధించిన విషయాలు ప్రస్తుతముగా కనిపిస్తూ వుండేవి. ఆ విషయాన్ని ఒక రచయిత హితోపదేశం అట్టే యీ కింది కవితలో హృద్యంగా తెలియజేశాడు.

“అలల కడలి నై నా దాటి
అర్థం అర్జించమని
పెద్దలు పెరిగిచ్చిన
హితోక్తి ననుసరించి
ఆర్జి చాడు అర్థం.
అర్జించిన అనంతరం
నాకు లభించాయి
దొంగ రవాణాదారు
అనే ఒక బిరుదు
కారా గృహ శిక్ష.”

అలల కడలి నై నా దాటి అర్థం అర్జించమని తమిళంలో రుచికరమైన సామెత ఒకటి నేటికీ వాడుకలో వుంది. ఈ సామెతను వ్యంగ్యంతో రంగరించి, సమాజంలో రూపుదాల్చిన ఒక చెడుని రచయిత తెలియజేసిన వై నం ఎంతైనా కొనియాడ దగింది.

గృహ యజమాని కోవతాపాలు ఎన్ని అవతారాలు ఎత్తుతుందో, ఆ విషయాన్ని తిరుమావళవన్ అనే రచయిత చేసిన తుఫాను హెచ్చరిక నుంచి అనాయాసంగా గ్రహించవచ్చు.

“హృదయార్థవేలో
కేంద్రీకరించిన తుఫాను,
భార్యాభ్రతుల పై పుగానో
ఆఫీసు అదెందరు, పూనుల
పై పుగానో

వీయవచ్చు ....

తక్కులితంగా

పైళ్ళ ప్రాంతాల్లో

ఉరుములతో కూడిన వానో

లేకపోతే

గాలితో కూడిన వానో

కురస వచ్చు."

నేడు వెలువడుతున్న కొన్ని తమిళ మిసీ కవితలలో ఇంగ్లీషు మాటలు కొంచెం ఎక్కువగా కనిపిస్తున్నాయి. అయితే, అవి దై నందిన జీవితంలో తరుచు వినిపించేవి కాబట్టి, ఆ మాటలు ఒక విధంగా ఆ కవితలకు జీవం పోసే విగా ఉన్నాయి. మ.న. రామస్వామి వ్రాసిన నెపోటిజం యిందుకు చక్కని ఉదాహరణ.

"మన కమీషనరుగారు

ఐడియల్ వ్యక్తి.

ఆఫీసు కలంతో

పొంత వుత్తరం రాయరు.

పొంత కలంతో

ఆఫీసు సిరా పొయ్యరు.

పొంత వుత్తరం

రాయడం మాత్రం

ఆఫీసు టై మూలో."

కొబ్బరికాయ చాలా విచిత్రమైనదంటూ ఒక కవి యిలా పేర్కొన్నాడు:

"పూజా సమయంలో

కొట్టివచ్చుడు

వంకరగానూ

వచ్చడికి మధ్యగానూ

వగిలే

విచిత్రమైన కాయ."

ఎన్నికల సమయంలో నాయకులు వాగ్దానాలు చెయ్యడం ప్రజావయోగార్థం కొన్ని మంచివనులుచెయ్యడం మొదలై వ వాటిని ఒక రచయిత ఎన్నికలు రావాలి అనే కవితలో తేట తెల్లం చేశాడు.

"ఎన్నికల సీజన్లో

చేదిక 'సంత' మంది

ఒకాయన యిలా అన్నాడు-

ఈ నియోజక వర్గంలో

మంచినిన్ను కావాలంటే

వీధి దీపాలు వెలగాలంటే

రోడ్డు వనక కలగాలంటే .....

మధ్యలో ఒకడు

నిలబడి అన్నాడు గదా :

మాటి మాటికి ఎన్నికలు రావాలి."

వ్యంగ్య ప్రధానములైనా, తమిళ మిసీ కవితలు చాలావరకు ఎరుషంగా వినిపించకపోవడం గమనించదగిన మరొక అంశం. నిజానికి కటూక్తులుకాదు, కమ్మనీ మాటలు వ్యంగ్యానికి జిగి బిగి చెక్కురుస్తాయి. ఎరుషోక్తులు ఆవేశం కలిగిస్తే, లలితోక్తులు ఆలోచింపజేస్తాయి. కమలా మణాళ్య అనే రచయిత వ్రాసిన ఇద్దరు పిల్లలు" కవితను పరిశీలించండి.

"భారత మాత

ఇద్దరినీ కన్నది

ఒకరు స్వాతంత్ర్యం

మరొకరు స్వాధీనం.

పెద్దది స్వాతంత్ర్యం

ఇద్దరినీ కన్నది

ఒకరు ప్రజాస్వామ్యం

మరొకరు సోషలిజం.

ప్రజాస్వామ్యమూ

ఇద్దరినీ కన్నది

ఒకరు వోటు

మరొకరు దొంగ వోటు.

పెద్దది సుందరి

చిన్నది కురూపి."

ఇంకా మరికొన్ని మిసీ కవితలు చదువుకుని ఆనంద దీధాము :

వల్లకాటి చిచ్చు

"కాలం సగం

కామం సగం

దహించి వేశాక
శేషించిన యీ శరీరాన్ని
వల్ల కాటి చిచ్చు
ఇంకేం దహిస్తుంది ?”

—రాహుల దాసన్.

అభివృద్ధి

“ప్రతికలో పడిన వార్త :
దేశంలో వస్త్రోత్పత్తి
ఈ యేడు రెండింతలు
ఎక్కువయింది.
ప్రజలకోసం కాదు
పార్టీ జెండాల కోసం.”

—కే. బాలు సామి

వేచివున్నారు

“బస్సు క్యూ మొదలుకొని
లిఫ్టు క్యూ దాకా
వేచి వుండి
ఉద్యోగంలో ఉన్నతికీ
వేతనంలో ఉన్నతికీ
రేషను సామాన్లకీ
వేచి వుండి
వేచి వుండి
విసిగి వేసారి పోయి
ఇంటికి రాగానే
నా కోసమూ వేచివున్నారు
నా కుమారుడూ కూతురూ
వేచివున్నారు
ఉద్యోగం కోసమూ
ఉద్యాహ వేశకీ.

—అ. ఆశీర్వాదం.

గుడిసె గొంతు

“అధికారపు బొంగులు
మా జీవితంతో ఒరుసుకుంటాయి
అయితే

మండేవి బొంగులు కాదు
మా కడుపులు !”

—చా. మణి.

ఎందుకో

మండు టెండలో
వరసలో నుంచుని
ఒళ్ళు వేడెక్కి కాళ్ళు పోట్లు పుట్టి
తీసుకువెళ్ళినా
ఆ బియ్యం మాత్రం
ఎందుకో ఉడకలేదు !”

— భక్తవత్సలం.

కడలీ ఒడలూ

“ఒడలూ ఒక విధంగా కడలే
ఎందుకంటే
ముత్యాలు యిస్తున్నది-చెమట
ముత్యాలు యిస్తున్నది.
కడలీ ఒక విధంగా ఒడలే
ఎందుకంటే
ఉప్పు యిస్తున్నది-చెమట
ఉప్పు యిస్తున్నది.

—నా. వేందన్.

జైండియా

“చీకట్లో
అగ్గిపెట్టె వెతికి
కింద పడి
దీపం బద్దలు కొట్టి
గాయ పడడం కన్నా
ఇలాగే వుంటాను
తెల్లారదా యేమిటి ?

— రాయన్

పరదక్షిణ (కట్నం)

“అద్దె కొంపలకోసం
ఒకటూ యిటూ పరుగెత్తే
ఈ మనుషులు....
శాశ్వత గృహాలలో
నివసించేందుకు
గృహ యజమానినే
‘అద్దె’అడుగుతున్నారు.

—శివకుమార్

యాచకుడు

“దేవుడు
 ఏమన్నా
 రాయా రప్పా
 కల్పనా కృతా-
 కరుణా సింధువుః
 కనుకనే
 పొట్ట యిచ్చిన దేవుడు
 అతనికి
 శాస్త్రా చేతులూ
 కనికరించ లేదు..”

కత్తులు లేని నెత్తురులేని

“రాడి రంగడు కావించే
 వవిత్ర యుద్ధంలో
 కత్తులూ లేవు
 నెత్తురూ లేదు !
 అతను గ్రహించేది
 పైకిలు గొలుసు మాత్రమే !
 దెబ్బ తగిలిన చోట
 ఎముకలే నుగ్గవుతాయి
 నెత్తురు రాదు.

—శక్తిక్కునల్

—హజీర్.

బా ల్య మొ క మం త్ర న గ రి

శ్రీ సోమసుందర్

జ్యేష్ఠ వృక్షచ్ఛాయల
 ప్రేమకొరకు వెదకులాట
 ముగియలేదు, ముగియలేదు !
 మంచి చెడుల పోరాటం
 సమయలేదు, సమయలేదు !

నడికి రేయి చీకటిలో
 అడవి పొదల దారులలో
 వెలుగు రేక కొరకు పొగిలి
 గాలించుట మానలేదు....
 తొలగలేదు జీవనార్థ !

లోకపు బీభత్సం
 క్షణకు వుట్టు సమయంలో
 స్ఫుటల మంత్రపేటి తెరచి

బాల్యము నే నర్థింతున -
 దయాకిరణ సేవకై ..

వర్తమాన జీవితమున
 అనవరతం ఆత్మర్థా-
 కంగాళీ గండగొళ
 మశసిపాత భయానకం
 నడగ విప్పి తరుముచుండు !

ఇందుకె మృదు మృదుర బాల్య
 జీవనోత్సవాబ్ధి ములిగి
 స్ఫుటల రత్న పేటికకై
 ఇంద్రజాల శక్తి ప్రకృతి
 కంజ లింఠి ధ్యానసెరలి....

అభివృద్ధి పథం లో

సహకార రంగం

రాష్ట్ర సహకార సంస్థలు అభివృద్ధిని కాగి నుంచి, సహకార రంగములో ఆంధ్ర ప్రదేశ్ గణనీయమైన కృషి సాధించగలిగింది. ఇవి కమ్యూనికేషన్లు, రైతుల పరిశ్రమ అవసరాలకు గాను ఉద్దేశించబడినవి. దరిమిలా సాంఘిక ఆర్థికంగా యితర ప్రాంతాలకు కంటే ఎక్కువగా సహకార రంగం ప్రవేశించడం జరిగినది.

వ్యవసాయ పరిశ్రమ రంగంలో, రాష్ట్ర సహకార బ్యాంకు '98-99 సంవత్సరానికి స్వల్ప, మధ్యకాలిక రుణాలలో రూ. 50,50 కోట్లు పేరకు రుణాలు యివ్వడం జరిగినది. ఇందులో 54/- శాతం చిన్న మరియు బడుగు రైతులకు యివ్వడం జరిగినది. ఇది కంటే ఎక్కువగా రాష్ట్ర వ్యవసాయాభివృద్ధి కేంద్ర బ్యాంకు 1980-81 సం.లో తనలక్ష్యం రూ. 45 కోట్లు కమించి రూ. 68.88 కోట్లు వరకు దీర్ఘ కాలిక రుణాలను మంజూరు చేయడం జరిగినది. ఈ ఏషన్ లో ఈ బ్యాంకు డిశంబరు నే గత మూడు మేండ్లలోనూ అగ్రగామిగ వుంటుంది.

రిజ్జె కార్మికులు, రజకులు, నాయీ బ్రాహ్మణ వంటి అనేక బలహీన వర్గాల వారికి కూడా సహకార సంస్థలు పనిచేస్తున్నవి.

తక్కువ ఆదాయ వర్గాల వారికి, మధ్యతరహా ఆదాయ వర్గాల వారికి మరియు ఆర్థికంగా బలహీన వర్గాల వారికి ఇండ్లు నిర్మించుకొనేందుకు రాష్ట్ర సహకార గృహ నిర్మాణ సంస్థలు ఆర్థిక సహకారము సందించుచున్నవి.

నిత్యావసర వస్తువుల పంపిణీకి మహిళా సూపర్ బజార్ల తో సహా, అనేక వినిమయ ద్వారా సహకార సంస్థలు రంగంలో వున్నవి.

రాష్ట్ర కోఆపరేటివ్ మార్కెటింగ్ సొసైటీస్ (మార్కెట్), ఎరువులు సరఫరాలోనూ, ధాన్య సేకరణలోనూ, వరి తవుడు నూనె తీసి ప్యాక్టరీలవంటి ప్రొసెసింగ్ యూనిట్లు నెలకొల్పడంలోనూ నిమగ్నమైయున్నది.

సహకార రంగంలో పేర్కొన దగిన యితర సంస్థలలో, స్త్రీల సహకార పరిశ్రమ సంఘములు, వికలాంగుల, పొడి పరిశ్రమ, గ్రామీణ విద్యుచ్ఛక్తి వంటి సహకార సంస్థలు కూడా వున్నవి.

గ్రామీణ సహకార సంస్థల నిల్వల స్తోమతను పెంచే వృద్ధిశక్తితో, ప్రపంచ బ్యాంకు సహకారంతో, రూ. 225 కోట్ల రూపాయల వ్యయంలో 100 మె. టన్నుల కెపాసిటీగల 5000 గ్రామీణ గిడ్డంగులు, 250 మె. టన్నుల కెపాసిటీగల మార్కెటింగ్ గిడ్డంగులు ప్రారంభించబడినవి.

రాష్ట్రంలో అన్ని వర్గాల ప్రజలకు సేవ చేసేందుకై ఆంధ్రప్రదేశ్ లో సహకార

సంస్థలు కొత్త వుంతలు తొక్కుతోంది

సమాచార పౌరసంబంధాల డైరెక్టరుచే ప్రకటితము, హైదరాబాద్.

పరిమళ కెసలయమెత్తే
నిరతామృత కాంతిలహరి
చేతస్కత తస్కరించే!
ఏ అదృశ్య హస్తవితతి?
ఏ శాత్రవ ప్రబలశక్తి?

సంశయాల చలిగాడ్పులు
గుండెలదర విచిసృడు
దాపరికపు యాతనతో
ముందు దారి మంచినపుడు
సుఖాశ్రయ మొచ్చటదొరుకు?

కాలగమన వేగలహరి
జ్ఞానకాంతి మెరయకున్న
ఇరుల మూగ గుసగుసతో
చేరవలయు చోటెరుగక
కానని కానల నడకలు....

ముసలి తనపు బరువులతో
ఎగరలేక మిణుకు తున్న
కోక్కిరాయి కాలువిరుగ
దిక్కులేని బ్రతుకున కుప
వాసము ఫలదాయకమే ?

వస్తులు నిస్తుల తేజము
కలిగించునె దరిద్రులకు?
హృదయశాంతి మృగ్యమైన
వీకాంత తపస్వమాధి
కై వల్యము లందించునె?

చిరు చీమల పరిశ్రమల
వెనరు ప్రోత్సహించువారు?
సంఘ జీవనానుబంధ

మెవరు నేర్పిరి తేటికి?
బ్రతుకు కదా పొరశాల!

కడలిలోని నత్తల కెవ
రేర్పరచిరి గుల్లల నగి
షీలు వేయి రితులలో!
గిజిగాడికి గూడల్లుట
నేర్పిరెవరు? బ్రతుకుతప్ప!

పసితనాల కనులు తెరచి
వేకువ తొలి కిరణరేఖ
గ్రోలి మనసు పులకించగ
దివ్యచేతనోత్సవాల
సంభ్రమించు హృదయమేది?

బాల్యమునకు బాహ్యలోక
మొకే ఒక్క గృహాంతరము
వయసు పెరిగి చదువులెదిగి
పద్ధరికము కొంతచేర
ఎన్నిగదులు? మడతలెన్ని?

కనులు చూచు దృశ్యములే
పసితనాల తొలివేళల
మనసు కింద్రజాల మగును....
ప్రకృతి జీవరితులె-కను
మలచును అక్కజము లగుచు!

బాహిరాంతరాలు రెండు
ప్రపంచాలు ప్రౌఢతకే,
సమశ్రుతులు వేపునడుమ
కొలతలు పడికట్లు విలువ
లెన్ని స్వపర విభేదములు ?

ఎటుపోయెను బాల్యహృదయ
మబ్బురపడు అమాయకత?
చటులలోక కుటిల వర్త
నాలె నేడు శరణాయెను!
మంత్రనగరి కేది దారి?

బాల్యము సౌజన్యపూర
మంత్రనగరి! అమరజ్యోతి!
సాంద్రానంద మరీచిక .
మరల తిరిగిరాని మధువు . .
నన్ను విడచి ఎటుపోయెను?

మడత మడత మొగలిరేకు
సర్దుకొన్న చిరుతకలల
నీలినీలి చీనాంబర
పటలముపై మెరపు రేక
లే విధి నేడందగలవు?

ఎటుపోయెను బాల్యహృదయ?
మెటుపోయెను స్మృతుల సుధా
కలశ? మనిశ దీపొత్సవ—
మరుణారుణ స్రవోష సం
కాశగగన తేజస్విని?

ఈ పచ్చదనం నన్ను కాటు వేస్తోంది శ్రీ కొడవంటి లీలామోహనరావు

ఈ పచ్చదనం నన్ను కాటు వేస్తోంది
నిద్రించే గుండెను కలవర పెడుతోంది
నాలో మొలకెత్తే వెలితిని ఆదిలోన్చి తుంచేయనీ
ఈ బీడితో పళ్ళ మధ్య నమిలి నమిలి ఉమ్మేయనీ.

ఒంటరిగా స్వరతి చేసే సూర్యుడు
లోహపు ద్రవాన్ని కుమ్మరిస్తుంటే

శాస్త్ర విప్లవాన్ని నలుదిశలా
చక్రాలు హోరెత్తి ప్రకటిస్తుంటే

మిల్లు కక్కిన కారుమేఘం
చెంగిజ్ ఖాను సైన్యంలా కమ్ముతుంటే
అక్కడక్కడ వెక్కిరింతగా మిగిలిన
ఈ పచ్చదనం నన్ను కాటు వేస్తోంది
నిద్రించే గుండెను కలవర పెడుతోంది
రోడ్డురోలరుతో కసితీరా తొక్కించేయ్
సిమ్మెంటు స్తంభాలను నిలబెట్టి
కరెంటు తీగెలను ముడిపెట్టు
ఇవి ఏవీ నన్ను స్పృశించవు
అనవసరంగా సంచలనాన్ని కలిగించవు

వె న క ట డి న క థ

“ఏలవీటి కార్యక్రమం యీ రోజున” అన్నాను గడ్డి ఎడ కూర్చుంటూ ఆయిదయిందనిపించేసి వైళ్ళు కట్టేసి హార్డులో కొన్ని పద్దాం మేం ముగ్గురం.

“సూరి చెప్పాలి” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“ఏం చెప్పమంటారు?” అన్నాడు సూరి.

నా గురించి, రామ్మూర్తి గురించి పెద్దగా చెప్పాలింజేమీ లేదుగానీ సూరిగురించి మాత్రం చెప్పాలి సూరికి నామాంతరాలనేకం వున్నయ్యే. అవన్నీ సమానాంతర రేఖల్లా వుంటయ్యే కాక ఇంక వాడినున్న మిత్ర బృందాల్లో వక్కొక్క బృందం వాణ్ణి వక్కొక్క సీ ర్తినే పిలుస్తయ్యే, అందువల్ల యే రెండు పేర్లూ క్లాష్ కావు వాడికి యెప్పుడూ దగ్గర వుండే వాళ్ళు మాత్రం వాడిని దూరం నుంచి సూరి అనీ, దగ్గర్నుంచి మరింకోటి అతికించి పిలుస్తారు. వాడికి దూరంగా వుండేవాళ్ళు దగ్గర్నుంచికూడా “సూర్యరాష్” అనే పిలుస్తారు, మా ఆఫీసరు మాత్రం “సి. సూర్యరాష్” అని పిలుస్తాడు. “పేరు నిలుపు కోవాలి” అన్నది ఆయన “మోటో”. ఎప్పుడూ, మాతో ఆ మాటే అంటాడు. తిలుపు మీద తన పేరు నిలుపుకుని పిలుపులో మా అందరి పేర్లూ పూర్తిగా వలుకుతాడు. దాని వెనకాలో కథుంది.

కథ వెనకాలుండే కథలు ఆసలు కథకి కళ్ళాలు వేస్తయ్యే. దాని కాళ్ళు కట్టిస్తయ్యే. దాన్ని ముందుకు పోసివ్వవ్వ. అసలందు కోసమే ముందు కొచ్చే వెనక కథలూ వున్నయ్యే “ఈ కథ కథేవిటో చివరకుగానీ తెలియదు - మీకేకాదు; నాకూడా. రచనా ప్రక్రియ లెన్నిలేవూ; అందులో యిది ఒక ప్రక్రియ అనుకోండి; వక ప్రక్రియ అయితేనేం గాక” అంటాడు మా సూరి. ఈ మాటలు వాడెందుకు చెబుతాడో, యెప్పుడు చెప్తాడో యీ కథ ముందుకి కదిల్లే (?) తెలుస్తుంది. “కథ ముందుకు కదలినావరిదామదశలలో అని నవలై కూర్చుంటే విషయాలెప్పుడు తెలుస్తయ్యో, యెవరికీ తెలియవ్వ” - యిది సూరి వువాచే .. క్షమించాలి. మా సూరిని పూర్తిగా

పరిచయం చెయ్యకుండానే, రంగం మీదకి లాక్కొచ్చేస్తున్నాను వాడితో వచ్చిన చిక్కే యిది. చుట్టవక్కలుంటే పిలవా పెట్టకుండానే రంగం మీద కొచ్చేస్తూ వుంటాడు. వాణ్ణి టూకీగా పరిచయం చెయ్యాలయ్యే- వాడు మాకు కదిల్చేప్పే దిక్కు.. బాధగా పిలవటం మేం!

ఇంతకూ మా ఆఫీసరుగారు సూరిని గానీ మరెవరిని గానీ పూర్తిపేరుతో పిలవటానికి వెనుకనున్న కథేవిటంటే-

బ్రతకలేక బడివంతులుగా చేరాడు ఆఫీసరు ఆయన పూర్వాశ్రమంలో. బడివంతులుగా బ్రతకలేక ఆ జీతం జీవితాల్ని నిలబెట్టలేదని తెల్పుకుంటుండగానే అందరూ అతన్ని “వెరిపీసుగ” అన్నారు. ప్రాణాల్తోనే పీసై పోయాడు. బడివంతులుద్యోగంలో పలుకుబడి లేక అక్కడే పాతుకుపోయాడు. ఇంతలో అతగాడి ప్రాణాల అదృష్టంవల్ల బడిదిలే అవకాశంవచ్చింది. “బ్రతుకజీవుడా” అని బడిని వెడిచిపెట్టి, విడిచిపెట్టి వెళ్ళబోయే ప్రాణాల్ని చిక్కబట్టుకుని రాబడి తక్కువగావున్నా రాలుబడి యెక్కువగా వుండే చిన్న వుద్యోగాన్ని వట్టుకున్నాడు. లంచగొండి తనంలో తిండిపుష్టిదండిగా పెంచుకొనినలుగుర్ని ముంచుతూ వైన యిద్దరకు మాత్రం పంచుతూ ప్రమోషన్లు సంపాదించాడు. కానీ బడి జీవితంలో వట్టుబడిన “అటెండెన్సు” విలిచే పద్ధతి మాత్రం విడిచిపెట్టలేదు. అందుకే ఆఫీసరు సూరిని “సి. సూర్యరాష్” అంటాడు. వీడు ‘ఎస్సార్’ అంటాడు, వాడే యేలవీటి? మేఘా అంటాం మా పేర్లుపిలిచి నవ్వును. కానీ ఆఫీసరు రుసరుసలాడ్తూ బుసలు కొడ్తాడు మేఘలా అన్నవ్వుడు. ‘ఎస్సార్’ అంటుంటే బడి, బడిపిల్లలు, ఆ జీవితం గుర్తుకొచ్చి కన్నుమంటున్నాడనుకునేవాళ్ళం కొన్నాళ్ళు. కానీ సంగతది కాదు. మా ఆఫీసరు పేరు “ఎస్. రాంబ్రహ్మం” .... “ఎస్ ఆర్” అని పొడిఅక్షరాలు యింగ్లీషులో రాస్తూంటాడు ఆఫీసు కాగితాల మీద. ఆ విడి అక్షరాల్ని కలిపేసి “ఎస్సార్” అని తన పేరుతో ఆయన్ని పిలుస్తున్నావని ఆయనకోకం. ఆయన్నా పేరుతో ఎందుకు పిలుస్తాం ఆయన పిచ్చిగానీ! ఇంక పేర్లేవీ లేకనా? ఆయన పేర్లేవిటో ఆయనకేం తెల్పు: మమ్మల్నుడగ మనండ్డి.

అయినా ఆయనడిగినా 'మేం చెబుతామా?' ఆయన తల్లి తండ్రులు పెట్టిన పేరింక వుందనే అనుకుంటున్నాడాయన. ఆఫీసులోచేరాక ఆయనకెన్ని నామకరణోత్సవాల్లిరిగినయో అయినకేం తెల్పు? ఆయనకనేచిది? ఏ ఆఫీసరుకూ తెలియదు. తన క్రింద వనిచేసే బిజగం పెరిగేకొద్ది "బారసాల" అంటే అందరికీ అర్థమయ్యే 'బాలసారె'లు యెన్నోజరిగి పోతయ్ ఆఫీసర్లకి. అందుకే అనామకుడైన ఆఫీసరు యెక్కడా వుండడు. "మీరేం అనామకుల సార్" అని అంటూనే వుంటుందమా. కానీ అర్థం చేసుకోరు అమాయక పు ఆఫీసర్లు, అర్థం చేసుకోనట్లు నిలిస్తారు గడుసాఫీసర్లు- అంతేతేడా. నిగ్గుదేలి, నిగ్గువిడిచేసిన ఆఫీసర్లు "మేం అనామకులం అనుకోకండి" అనితెగబడి, తెగయరుటవడి చెప్పేస్తారు.

కొందరు యెదటి వారికి తెలిసినవే చెప్పటానికి నిగ్గు వడరు. నాయకులున్నారు, గామికులున్నారు, మాస్టర్లున్నారు, రచయితలున్నారు (రచయిత్రులని వేరే చెప్పనక్కర్లేదు - ప్రత్యేకంగా చెప్పాలి కాబట్టి గాని) - శిశువుల యెందరో అలాంటి వాళ్ళున్నారు. అలాంటి వాళ్ళు ప్రపంచంలో కోకొల్లలు. విద్యాలయాల్లోనే వున్నప్పుడు మిగతా చోట్ల వుండటంలో ఆశ్చర్యం యేఁపుందీ; అదిగాక మనిషి మాట్లాటం నేర్చి, భాషను సృష్టించినదగ్గర్నుంచి యెందరు యెందరికీ క్రొత్త విషయాల్లో చెప్పినట్టు; ఎంతమంది తెలిసి విషయాల్లో రాస్తున్నట్టు (తమకు తెలిసి విషయాల గురించి రాసే వాళ్ళ సంగతికాదు నే చెప్పేది. వాళ్ళూ, ఎవరకీ అర్థం కాని విషయాలు రాసే వాళ్ళూ చాలా ఉందే వున్నారు): మేగజైన్లు తిరగేస్తే తెలియటంలా; అందుకే కాబోలు మా సూరి అంటున్నాడి మధ్య- "భారతరామాయణాల్లో చెప్పని సూరి అంటున్నాడి మధ్య- "భారతరామాయణాల్లో చెప్పని యితీర్పుత్తంతో వచ్చిన కథ చూపించమ"ని. మేంచూపించ లేమన్న ధైర్యంతో అంటున్నాడో, నిజంగా నిజం అదేనో మాకేం తెల్పు.....అందువల్ల "మేం అనామకులం అని అనుకోకండి" అని మా ఆఫీసర్లు మాకు తెలిసిన విషయాల్లో చెబుతుంటేవినగల్గుతున్నప్పుడు సూరికథలు వింటే యేం బోయింది గనక: పైగా డబ్బు ఖర్చులేదు. మేగజైన్లు కొనుక్కునే ఖర్చు తప్పించుకుని సినలైన తెలుగువాడిగా కాలం వెళ్లబుచ్చేయొచ్చు. అంటే నా వుదేశ్యం సూరిమేగజైన్లలోని కథలు తీసి మాకు చెబుతాడనికాదు; మాసూరి కథలు వాడికేమాత్రం తీసిపోవని మాత్రమే చెప్పతోంది. కాకపోతే వాడితో చిక్కల్లా ఘక్కటీ-కథని క్లుప్తంగా యెప్పుడూ చెప్పడు. వాడిచేత తీవ్రమని చేయిద్దామని మా ప్రయత్నం.

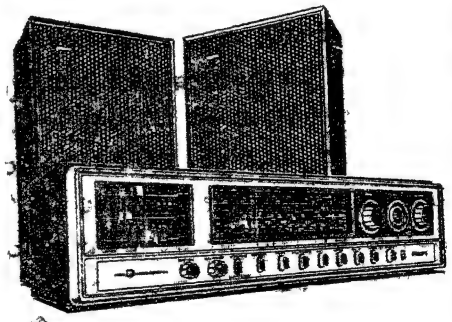
అందుకే మా ఆఫీసరు వాణ్ణి "సి సూర్యారావ్" అని పిలిస్తే, మేము మాత్రం "చిన్నయసూరి" అని కేకవేస్తాం కేలు వేసే చిన్న మా కుంది కాబట్టి. అట్లా పిలుస్తే చిన్న కథరెప్పొక్కాడని మా ఆశ.

ఇంతకూ చెప్పొచ్చేదేంటంటే మా సూరి మాకు కథలని యెదతెట్టి నవలరెప్పొక్కాడు. "బోరుకొడ్డోచి వో కథ చెప్పు" అని వేధించేది మేమే, వింటూ "బోరుకొట్టావ్ యింక కట్టి పెట్టు" అని నోరు మూయించేదిమేమే. అయినా అడిగినా అడక్క పోయినా కథరెప్పొక్కాడవాడు. వాడు కథరెప్పొక్కాడు చూస్తే పెద్ద రచయిత అయిపోగడని యెవరైనా అనుకుంటారు. కానీ యీ జన్మకివాడికా యోగం లేదని మేం రాసిస్తాం. ఎందుకనడక్కండి... అది వాడి ఖర్చు అంతే

అందరికిదుందుభిరామ సంవత్సర శుభాకాంక్షలు.

PHILIPS

సుస్వరమైన మధుర సంగీతానుభూతికి
"ఫిలిప్స్ రేడియోలు"

అధికృత విక్రయదారులు:

సీ తా రా మ రే డి యో స్టోర్స్

మచిలీపట్నం — గుడివాడ — ఉయ్యూరు

ఫోన్ : ౪౬6 — ఫోన్: 926 — ఫోన్: 84

ఫిలిప్స్ కంపెనీలో శిక్షణపొందిన శ్రమభవజ్ఞులగు ఇంజనీర్లచే రేడియోలు, టీవీ రికార్డరులు, స్టీరియోలు, పకలంలో పేరు తేయించి ఇవ్వబడుతున్నాయి.

వారం రోజుల్నుంచి ఆఫీసు యిన్ స్పెక్షన్లో వుంది, యీ వారం రోజులూ గుమాస్తాలు కుర్చీల్లోంచి లేవలేదు ; ఆఫీసర్లు కుర్చీల్లో కూర్చోలేదు. ఇవ్వాళే ఆట విడుపు. మామూలు జీవితం మొదలయ్యింది. ఎవరెంతవని చేశారో, యెంత కళ్ళ జూశారో యింకా అడగ లేదు.

“సూరి : మొదలెట్టు” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“చిన్నయసూరి : మొదలెట్టు” అన్నాను రామ్మూర్తి మాటను సరిగ్గా నేను.

“మీరు యింటరెస్టుందా : లేకపోతే యింత రెస్టు తీసుకుపోదామనే పుద్దేశ్యంలో వున్నారా :” అన్నాడు సూరి.

“ఆఫీసులో రెండో దయ్యింది....యిప్పుడు మొదటిది బాగా వుంది” అన్నాడు రామ్మూర్తి పుష్పాహంగా.

రామ్మూర్తికి వాళ మహాపుష్పాహంగా వుంది. సంగతేవిటో మరి ... ఇన్ స్పెక్షన్ ఆయిపోయి మామూలు జీవితం మొదలయిందనే సేమో.... సంగతేమయితే నాకేంగానీ అంత పుష్పాహంగా సూరితో చెబితే యింకేమన్నావుంది : వవల్చెప్పిమమ్మల్ని నవలెయ్యడూ : అందుకే రామ్మూర్తి గాడి కాలు వట్టుకున్నాను. వాడు నాకు దూరంగా కూర్చున్నాడు. వాడు మన లోకంలో లేడు.

“క్రిందటి వారానికి ముందు మొదలెట్టిన సీరియల్ నవల అద్భుతంగా వడుస్తోంది. ఇప్పటికే మమ్మల్ని ఆకట్టుకుంది. ఏం జరగ బోతోందా అని వేచి చూస్తున్నాం ; అర్థరాత్రి తప్ప లేచి కూర్చుంటున్నాం. నీ సీరియల్ రాలేదు ; ఆశాభంగం చెందాం; ఈ లోగా ఆఫీసుకు యిన్ స్పెక్షన్ పార్టీ వచ్చింది. అందువల్ల సీరియల్ తరువాయి యిప్పుడు చెప్పి మరి” అని అంటున్నాడు రామ్మూర్తి.

రామ్మూర్తి కడ్డువడి వాడి గడ్డం వట్టుకున్నాను; వాడు మన లోకంలో లేడు.

“రాధ పరిస్థితికి గుండె నీరయిపోతోంది. కళ్ళు యేసులై పోతున్నయ్; ఎరువులై పోతున్నయ్. నువ్వేం చేస్తావో రాధమచివరకు; ఆమెకు అన్యాయంగా అన్యాయం చెయ్యవద్ది అనిపిస్తున్నాం” అంటూ బాధపడిపోతున్నాడు రామ్మూర్తి. కర్చిఫ్ కోసంజేబులో చెయ్యి పెట్టాడు.

రామ్మూర్తి చేతిని లాగేసి వాడి జేబు వట్టుకున్నాను. శాత్రుత్వ వాడి మన లోకంలోకొచ్చాడు.

“ఏంవిజివిజి” అన్నాడు కంగారుగా.

“ఏంవిజివిజి నీ బొంద... మన ప్రాణాల్రియ బోతున్నాడు సూరిగాడు. సీరియల్ మొదలెట్టమన్నావ్. సినిమా తీయబోయే అయిన్నెవర్నన్నా పట్టుకో ; ఆయన కప్పకిద్దం వీడ్డ. లేకపోతే యిన్ స్పెక్షన్ జరిగిన వారాని కన్నా అధ్వాన్నంగా తయారవుతుంది వారం మనకు” అన్నాను.

“ఎందుకిలా జరిగింది” అన్నాడు రామ్మూర్తి బాధగా “ఎందుకేవిటి ?.. అది నీ జాబ్ మహత్యం ! నీ సీటు రహస్యం ! నీ చేయి చెసిన అభయాయిత్యం !! నీ జేబులోని సత్యం !” అన్నాను రామాంజనేయయ్యుద్ధం నాటకంలో ఆంజనేయుడు “కోతి లక్షణంబు.... చింతించి వగవిన యేమి ఫలము” అన్న వద్యం చెప్పే స్థాయిలో....

సూరి బుర్రలో నవలాపాకం జరిగిపోతోంది ; మమ్మల్ని జిడ్డులాపట్టుకునే క్షణం యెంతో దూరంలో లేదు. “భయపడకండి. నాకూ బోల్టు యింటరెస్టుగా వుంది. అందుకే చిన్నకథ చెబుతాను. మొదలెట్టిన సీరియల్ నాకు యింటరెస్టు లేనప్పుడే పూర్తి చేస్తాను. అంతేకాదు; యింటరెస్టులేనప్పుడే సీరియల్ మొడలెత్తాను... నేనెప్పుడూ అంతే” అన్నాడు సూరి. “అయినా లెక్కకోసం అడుగు తున్నాను ; యెన్ని సీరియల్స్ తీరిగ్గా సాగిస్తున్నాను” అన్నాడు మళ్ళీ.

“అయిదు....సవ్యసాచిలా సారిస్తూ సాగిస్తున్నావ్” అన్నాడు రామ్మూర్తి. బోరు భరిస్తున్న మాకెప్పుడూ గుర్రే ఆ పగతి ; ఆ సంఖ్యాను.

“ఒకటి పార్కులో మొదలెట్టావ్ ; మరోటి బీచిలో మొదలెట్టావ్. మరోటి స్టేషన్-యిల్లా ఐదుచోట్ల మొదలెట్టావ్ అన్నింటినీ సవ్యంగానే నడిపిస్తున్నావ్” అన్నాడు.

“నవలెక్కడ చెప్పటం మొదలెట్టావో అక్కడే పూర్తి చెయ్యాల్సి. అది మన అగ్రిమెంట్. మనం యీ చోటి కివ్వాళే వచ్చాం. ఇక్కడింతకుముందు నువ్వేం మొదలెట్ట లేదు ; అందుకవకాశం లేదు” అన్నాను.

సూరికి కథల్చెప్పే యో(రో)గం రెండేళ్ళ క్రితం వచ్చింది. మొదటి రెట్టెల్లా విన్నాక మాకూ వాడికి మధ్య కుదిరిన వప్పందం అది. ఈ నగరంలో పోడజను ప్రదేశాల కందుకే వెళ్ళం సూరితో. ఇవ్వాళ క్రొత్తచోటు చూసుకొని కూర్చుంటే మళ్ళీ మొదలయ్యింది.

“అవునవును” అన్నాడు ఆలశ్యంగా రామ్మూర్తి నన్ను సమరిస్తూ. వీడు మన లోకానికి, మరో లోకానికి

శ్రీహనులు కొడుకున్నాడు. “మీరన్నది నిజమే. నేనిక్కడేం నవల మొదలెట్టలేదు” అన్నాడు సూరి ఈపిరిపిల్లుకన్నా న్నేను.

“.. అందువల్ల యిక్కడ మరో నవల నేలమొదలెట్ట రాదు? నాకు వది సీరియల్స్ ఒకేసారి నడవగల సామర్థ్యం కలదు కదా” అని పూర్తి చేశాడు సూరి ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుతూ.

మేం భయపశ్చేదు ; అలవాటు వదిపోయాం....

అయినా సూరి వెంటనే నవ్వేస్తూ—

“భయపడకండి... స్థలాభావం వల్ల అంటే కాస్త నడుంవాల్చి చెప్పే వీలు లేదు కనుక చిన్న కథ చెబుతాను. అది “మేనా అనే మీనా కథ” వినండి ...” అన్నాడు చాలా బడపుగానూ, బాధగానూ.

“కావాలంటే దానిని సింపుల్ గా “మీనా కథ” అని కూడా అనొచ్చు అన్నాడు. మళ్ళీ.

నీకు భవిష్యత్తు వుండదు ...అంటే రచనా లోకంలో నీ భవిష్యత్తు వుజ్వలంగా వుండేట్లు లేదు” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“వాణ్ణెందుకెట్లా నిరుత్సాహ వరుస్తావ్? వాడికఫీల్టలో భవిష్యత్తైదుకు లేదంటున్నావ్” అన్నాన్నీను కథల్లో మాదిరి మరో పిట్ట కథని రాబట్టేందుకు.

అవతలి వాణ్ణి మనం తట్టికన్నా మరోడి చేత తిట్టిస్తూ వింటూ కూర్చోటం బాగుంటుంది. అందుకే మనకు నచ్చిన విషయాలమీద, అవతలి వాణ్ణి చచ్చిపోయేట్లు చేసే విషయాలమీద “కొయిరి”లు వేస్తూ వుండాలి. పైగా “కొర్రీ” అలవాటుండనే వుంది. అది నేస్తే అవతలివాడే భాష్యం చెప్పేస్తాడు.

“ఎందుకన్నానంటే .....” అంటూ మొదలెట్టాడు రామ్మూర్తి.

“మూడు కారణాలున్నాయ్..... వకటి కథలాసే వాళ్ళు కథకు ముందు పేరు పెడతారుగానీ కథ రాస్తానికి ముందుగానే పేరు సెలక్టు చెయ్యడం ప్రత్యేక కారణాలుంటే తప్ప, కథలకి పేర్లూ, వంకలు పెట్టేవాళ్ళు కూడా కథ చదివిన తర్వాతనే వేస్తారు. అట్లాగే కథ రాసేవాడుగానీ, కథ చెప్పే వాడుగానీ రాసిన తర్వాత, చెప్పిన తర్వాత పేరు పెట్టాలి. వీడవని చెప్పేస్తాడు. ఇక రెండో కారణం— కథలాసే వాళ్ళెప్పుడూ సీనిమా ప్రపంచమీద కన్నుంచాలి ; రచనా వ్యాసంగానీ కవి వరాకాష్ట. వీక్లిలో వుట్టి, మంత్రిలో

పెరిగి, బుక్ వల్లిషర్స్ దగ్గర యెదిగి సీనిమాలో తెగిరి పోవాలి-అదీవరుసక్రమం. అందువల్ల కథల పేర్లుసీనిమాలకి తగ్గేట్లుండాలి; తగ్గేట్లుండకూడదు. అప్పుడు గిరాకీ పెరుగు తుంది. వీడికా సినీ దృష్టి లోపించింది. కాబట్టి వీడిది చాలా వీక్ కేను , వీడి కథ వీక్లి దాకా వెడుతుందనుకోను” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

సూరి, నేనూ రామ్మూర్తినే చూస్తున్నాం. నేను సూరి వంకచూశాను. వాడి మొహంవాచిపోతోంది;తిందోంది తిట్లుమరి. అందుకే దృష్టి వాచివేపుకుతిప్పుతున్నాడు. సెకండ్లు గడచినయ్, నిమిషాలు సెకండ్లలా గడచినయ్, నిమిషాలు నిమిషాల్లాగానే గడుస్తున్నయ్. నేను “ఊ” అంటూ మూలి గాను సలభాషణనిపాడిగించాలని సూరికూడా వోదగ్గుదగ్గాడు సంభాషణని ఆపేద్దామని కావోలు. కానీ రామ్మూర్తి మాత్రం మరికొంతసేపు బెల్లం కొట్టిన రాయిలా కూర్చుని—

“ఊ ... ఎందుకలా మాట్లాడకుండా కూర్చున్నారు. చెప్పండి .. నేనన్న దాల్లో తప్పుకదా” అన్నాడు.

నేనూ, సూరి ఆశ్చర్యపోయాం ; వకళ్ళ వంకొకళ్ళు చూసుకున్నాం.

“హమ్మల్ని మాట్లాడమంటావేమిటి? నువ్వే మాట్లాటం పూర్తి చెయ్యలేదు;” సూరికి రచనా రంగంలో భవిష్యత్తు తేదని చెప్పటానికి మూడు కారణాలున్నాయ్నూనావ్; రెండే చెప్పావ్ .. మూడోది చెప్పలేదు. .... దానికోసమే కాదు కూర్చున్నాం” అన్నాను.

రెండు చేతులమీదవెనక్కానుక్కుర్చున్న రామ్మూర్తి సరిగా కూర్చుని—

“రెండే కారణాలెప్పానా ? అయితే మూడోది చెప్ప లేదా అని చుట్టూ చూశాడు ... గాలి స్తంభించి పోయింది. ఆటలు కదల్చలేదు. ఊక్కపోస్తోంది. కుడి చేతిని పైకి లేపాడు గారడీషాళంగా. ఎందుకట్లా చేస్తున్నాడో నాకు తెలుసు. కుడి చేతిని ‘ఏరియల్’ లాగా వుడయోగిస్తాడు గాలిలోని కబుర్లు సేకరిస్తానికి ; లాభంలేకపోయింది. గాలి “కబుర్లు” చెప్పటంలేదు. ‘గాలికబుర్లు’ దొరిక్క చచ్చి పోతున్నాడు.

“అవును . నువ్వు మూడు పాయింట్లున్నయ్యని” రెండే చెప్పావ్....చైనక పేజీ చూపేద్దును నువ్వు తెచ్చే దంతా రాసుంటే, అప్పుడే పేజీ వుండేదికదా” అన్నాను.

ఆహా....పోన్నే. మూడు కారణాలున్నయ్యవాడా అన్నాడు ఆలోచిస్తూనే రామ్మూర్తి.

రామ్మూర్తితో వచ్చిన గొడవ యిదే ఆలోచించ కుండా ముందుగానే పొయింట్ల సంఖ్యకి కమిటయిపోయి తర్వాత పొయింట్లు దొరక్క గుడ్లు మిటకరించి, ప్రక్క దోపలు తొక్కి వినేవాళ్ళని కన్ఫ్యూజ్ చేస్తాడు. ఆ పని చెయ్యవద్దని లక్షసార్లు చెప్పాను. అట్లాచెప్తే యెన్ని కష్టా లాస్తయ్యా చెప్పకుండా, యెన్నో నష్టాలాస్తయ్యన్నాను. ఆ మూశం వీలుంచుకుంటే వాడొకవేళ అడిగితే మనకు తోచినన్ని చెప్పొచ్చు. దిక్కుతోచక తన్నుకోనక్కరలేదు. రామ్మూర్తి మాదిరి నే చెయ్యనుమరి, నాలాగే రామ్మూర్తిని చెయ్యమంటాను. మనం చెప్పింది వినడు, పోనీ మనకి చెబుతానన్న పొయింట్లన్నీ చెబుతాడా అంటే అదీలేదు. ఇదే వీడితో వచ్చిన చిక్కు.

మా అంగీకారంతో వాడొదిలేసిన పొయింట్లు నొదిలేసి రామ్మూర్తి మళ్ళీ అన్నాడు.

“పైగా మవ్వు పెట్టిన” “మేనా అనే మీ నా కథ” పేరులో ‘మీనా’ అన్న రెక్కడో విన్నాను; చదివానేమో కూడాను. పేరు కాం కొట్టటం కథ కాపీ కొట్టిన దానికంటే కూడానేరం” అని.

సూరి కోపం వచ్చింది.

“మవ్వుచిన్నేడు, ఎందుకంటే నేను నీకింతకు ముందు చెప్పలేదు. మవ్వు చదవాలేదు, యెందుకంటే నేను ప్రచు రించలేదు కాబట్టి” అన్నాడు.

రామ్మూర్తి చదవలేదన్న సంగతి నాకూతెల్లు, యెందుకంటే మేం కథలు, నవలలు చదవం. వత్తికల్లో పెద్దమా చిత్రపాట మూతం చదువుతాం, కవిత ఛాయలకు కొం; కథలూపే వాళ్ళ జోలికి పోం (కథలూపే వాళ్ళకి జోలి వస్తుందనెవరో చెప్పాడు మాకు). కథల పుస్తకాలు, నవలలు అవలు కొనం. యెన్నర్నగన్నుంచీ తీసికొనం కూడాను. అందుకే అమ్మమరామ్మూర్తితో—

“వాడు....సూరి చెప్పేది కరెక్టేరా” అని సూరివంక తిరిగి—

“రామ్మూర్తి చెప్పేదికూడా కరెక్టేరా.... ‘మీనా’ అన్నది వేహా యెక్కడో విన్నాను” అన్నాను.

“మీకవలు కథలపేర్లు చెప్పటం నాదీ పొరపాటు

“మేనా అనే మీనా కథ” అంటే “మీ” లాంటి “నా” లాంటి వాళ్ళ కథన్నమాట. “మీ”కి “నా”కి మధ్య కామాపెట్టి “మేనా అనే మీ, నా కథ” అని రాస్తాం” అని రాసి చూపెట్టాడు.

“ఆ కథలో యింతకూ యేంవుంటుందంటే....” అని మొదలెట్టాడు సూరి.

“కథ యిప్పుడా! ఇప్పుడు మొదలెడితే అయినట్టే!” అన్నాం మేం.

“కథ యిప్పుడేకాదు, యింకెప్పుడూచెప్పను. వీక్లిలో వచ్చినప్పుడు చదువుకోండి. అదిమిస్సయితేపుస్తకరూపంలో వచ్చినపుడు కొనుక్కోండి.... అప్పుడూ మిస్సయితే వెండి తెరపలాస్తుంది! అప్పుడు కొనుక్కోండి.... అదీ మిస్సయితే మీఖర్చు. నేను కథ చెప్పనుగాక చెప్పను. మీకే కాదు యెవ్వరికీకూడా యీ కథేకాదు, మరేకథ కూడా చెప్పను. రేవట్నుంచీ కథల్రాస్తాను....” అన్నాడు లేచి నిలబడుతూ.

“అదేవిటి సూరి: రెండేళ్ళనుంచీ చెప్పిన నీకు యిప్పుడేమయ్యింది?:

మధ్యలోవున్న ఆ సీరియల్స్ గతేవిటి: అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“ఈ రెండేళ్ళ నుంచీ మీకు కథలెందుకు చెప్పానో తెల్సా?...కథల్రాసే వాళ్ళు సామాన్యంగా కథ చెప్పినట్టు కథల్రాస్తారు. కథ చెప్పాలనే తహతహతో కథల్రాస్తే చదివే వాళ్ళకి బోరుకొడుంది. కానీ కథల్రాసే ప్రతివ్యక్తికీ కథ చెప్పాలనే తహతహ మహా వుంటుంది. అందుంటే కథల్రాయటం కుదర్దు. ఆ తహతహ చంపేసుకునేందుగ్గాను మిమ్మల్ని రెండేళ్ళనుంచీ కథల్రెప్పి చంపుతున్నాను. ఇక కథల్రాసేటప్పుడుకూడా కథ చెప్పను. ఒక విషయం. చెప్పనూ.... కథ రాయటం వేరూ; కథ చెప్పటంవేరూ.... అదీ సంగతి అర్థమయ్యిందా” అంటూ బయటకు దారి తీశాడు.

వాడేమన్నాడో మా కర్థం కాలేదు. అయినా యీ సోదంతా మాకెందుకు? దీని బదులు వాడు “మేనా అనే మీ, నా కథ” చెప్పినా యెంత బాగుండేది?!

ఆంధ్రదేశము-శ్వేతాంబర జైనమతము

“అహింసా పరమోధర్మః” యని చాటి చెప్పిన మొట్ట మొదటి మతం జైనమతము. ఇది బౌద్ధ మతము కన్న యతి ప్రాచీనమైనది. ఇది మన రాష్ట్రంలో బౌద్ధ మతముకన్నా మిన్నగా వ్యాపించినది. కాని జైనమెప్పుడీ నుండి తెనుగు దేశంలో వ్యాపించినదో చెప్పట కష్టం. మహావీరునికి ముందే జైనం మన దేశంలో వ్యాపించినట్లు జైనగ్రంథాలు మాత్రం తెల్పుచున్నవి.

మహా వీరుడు, జైన కథనం ప్రకారం, ఆఖరి తీర్థం కరుడై తే. భద్రబాహు ఆఖరి “శ్రుతకేవలి”. శ్రుతకేవలి అనగా సంపూర్ణ జైన జ్ఞానము పొందిన వాడు. ఈ భద్ర బాహు మహావీరుని నిర్యాణం తదుపరి సుమారు 170 సంవత్సరములకు సిద్ధి పొందెను. ఇతడు మౌర్య చంద్ర గుప్తుని సమకాలికుడు (క్రీ.పూ.322-261). ఆ రాజుకు జైన గురువు. ఈతని కాలంలో మగధ రాజ్యంలో ద్వారక పెద్ద జైనుల సంభవించునని భద్రబాహు తన తపో ప్రభావముచే ముందుగా దెలిసికొని కొంత మంది జినాచార్యులతోను, మౌర్య చంద్రగుప్తుని తోను దక్షిణాపధమున గల శ్రావణ బెళ్గళ్ (కర్ణాట రాష్ట్రం)కు వచ్చెనని జైన కథనం చెప్పు చున్నది(1). అనగా జినులు దక్షిణాపధమునకువచ్చుటయే మొదటిమారు. భద్రబాహు శ్రావణ బెళ్గళ్లోనే సిద్ధి పొందెను. రానురాను భద్రబాహు శిష్యులచే బోధింపబడిన మతము దిగంబర జైనంగాను, మగధలో మిగిలిపోయిన జినాచార్యులచే ప్రబోధింపబడిన మతం శ్వేతాంబర జైనం గాను వ్యాప్తి చెందినట్లు పై కథనం మూలంగా దెలియు చున్నది. ఇది క్రీ.శ. మొదటి శతాబ్దంలో జరిగిన సంఘటన యని చారిత్రకుల నమ్మిక. నాటినుండి దిగంబర, శ్వేతాంబర జైన గ్రంథాలు, కథనాలు వేరు వేరుగా వ్రాయబడి, వేరు వేరుగా వ్యాప్తి చెందినవి. శ్వేతాంబరులను ‘సచలకు’ లని, దిగంబరులను ‘అచలకు’లని గూడా అందురు. శ్వేతాంబరులు వస్త్రధారులైతే దిగంబరులకది నిషిద్ధం. లభ్యమగుచున్న జైన గ్రంథాలు అసలు జైన గ్రంథాలు గావని దిగంబరులు నమ్మితే, శ్వేతాంబరులు వాటినే ప్రామాణికాలుగా భావిస్తున్నారు. దిగంబరత్వమే ముక్తికి

సోపానం అని దిగంబరులు నమ్మితే శ్వేతాంబరులు ముక్తికి దిగంబరత్వం ముఖ్యంగాదని నమ్ముదురు. అందుచే దిగం బరులు స్త్రీలు ముక్తికి అనర్హులుగా భావించి జైన మతంలో వారిని జేర్చుకోలేదు. శ్వేతాంబరులు స్త్రీలు ముక్తికి అర్హులే యని నమ్మి వారిని వారి మతంలో జేర్చుకొన్నారు. దిగం బరులు మహావీరుని బ్రహ్మచారిగా నమ్మితే శ్వేతాంబరులు మహావీరుని వివాహితుడుగా, ఒక కుమార్తెకు తండ్రిగా నమ్ముదురు. దిగంబరులు జైన విగ్రహాలకే అలంకరణజేయ కనే పూజింతురు శ్వేతాంబరులుజైన విగ్రహాలను సర్వాంగి సుందరంగా అలంకరించి పూజింతురు(2). శ్వేతాంబరులు పూలు, మిరాయిలతో పూజిస్తే, దిగంబరులు బియ్యం, సుగంధద్రవ్యాలతో పూజిస్తారు. శ్వేతాంబరులు జిన విగ్రహాలను కొలది నీటితో, స్నానం చేయిస్తే, దిగంబరులు ఎక్కువ నీరు వాడుతారు. కావున దిగంబర జినాలయాల నీరు బయటకు పోవు మార్గాలు విధిగా కల్గి వుంటాయి. దిగంబరులు రాత్రి పూటే జినవిగ్రహాలను స్నానం చేయించి పూజిస్తే, శ్వేతాంబరులు వగలు మాత్రమే చేస్తారు. శ్వేతాంబర జినాలయాల్లో దీపం నిషిద్ధం(3).

ఈ విధంగా వేరువేరు ఆచార వ్యవహారాలతో జైనం రెండుగా చీలి విడివిడిగా వ్యాప్తి చెందింది. పై కథనం ప్రకారం దక్షిణాపధమునకు వచ్చి వ్యాప్తి చెందినది దిగంబర జైనమని, ఉత్తరభారతమున వృద్ధిచెందినది శ్వేతాంబరుల జైనమని దెలియుచున్నది. కాని లభ్యమైన చారిత్రక పత్రాలను బట్టి జూస్తే జైన మత విభజన నాటి పరిస్థితుల దృష్ట్యా జరిగినట్లు దెలియుచున్నది. సరిగ్గా క్రీ. శ. ఒకటవ శతాబ్దంలో బౌద్ధమతం హిందూనం, మహాయానంగా చీలి నది. అట్లే పై దిక మతం కైవసమతంగాను, వైష్ణవమతం గానూ చీలినది. ఈ పరిస్థితులలో చీలిక జైనంలో గూడా “అనివార్యం” అయినది. మూలజైన సంఘములో మార్పుల కిష్టపడనివారు దిగంబరులుగాను, పరిస్థితుల దృష్ట్యా మార్పుల కిష్టపడినవారు శ్వేతాంబరులుగాను విడియండ్ల పచ్చునని నా పూహ.

ఆంధ్రమున దిగంబర జైన ప్రతిమలే ప్రతి చిత్ర

యందు మన కగవడుచుండును. శ్వేతాంబర జిన ప్రతిమలు మన రాష్ట్రంలో ఇంతవరకు లభ్యం గాలేదు. అయిన మన రాష్ట్రంలో శ్వేతాంబర జైనమతం వ్యాప్తి చెందలేదని జెప్పజాలం. లభ్యమైన జిన శిల్పాలు దిగంబరలు కాగా కొన్ని జైన శాసనాల మూలంగా మన రాష్ట్రంలో శ్వేతాంబర జైనంగూడ వ్యాపించి యున్నదని దెలియుచున్నది. గుంటూరు జిల్లా నత్తెనపల్లి తాలూకా మునగోడు గ్రామంలో లభ్యమైన జైన స్తంభంపై గల శాసనం మూలంగా మనకు క్రీ.శ. 11-వ శతాబ్దంలో రాజరాజనరేంద్రుని కుమారుడు మొదటి కులోత్తుంగ చోళదేవుని కాలంలోనప్పుట శ్వేతాంబర జినాలయమున్నట్లు, దాని పేరు వృధివీ తిలకమని దెలియుచున్నది. మొదటి కులోత్తుంగ చోళ భూవతియొక్క 37-వ శతాబ్దములో యాతని సామంతుడైన చందవోలు (రేవల్లె తాలూకా, గుంటూరు జిల్లా) రాజధానిగా పాలించుచుండిన దుర్జయకులజాడగు గొంక భూవతి భూదానము వృధివీ తిలకమునకు చేసినట్లును, యాతని భటుడుగూడా పై "సిత జినాలయ" మునకు మరమ్మత్తులు చేయించెననియు పై శాసనము వల్ల దెలియుచున్నది. కావున 11వ శతాబ్దంలో గుంటూరు జిల్లాలో శ్వేతాంబరజైనం వ్యాప్తి జెందినట్లు స్పష్టమగు చున్నది.

12 వ శతాబ్దమునకు జెందిన జిన శిలా శాసనం మహా బూత్ నగర్ జిల్లా, జెడవెల్లలో లభ్యమైనది. దానిలో భూలోక మల్లుని కుమారుడగు తైలపుడు కందూరు నాడుని పాలించుచున్న తరుణంలో బొమ్మిశెట్టి యను వర్తకుడు గంగాపురం యొద్ద పార్శ్వనాథ జినాలయం కట్టించి దాని నిర్వహణకు కట్న కామకలు ఇచ్చినట్లు లిఖింపబడినది(4). శాసన పరంగా ఇది శ్వేతాంబర జినాలయమూ దిగంబర "వసది" యా తెల్లియునున్నది. కాని రాష్ట్ర పురావస్తు శాఖవారు నచ్చట శ్రవ్యకాలు జరిపిరి. లభ్యమైన జినాలయ పునాదులను పశ్చిమంగా దీనికి నీరు బయటికిపోయే మార్గాలుకనరాకున్నవి పైన శ్వేతాంబరులు జైన విగ్రహాల స్థాపమునకు చాలా కొద్దిసేపి వాడతారని తెలియ పర్చియుండిని. అనగా శ్వేతాంబర జినాలయములకు నీరు బయటికి పోయే మార్గాలు అవునవరం లేదు. కావున గంగా పూరులో బయల్పడిన జినాలయములు శ్వేతాంబర వనదులుగా (5) స్వీకరింపవచ్చును.

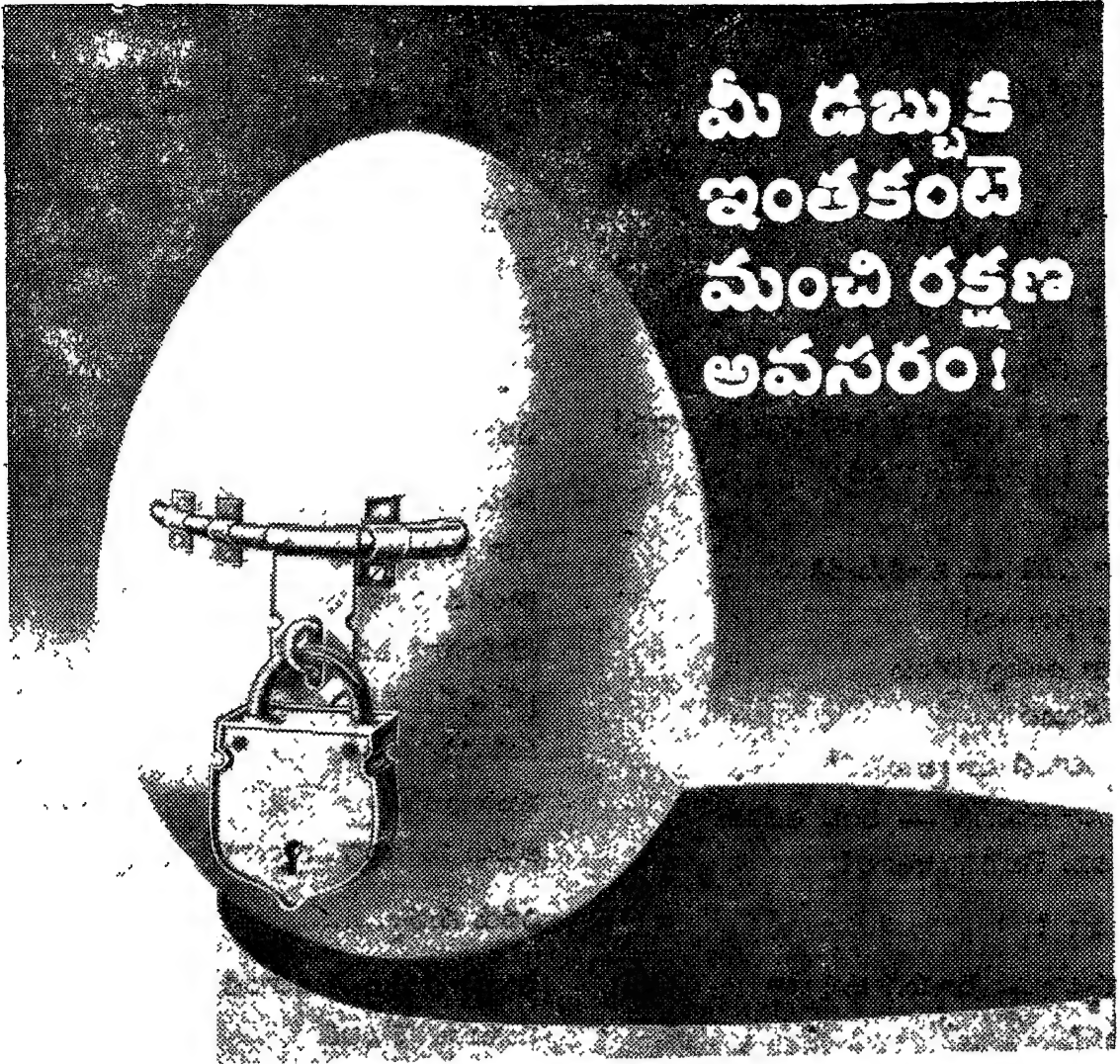
ఆట్లే జైనమతం చరమ దశకు చెందిన జైనశాసనం శ్రీశైలంలో దొరికినది. అది క్రీ.శ. 1612 కు చెందినది. ఒక వీరశైవ శాంతమని కుమారుడగు లింగుశ్వేతాంబర జనుల తలలను పెరికినట్లు అహంకార పూరితముగా పై శాసనములో చెప్పుకొన్నాడు(6). దీనిని ఒట్టి శ్వేతాంబరజనులు 13వ శతాబ్దంలో శ్రీశైల ప్రాంతములో నున్నట్లుదెలియుచున్నది. ఈ సాక్షిలే ఆంధ్రమున శ్వేతాంబర జైనం వునికిని తెల్పునవి.

పైని పేర్కొన్న ప్రామాణిక సాక్ష్యాల మినహా మన రాష్ట్రంలో శ్వేతాంబర జైనమతం వునికిని వాటి యాధారాలు కనరాకున్నవి. అయినా శ్వేతాంబర జైనం మన రాష్ట్రంలో దిగంబర జైనంలా వ్యాప్తిచెందలేదని నిష్పర్ణగా చెప్పజాలము. మన రాష్ట్రంలో శాసన పరంగా జూస్తే పార్శ్వనాథ జినాలయాలు ఎక్కువున్నట్లు దెలియుచున్నది. పార్శ్వనాథ జినాలయాలన్నియూ శ్వేతాంబర జినాలయాలుగా స్వీకరించవచ్చుననే వాదన గూడా ప్రచారంలో వున్నది. నిష్పష్టమైరాధారాలు లేకపోయినను పై వాదన సత్యదూరంగాదని నమ్మేవారిలో నేనొకడను.

పరిశీలించిన పుస్తకములు

1. ఆర్. నరసింహాచార్, శ్రావణ బెక్ గళ్ శాసనాలు, 1933
2. మోహన్ లాల్ మోహతా, జైన్ కల్చర్, పుటలు 19-20.
3. డి. యస్ మల్లా, వాస్తు శాస్త్రం, సంపుటం 2, అధ్యాయం 8. పుట 31.
4. నా వ్యాసం, ఎపిగ్రాఫియా ఆంధ్రకా, 4. పుటలు 49-53.
5. జనులు వారి యాలయములను జినాలయములుగా వనదులుగా, చైత్యాలయములుగా వ్యవహరింతురు.
6. ఎపిగ్రాఫియా ఇండికా, 5. పుట 142.

**మీ డబ్బుకి
ఇంతకంటే
మంచి రక్షణ
అవసరం!**

వలానా చోట తద్రత ఉంటుందని గట్టిగా నమ్మి మీ డబ్బును
ఆక్కడ దాస్తారు ఆ నమ్మకం కాస్తా వమ్మయితే ! అలా జరిగే
అవకాశాలు లేకపోలేదు అందుకే - కష్టాధికాన్ని ఎక్కడ మదుపు
పెట్టాలా అన్న విషయంలో మీరు బాగా ఆలోచించి ఒక నిర్ణయానికి
రావడం చాలా ముఖ్యం

రెండు రకాల్లాంటి అనుభవం ఉన్న మార్గదర్శిలో మీరు పొదుపుచేసే
మొత్తాలకు పూర్తి రక్షణ ఉంటుంది అందరి అవసరాలకూ

పరిపడే విధంగా వివిధ రకాల భిత్తులు మార్గదర్శిలో మీకు
అందుబాటులో ఉన్నాయి అంతేకాదు, మీరు పొదుపుచేసే మొత్తా
లకు ఆకర్షణీయమైన డివిడెండ్లు కూడా తోడవుతాయి
మార్గదర్శిలోని హితులు మీ ఆశలకూ ఆశయాలకూ ఒక ఆక్రమి
కల్పిస్తారు. మార్గదర్శిలో పొదుపు చేస్తే రవానికి పూర్తి రక్షణ
ఉంటుందని లక్షమందికి పైగా ఇప్పటికే గ్రహించారు
మరి మీ మాటేమిటి ?

డబ్బు కోపమేమీ మీ చింత - మార్గదర్శి వున్నది మీ చెంత !

మార్గదర్శి

చిట్ ఫండ్ ప్రైవేటు లిమిటెడ్

హైదరాబాద్ శాక్ ఆఫీస్ పెంట్ హైలాండ్ 500 001

కా ఫ లు • ఆవిర్ సెంటర్, హైదరాబాద్ • లక్ష్మీ కాపూర్, హైదరాబాద్ • చిక్కడపల్లి హైదరాబాద్ • అమోన్ పెట, హైదరాబాద్
• చల్లదిలోక్ కాంప్లెక్స్, సికిందరాబాద్ • బి.సెంట్ రోడ్, విజయవాడ • బందరు రోడ్, విజయవాడ • మెయిన్ రోడ్ గుంటూరు
• మెయిన్ రోడ్, కాకినాడ • ఇన్ని సుపేట, రాజమండ్రి • నెహ్రూ రోడ్, కర్నూలు • మెయిన్ రోడ్, విశాఖపట్నం • జె. పి.ఎస్. రోడ్ విఠల్
• మెయిన్ రోడ్, కాకినాడ • ఇన్ని సుపేట, రాజమండ్రి • నెహ్రూ రోడ్, కర్నూలు • మెయిన్ రోడ్, విశాఖపట్నం • జె. పి.ఎస్. రోడ్ విఠల్

మీ తనువుల్లోని అణువణువులోనూ..

శ్రీ కే. కిశోరుబాబు

శ్రీ కే. ఆశోకంబాబు

ఎవరు నువ్వు ?

దుఃఖపు మడుగుల్లాండి

మా కళ్ళలో

చెందోవల్లా నవ్వి

చిన్నిచిన్ని కాంతి రవ్వలను పురికొలుపు తుంటావు!

చిల్లులువడ్డ పిల్లన గ్రోవి లాంటి

మా మనసుల్లో

కల్యాణిలా వలికి — మాటిమాటికి

పులకలొత్తిస్తుంటావు!

ఉన్నదంతా ఉడ్చుకపోయి

చిందువందయిన

చారుదత్తునిలాంటి మా బ్రతుకుల్లో

వసంతసేవలా ఆడుగిడి — తడవ తడవకు

రాగసుధలను చెల్లరేగిస్తుంటావు!

ఎవరు నువ్వు ?

రాచిచిగుళ్ళలా — మోదుగ వువ్వుల్లా

మట్టి వళ్ళలా

ఎత్తుఎత్తుగా ఒప్పెనలారుతుంటావు

వట్టివేళ్ళలా - మంచి గంధపు చెక్కల్లా

కర్పూరపు బిళ్ళల్లా — కస్తూరి పూతల్లా

చల్లచల్లగా అలరు తుంటావు

ప్రియురాలి వక్షోరుహల్లా

పొగలేని ముర్మురల్లా

వెచ్చవెచ్చగా వజ్రలు తుంటావు

ఎవరు నువ్వు

లేతకొబ్బరి సీళ్ళలా — పూతరేకుల్లా

పరమాన్నంలా — పాయసంలా

పానకంలా

తెయ్యతియ్యటి రుచుల్ని

దుప్పిస్తుంటావు

కలివేపాకు రెబ్బల్లా

కొత్తిమీర కాడల్లా

పుడినా ఆకుల్లా

“గుమగుమ” పొగసుల్ని పుక్కిలిస్తుంటావు

ఎవరు నువ్వు

నిండునదిలా కన్నుల వండువవుతూ

గరా గరికలను పురుడింపజేస్తూ

తాండవ మాడుతూ

దూకి దూకి పడుతూ

త్రోసుకొని వస్తుంటావు!

కంకి విడిచిన పంట చేసులా

మురుపులొలికిస్తూ

అరులు మరులుగావిస్తుంటావు!

ఎవరు నువ్వు.....

పావురాయిపిట్ట పొట్టలాంటి

సుకుమార శోభలతో

చెంగు చెంగు మంటూ

పొంగి పొంగి పడుతూ

పరుగు పరుగువా

వస్తుంటావు!

కొమ్మమీద తేనె పట్టులాంటి

కమ్మటి స్వాంతంతో

ఖంగు ఖంగుమంటూ

టింగురంగడిలాగా ప్రవేశిస్తుంటావు

ఎవరు నువ్వు

చిలుకరెక్కల్లా ముడుచుకొన్న మా ఆశల్ని

నమ్మి పిట్ట పించంలా విప్పిరిస్తుంటావు

పడగలతో కొడుతూ

శ్రీ రేకళిగ మతం వీరయ్య

‘అర్థో దయ’ ము

బ స వ న జ న న ము హూ ర్త మా ?

మిత్రులు డా బాడాల రామయ్యగారు బసవేశ్వరుని వచనములను అంధీకరించి, ఉభయభాషా జనులకు మహావకాశ మొనర్చియున్నారు. వారు తమ అనువాద పుస్తకములకు మమారు బదునందల పుటలు గల సుదీర్ఘ మగు సమగ్ర పమీక్షను చేర్చియున్నారు. అందు వారు తమ పరిశోధన విమర్శనలందు కష్టగొనిన అనేక అంశములను వ్రాపియున్నారు. వారు తెలిపిన అంశములలో కొన్నింటి గురించి నాకు సంశయములుకలిగినవి. అందులో బసవని జన్మదిప నిర్ధారణ కూడ నొకటి. బసవేశ్వరుని జన్మ దివసులు నిర్ణయించుటకు, వారు మహాశివకవి పాల్కురికి సోమనాథుడు తన బసవ పురాణమునందు, బసవని జనన పరివర్తనమున వాడిన ‘అర్థో దయ’ మను పదమును, ఆధారముగా గొని, ఆ దేశముందు పరిశోధించి; సిద్ధాంతి పుష్క,

ఆవరించిన “శీల సార్వభౌముడు”. జ్యోతిషమును నమ్మ కుండుట కూడ ఆ శీలములలో నొకటి. అంతేగాక బసవన్న కూడ జ్యోతిషమును నిరిసించినట్లు అతని క్రింది వచనముల వలననే తెలియుచున్నది.

“మావారడిగిన శుభలగ్నమనుడయ్యా !

రాసి కూటము రుణ సంబంధము గలదనుడయ్యా !

చంద్ర తారాణిములు గలవనుడయ్యా !

రేవటికన్న నేడే, లే సనుడయ్యా !

కూడల సంగమ దేవుని పూజించిన ఫలముమీదను

డయ్యా !”8

అనాడు ఈనాడు మడక నాడనబోకు

దినమిదియే “శివశరణ”ను వారికి,

దినమిదియే “హర శరణ”ను వారికి

దినమిదియే పూజనీయ నిలగము దేవుని

బసవని వరమ భక్తుండని, సోమన తనకు నమ్మకము లేని జ్యోతిషము ననుసరించి, “అర్థోదయ”మును జ్యోతిష పరముగా వాడియుండుచా అను అనుమానము గలుగుట ఆన మంజనముగాదని నా భావము సోమనాధుడు బసవని జనన సందర్భమును క్రింది ద్విపదలలో తెలిపినాడు.

“ప్రీతిఁ బుత్రుండు మోడ్పుఁజేతుల కొడ
నా తల్లి గొంభాబు నందుఁబయించె ;
నర్థోదయము నందునుతనిలో నున్న
యెద్దెందు చౌక గుప్తా కృతిఁ దాల్చి
యంగింటుపైఁగడు సొంగంబుగాఁగి
అంగ సాహిత్యంబు తల నొనర్చె”

(బ పు పు. 64-757-762)

శ్రీరామయ్యగారును పై చరణములలోని (‘-3-4) మూడు చరణములనే తమ వాదనకు ప్రాతిపదికగ తమ సమీక్ష రుందు ఉపాంకించియున్నారు. నా యభిప్రాయము నందు “అర్థోదయ”మును పదము, పై రెండు పంక్తులకన్న క్రింది మూడు పంక్తులనే ఎక్కువ సంబంధించినట్లు తెలియు చున్నది. సోమనాధుడు, వీరనూహేశ్వరాచార సంచన్నుడు. బసవన్న భవిగా పుట్టినటులు గాకుండా, పుట్టిపుట్టక తోలు తనే, అతనియందలి పరమే శ్వరుడు అతనికి లింగధారణము యొనర్చెను భావమును తెలుపుటకే ‘అర్థోదయ’మును వాడినట్లు తెలియుచున్నది. కాని బసవన అర్థోదయము”ను ముహూర్తమునందు పుట్టినట్లు తెలుపు నుద్దేశముతో ఆ పద మును అతిడు వాడినట్లు గానరాదు. వాక్యంపన గూడ అదే సందర్భమును తెలియజేయుచున్నది.

ఒక వేళ సోమనాధుడు బసవని జనన తిథివాసంక్షత్రము లనే తెలుపదలంచిన అతి ముఖ్యమగు తన కార్యనాయకుని జనన ఘడియను అట్లు గూఢముగా, అందరికి నులభ్యగా హ్యము గానటులు వ్రాయునంతటి అపత్తి అతనికి ఎందుకు గల్గియుంటది ? అతడు ఒక్కొక్క పషయమును అతి విప్రుముగా, అనేక పంక్తులలో త. పిన మహా కవి భాషకు ఛందస్సుకు అధీనముకాకుండ వానినే, తన ఇష్ట ప్రకారము మలచిన మహాకవి అతడు. ఆవిషయమును అంతకు ప్రముగా వ్రాయునంతటి అగత్యము అతనికి ఉండదు.

బసవని జీవితమునందు ముహూర్తములను తెలుపునట్టి మరెండు సంఘటనలందుకూడ, అతిడు జ్యోతిష శాస్త్ర ప్రకారము నిర్ణయించబడిన ముహూర్తములను తెలుపలేదు. బసవని ఉపనయనమును, అతని తల్లిదండ్రులు గొప్పప కమున శుభముహూర్తమున జేయ నెంచినట్లు తెలిపనేల ; జ్యోతిష ప్రకారము నిర్ణయించబడిన ముహూర్తమును

తెలుపలేదు. ఇదిగాక బసవని వివాహ సమయమునందును, జ్యోతిష ప్రకారము నిర్ణయించబడిన లగ్న ముహూర్తమును తెలుపలేదు. ఆ సందర్భమును అతడు క్రింది ద్విపదలలో తెలిపినాడు

‘తని హతుఁ గామిని తలఁపంబు
ననుచమృత్యుంగారఁబనిధి గంగాంబ !”
‘దోడ్చెన్ని యిట్లు భక్తులకు మొక్కించి
యెడలె శుభ చేష్ట లెదురొకొనగ
శివభక్తి పనితలు సేనలుచల్ల
శివబలం బగ్గలించిన ముహూర్తమున
వేదోక్త శివార్థ విధి బసవనికి
గాదిలి సుత బెండ్లి గావించెనంత”

(పు 51-52 1091-1104)

అని సాధారణ రీతియందు, శివభక్తి పనితలు సేనలు చల్లన సమయమే ముహూర్తమనియు, అదియే శివబలం బగ్గలించిన లగ్నమిదియనియు, తెలిపినాడు. అంతే గాక

“హరుని భక్తుల బలం బడలేమిం గలిమి
హరి విరించులు ద్రుంగుదురు మండు రనినఁ
దక్కిన గ్రహ చంద్ర తారాబలముల
యెక్కువ దక్కువ లెన్న నేమిటికి :
గరుణ జూచుటయు లగ్నంబు సేయుటయు
వర ముహూర్తంబు దీనయ బలంబు
గాన భక్తుల కృపగలదు బస ని
కేనాట విందుమే యిట్టి పెండ్లిండు ?”

(పు. 52- 1107-1114).

అనుచు జ్యోతిష శాస్త్రమందు తనకు నమ్మకముగాని శ్రద్ధ గాని లేదనియే సోమనాధుడు తెలిపినాడు. శివభక్తుల ఆశీర్వాదబలము మందట, గ్రహబలము చంద్ర తారా బలముల లెక్కయెంత ? అని ఖండితముగా తెలిపినాడు. భక్తుల దీవనయే షరముహూర్తమనియు, బసవనివై భక్తుల కృపగలదనియు, అదియే లగ్నబలమనియు నొక్క చెప్పినాడు జ్యోతిష శాస్త్ర ప్రకారము నిర్ణయించబడిన ముహూర్తమునగాక, శివభక్తి పనితలు సేనలు చల్లన సమయమే షర ముహూర్తమనియు, శివభక్తుల ఆశీర్వాద బలమే లగ్న బలమనియు తలచి చేయుటయిట్లు లగ్నమును, ఇంతకు మొదలెన్నియును చూడలేదని, జనులు ఆశ్చర్యపడినట్లు గూడ సోమనాధుడు తెలిపినాడు. అట్టిచో రామయ్యగారు అభిప్రాయ పడినట్లు, “అర్థోదయ”మును పదమును సోమనాధుడు జ్యోతిష శాస్త్ర ప్రకారము బసవని పదమును సోమనాధుడు జ్యోతిష శాస్త్ర ప్రకారము బసవని జన్మ ఘడియను తెలుపుటకనివాడలేదనియే తెలియుచున్నది. శ్రీ రామయ్యగారి స్వయముగా వీరశైవ కవులకు జ్యోతిషముపై ఆసక్తి లేదని” తెలిపియున్నారు. రామయ్యగారి వాదనయందు ఔచిత్యమును ప్రాజ్ఞు నిర్ణయమునకు వదిలేదను.

వ స ం తు డు

శ్రీ నడకందురు రాధాకృష్ణ

నించి వసంత : చూడర విసీత పునీత చరిత్రతా దరి
ద్రుల, యుగముల్ గతించిన విదూర విభూత విభూతు

మిల నీలువంగలే మనుచు నెంతో కృశించి కృశించి వేదనన్
మలమల మాడచూడక సుమాలరథాల జనంగ, న్యాయమా.

ఘర్మ జలాంబు బిందుతతి కాయముమండి స్రవించగా వహ
ద్ధర్మమిదేయాటంచు మది దాలిమి దాల్చుడటంచు బల్కగా
మర్మపు బల్కుగాక మధుసూపపుబల్కిటులుండునయ్య! మా
ఖర్మముగాలుబెప్ప కటుగాధలు భేదిలుబెప్ప చైత్రుడా!

వనవనలా విలాసము మనమ్ముల బాడుకొనంగజేసి. మా
వన చరితార్థముల్ కడగి వాకము నుండి యధోముఖం బొన
ర్చి, వనవిహార భోగివన! చీ యనుచుండె బ్రజాళి, యైన నీ
వన మధుబిందుజల్లల జవమ్ము ముదమ్ముహరింప ధర్మమా!

క్రొత్తలు దెచ్చి మానవుల రోతలు మాన్పెడి మార్గముల్
కడున్

క్రొత్తగ జేయుమంచుతిను గోముగలాలన చేయించినన్
చిత్తము గల్లువారిధిత ప్రేమము వంచు విధానమేమిటో?
వెత్తములాడె నీడె తగు నీతులు మాత్రము లే(మి) వారికా!

(ని)

సరిగంచుల్గల వస్త్రముల్ తనువునన్ సౌందర్యమున్నిలే
పగా

విరిదండల్ గళమందు నాట్యములుగావింపన్ మహానంద సా
గరవీచీకలగానముల్ వినుచు పొంగారంగ నేలా? వసం

త! రసాస్వాదము గూర్చు కావ్యముల మోదంబందం
వేమిరా!

చిగురాకు జొంపాల చిటు శోభ సంపదల్
మండు గుండెల వాని బండజేయు

మమరాజివిరజిమ్ము కమనీయ గంధమ్ము
బడుగు బాశలవాని పడగజేయు

మధుపూర్ణ సుమస్తాత మాధురీ మహిమమ్ము
కంఠదప్పుం బైన కల్పివేయు

కలకంఠ కాషాయ గానామృతపుధార
వలచి తలచు వాని కలచివేయు

మధుర మధుమాస మధురిమల్ మాలగట్టి
యిగ్నిగుండాన బడద్రోసి యణగజేసి
గుండెమంటల నెగద్రోసి కూలద్రోయ
వంతమూనితివ ? వసంత! యెంతవంత.

గాథాసప్తశతిలో సుఖాపితాలు

“పెద్దల మాట - సద్ది మూట” అనేది అందరెరిగిన సామెత. పెద్దలు చెప్పిన హితోక్తి సద్దిమూటలాగ సమయానికి వినియోగపడుతుందని దీని తాత్పర్యం. ఈ పెద్దలు అనుభవం వండినవారు. కనుక వారి మాట అనుభవామృతం. అలాటి అనుభవామృతగుళికలు గాథాసప్తశతిలో కోకొల్లలు. వాటిలో కొన్నిటిని తెలుపుతాను. అవి నేటికీ నిత్య సత్యాలే. కలడేశవర్తమానాలను బట్టి సత్యాలుకూడ మారుతుంటాయని, నిత్యసత్యాలనే వేటి లేవనికొందరివాదం. కాని, కర్తవ్యం, ప్రేమ, స్నేహం దయ మున్నగునవి నిత్య సత్యాలని, మానవతకు మూలధర్మాలైన ఇవి మారవని భవిష్యత్తును. ఇక సుఖాపితాలను ఉదాహరిస్తాను:

1. ఆరంభాంతస్స ధుతం లచ్చీ మరణం చి హోఽ పురిసస్య తం మరణ మణారంభే వి హోఽ లచ్చీ ఉణ
జహోఽ. 1-42
(ఆరంభమాణస్య ధ్రువం లక్ష్మీర్మరణం చా భవతి పురుషస్య తన్మరణ మనారంభేపి భవతి, లక్ష్మీః పునః నభవతి)

వనిని ప్రారంభించడంలో మీనమేషాలు లెక్కపెట్టకు. వ్యక్తిని ఒక మిత్రుడు ప్రోత్సహిస్తున్నాడు. “మిత్రుడా, ఏ పనినయినా ప్రారంభించిన వాడినే విజయలక్ష్మి వరిస్తుంది. ఇలా జరుగకపోతే మృత్యువయినా వరిస్తుంది. జయమో మరణమో తప్పదు. కాని, పనికి పూనుకొనివాడికి మరణం తప్పదు.; విజయలక్ష్మి అయితే దక్కదు. మరణం ఎప్పుడైతే నా నిశ్చయం కనుక పని ప్రారంభించిమాడే. అభ్యుష్ట ముంటే విజయం లభిస్తుంది. లేకపోతే మరణం అందరికీ సమానమే కదా !

2. అణ్ణ మహిలా వసంగం దే దేవ కరేషు అహ్మద ఇతస్స,
పురిసా ఏకగ్రంతరసా జహు దోషగుణే చి ఆణంతి.
1-48.

(అన్య మహిళా వసంగం హే దేవ కుర్వస్మాకం దయితస్య,
పురుషా ఏకగ్రంతరసా నఖలు దోషగుణో విజానంతి.)

రెండవది ఉంటేనేగాని మొదటి వస్తువు గొప్పదనం మానవులకు తెలియదు. ఇది లోక సహజం. కనుక ఒక ఇల్లాలు భగవంతుని ఇలా ప్రార్థిస్తుంది. “ఓ భగవంతుడా ! నా ప్రేమకు ఇతర స్త్రీలతో పోల్చుకలిగించు. అప్పుడికగాని నా ప్రేమ సంగతి అతనికి తెలియదు. ఒక దాన్నే వమ్ము కున్న మగవారికి చిరపరిచయంవల్ల దాని గుణదోషాలు తెలియవు.”

3. పేమ్మస్స విరోహి ఆ నంధి అస్స వచ్చక్కు దిట్ట విలిఅస్స,
ఉఅఅస్స వ తావిఅ సేతలస్స విరసో రసో హోఽ. 1-53
(ప్రేమ్నా విరోధిత సంధితస్య ప్రత్యక్ష దృష్ట వ్యక్తీకస్య, ఉదకస్యేవ తాపితశీతలస్య విరసో నో భవతి.)

“మనసు విరిగేస్తేని మరి యేతుకగారాదు” అన్నాడు వేమన్న. మనవంట్లోనే “ప్రేమఒకమారువిరిగిన పిదప అతకదు. అంధులోను తప్పు ప్రత్యక్షంగా కనిపించినప్పుడు అతకనే అతకదు. అతికించడానికి ప్రయత్నిస్తే, కాచి చల్లార్చిన నీరు తాగినట్లుంటుంది నవ్వుగా,” అంటుంది ఒక ప్రేమ తత్వజ్ఞురాలు.

4. హిఅకణ్ణపిహిః సమఅం అఱవ త్తా ఇం, పి జఇ మహావంతి,
కణ్ణా ఇం మట్టే దతహో ఇ అరేహిః సమాభి ఆ ఇం పి.
1-61

(హృదయజ్ఞైః సమ మసమాప్తాన్యపి తథా ముఖ్యం యంతి,
కార్యాణి మన్యే నతథా ఇతరైః సమాప్తాన్యపి తథా ముఖ్యం యంతి)

ఇది ఒక మనస్తత్వజ్ఞుడు చెబుతున్న మాట : “మన మనపెరిగిన వారితో కలిసి వనిచేసినప్పుడు, ఆ వసులు పూర్తికాకపోయినా సంతోషంగా ఉంటుంది. మనసెరుగని వారితో వసులు పూర్తయినా సంతోషంకలుగదు.

6. వత్తి ఛటో డ సోహా ఇ అచ్చహా అ వ్య పుట్టిమా అందో అంతవిరసో వ్య కామో అసంపహతో వ్య పరిఘో. 1-68

(ప్రాప్తః క్షీణః వ శోభతే అతివభాత ఇవ పూర్ణిమాచంద్రః అంతవిరస ఇవ కామః అసంప్రదానశ్చ పరితోషః

గడచి పోయిన శత్రువాన్ని చివరకు విరసమైన కోరికను పోల్చి చెబుతున్నాడొక కవి. శత్రువం ఎంతో సంబరంతో జరుగుతుంది. గడచిన తర్వాత జనం అలసి పోతారు. ఎక్కడి వస్తువులక్కడ ఉంటాయి. జనమంతా వెళ్ళిపోతారు. అంతా చచ్చగా కనబడుతుంది. బాగా తెల్ల వారిన పడవ పున్నమ చంద్రుడిలా వుంటుంది. చంద్రుడు పున్నమ చంద్రుడైనా, రాతంతా ఎంతో అష్టదశరంగా వుంటాడు. కాని తెల్లవారితే చప్పబడి, తెల్లలారి ఏదో తెల్లటి మేఘం ముక్కలా కనబడతాడు. అలాగే చివరకు విరసమైన కామంకూడా ఇతరులను పంతోషపెట్టని పరితోషంలాగ వుంటుంది. మనకు పరితోష మయితే ఇతరులనుకూడ ఏ బహుమానంతోనో అనంద పెట్టాలి. అప్పుడే దాని సార్థకత. అలాటిదాని లేనప్పుడు నిస్సార మవుతుంది.

8. “కత్తి మిట్టం వ బహుకం అ” 1-72
(కుతో మృష్టం వ బహుకం అ)

మండికావాలి, అది ఎక్కువగాను కావాలి అంటే ప్రపంచంలో లేదనిపిస్తుంది. తీసి కేస్తున్నా కావాలి. అది ఎక్కువగాను కావాలి అంటే ఎలా?

7. ఓ నీ తన వివిధవాసో దోగ్గవం మహజజేతసంతాపవమ్ అ పంపి అత్తవిమణో జహ వణఇజబో జీత తంతో 1-76

(నావి తథా విదేశవాసః దోగ్ధత్యం మహజనయతిసంతాపమ్, అకంపితార్థ విమణా యథావ్రణయి జనోనివర్తమానః)

విదేశపాప దారోద్ర్యం అష్టకష్టాలలోనీవి. మనస్యి అయిన వాడికి ఇవిరెండూకూడా అంత చెడ్డవీ అని అనిపించవు. ఈ ఫలి ఇతని వల్ల జరుగుతుంది అని ఎచ్చిన శత్రువులు తమ అభీప్సితం నెరవేరక తిరిగిపోతే కలిగి కష్టం మొదలు పోయి పన్ను రెండింటికన్నా ఘోరమయింది.

8. అద్దంపడేణ పేమ్మం అవే ఇ అఇదం సడేణ వి అవే ఇ పినుణ జణ జంపివిణ వి అవే ఇ ఏమే అ వి అవే ఇ 1-61

(అదర్శసేన ప్రేమాపైతి అతిదర్శనావ్యపైతి, పితున జన జల్పితేనావ్యపైతి ఏవ మేవావ్య పైతి)

ప్రేమ పెరగడం, తరగడం విచిత్రంగా ఉంటాయని ఒక అనుభవజ్ఞుడు చెబుతున్నాడు. ప్రేమ తరచు చూడక పోతే పోతుంది. అంటే, ప్రేమగలవారిని తరచు చూస్తూ వుండాలి. కాని తరచు చూస్తున్నా పోతుంది. కొండెగాళ్ళు ఓర్వలేక సమిధలు వేస్తారు. దానితోనూ ప్రేమ పోతుంది. ఇంకా ఆశ్చర్యకరమైన పరిగతి ఏమిటంటే, ఏ కారణమూ లేకనే పోతుంది.

ఈ విషయాన్నే మరొక గాథలో వివరించాడు కవి :

9. అద్దంపడేణ మహిలా అణస్స అఇదంసడేణ జీ అస్స. ముక్ఖస్స పినుణ అణ జంపిరుణ ఏ మే అ వి ఖిలస్స 1-82

(అదర్శసేన మహిళాజనస్య అతిదర్శసేన నీచస్య, మూర్ఖస్య పితున జన జల్పితేన ఏవమేవాపి ఖిలస్య)

తరచు చూడకపోతే మహిళల ప్రేమ పోతుంది. తరచు చూస్తే నీచుని ప్రేమ పోతుంది తరచు చూడడంవల్ల నీచునికి ఈశడింపు ఏర్పడుతుంది. స్వయంగా విచేదన లేని మూర్ఖుని ప్రేమ ఇతరుల చాడిలు వినడంవల్ల పోతుంది. దుష్టుని ప్రేమ ఏ కారణమూ లేకుండానే పోతుంది. దుష్టుడు తన అవసరాలను బట్టి, తన తిక్కలను బట్టి, అభిమానాలు మార్చుతుంటాడు.

10. జామేంతి జేచహు తం కువిఅం దాసావ్వ జేవసాకంతి తే వ్విఅ మహిలాణః పిత సేసా సామీ వ్వి అ వరాకాః 1-91

(గోపాయంతి యే ప్రభుత్వం కుపితాం దాసా ఇవ యే ప్రసాదయంతి తపీవ మహిళానాం ప్రియాః శేషాః స్వామిన ఏవ వరాకాః)

ఒక స్త్రీ హృదయజ్ఞుడు భర్తలకు స్త్రీలయెడల ఎలా ప్రవర్తించాలో తెలుపుతున్నాడు : నేను భర్తను, భార్య

వాకు అణగి మణగి వుండాలి-అనే అధికారంమాపక, భార్యకు కోపం వచ్చినప్పుడు ఆమెను అనునయస్తూ వుండేవారే ప్రియులు అనబడతారు. తక్కిన వారున్నారే వారు కేవలం భర్తలు పాపం!

11. అవి అష్టాపేక్షజేడి తక్కువ మామి తేడ దిట్టెణ్ణ, నివిణ అ పీపిణ వ పాటిపిణ తక్కువ వ్యతి ఐ పిట్టా 1-93

(అవిత్వప్రప్రేక్షణీయేన తత్క్షణం మాతులాని తేన దృష్టేన స్వప్నపీతేనేన పానియేన తృప్తేన భ్రష్టా)

ఒక వనిత తన ప్రియుణ్ణి చూచింది ఆకస్మాత్తుగా. అప్పుడు తనకు కలిగిన భావాన్ని, స్థితిని తన మామ భార్యకు తెలుపుతున్నది. మనకు యిష్టమయినవాడు కనిపిస్తాడు. హఠాత్తుగా చూస్తాము. తనివి తీరదు. స్వప్నంలో మంచినిళ్ళు తాగితే దప్పి ఆరదు కదా! అలాగే ఉంటుంది పరిస్థితి. ఈ వనిత పరిస్థితి కూడ అలాటేదే. అందుకే తమిళ ఆళ్వార్లు భగవంతుని ఆరాద అమృతం ఆన్నారు—ఎంత తాగినా తనివితీరని అమృతం వంటివాడు భగవంతుడు; అంటే అత్యవ్యమృత రూపుడు.

12. సుజణో జం దేవమలంకరేఞ్ తం విఅ కరేఞ్ వవసంతో గ్రామాసన్మూలిత మహోషధభాణ సారిచ్ఛమ్ 1-94

(సుజనో యందేశ మలంకరేతి తమేవ కరోతి వ్రవసన్ గ్రామాసన్నోమ్మూలిత మహోషధస్థాన సదృశమ్)

సజ్జనుడు ఎక్కడ ఉంటాడో ఆ ప్రాంతానికి ఆలంకారంగా ఉంటాడు అక్కడినుంచి వెళ్ళిపోయాడా, పెద్ద వేలితి ఏర్పడుతుంది. దానిని పూరించడం కష్టం. గ్రామ సమీపంలో పెద్ద మర్రిచెట్టు ఉంటుంది. అదికూలి పోయిందనుకుందాం. దాని స్థానంలో ఎన్నిచెట్లు మొలిస్తే మొదట అందం, గాంభీర్యం వస్తాయి! వెలితి ఎలా తీరుతుంది:

13. దుఃఖం దేంతో వి సుహం జణేఞ్ జన్మ వల్లహో హోఞ్ 1-10

(దుఃఖం దదదపి సుఖం జనయతి యో యస్యవల్లహో భవతి)

మనకు ఇష్టమైన వాళ్ళు కష్టం కలిగించినా సుఖంగానే ఉంటుంది. కష్టంగా ఆనిపించదు.

14. తే విరాల సవ్వరిసా జాణ సిజేహో అహిణ్ణముహరాఙ్ అణ్ణది అహ వద్దమాణో రిణం వ పుత్తేసు సంకమ ఇ 2-13

(తే విరలాః సత్పురుషాః యేషాం స్నేహః అభిన్నముఖరాగః)

ఆను దివస వర్ధమాన ఋణమివ పుత్రేషు సంక్రామతి)

సత్పురుషుల స్నేహం ఒకే విధంగా ఉంటుంది. రంగుమారదు. దినదినమూ పెరుగుతూ వుంటుంది. అప్పులాగ. తండ్రి తీర్చని అప్పు కొడుకులు తీర్చవలసినట్లుగా వంశపారంవర్యంగా సంక్రమిస్తుంది. అలాటే సత్పురుషులు అరుదుగా వుంటారు. కొందరి స్నేహం వారితోనే సమసి పోకుండా కొడుకులకూ సంక్రమిస్తుంది. కొడుకులూ తండ్రిలాగే స్నేహాన్ని కాపాడు కుంటూంటారు. అలాటే వంశపారంవర్య స్నేహం అరుదుకాదా మరి!

15. గుణేసు కో మచ్చరం హాఞ్ 2-18
(గుణేసు కో మత్పరం వహతి?)

గుణాలను అందరూ ఆదరిస్తారు. మత్పర్యం ఎందుకు ఉంటుంది?

16. వసఞ్ జహిఁ చేత ఖలో పోసిజ్ఞంతో నీజేహదాదేహిం, తం చేత ఆలతం దీతఙ్ వ్య అఞ్ రేణ మఞ్ లే ఇ 2-25

(వనతి యత్రైవ ఖలః పోష్యమాణః స్నేహ దాతైః తమేశాలయం దీపక ఇవాచిరేణ మతినయతి)

దుష్టుల విషయంలో జాగ్రత్తగా వుండాలని ఒకడు తన మిత్రునికి హితవు చెబుతున్నాడు. దుష్టుల్ని స్నేహంతో ఆశ్రయమిచ్చి పోషిస్తే మనకే త్వరలో మసిపూస్తాడు. మన ఇంటినంతా మసిచేస్తాడు—దీపంలాగా. దీపాన్ని నూతే పోసి కాపాడుతాము. కాని ఇంటినంతా పాడుచేస్తుంది. దుష్టుడు మనకేకాక మన ఇంటికీంతా తలవంపులు తెస్తాడు. కనుక అలాటి వాడిని చేరదీయరాదు.

17. హాంతి విశిష్టచిత్త ధణిర్దీ హాం కివిధపురిసస్స :
గిహ్మితవసంతత్తస్స డితతిహాహి వ్వ వహితస్స. 2-33

(భవంత్యపి నిష్పలై వ ధనబుద్ధిర్భవతి కృషణపురుషస్య
గ్రీష్మాతవసంతత్తస్య నిజకచ్ఛాయైవ వధికస్య.)

పిసిని గొట్టుకు డబ్బు విరాళంగా పెరుగుతున్నా
ప్రయోజనం లేదు వ్యర్థం. మండుటెండలో వేళ్లేవాడికి తన
నీడ చలవనిస్తుందా : అలాగే పిసిని గొట్టు డబ్బు అతడు
ఖర్చు పెట్టడు గనుక నిర్లభకం.

18. సమసోక్థదుక్ఖవరిపడ్డి ఆణ కావేణ రూఢపీమ్మాణమ్
మిహదాణఁ మరణ జం తం ఖు జితథ ఇతరం ముఅం
హోఁ. 2-42

(సమసోక్థదుక్ఖవరిపర్థితయోః కాలేన రూఢప్రేమ్మాః,
మిధుఃసయోః మ్రియతే యత్ తత్థలు జీవతి, ఇతస్మైతం
భవతి.)

“వరవ్యరప్యార్థ్య నిరాశ యోర్వరం శరీరనాశోపి
సమామరాగయోః” సమమైవ అమరాగంతో వరవ్యరం కోరు
కుంటూ, వివరీత విధి వల్ల కలుసుకోవలసినకాలేని ప్రేమసీ
ప్రియులు మరణించినా మేలే అంటాడు కాళిదాసు. ఈ గాథా
కవి వర్ణనకుడు కాళిదాసుకన్నా గొప్పగా, అంతకన్నా
ముందుగా ఇలాఅన్నాడు: ముఖ్యుఃఖాల్లో సమంగా పెరుగుతూ
కాలం గడచినకొద్దీ (అతివరిచయంవల్ల సడలక) ప్రేమను
దృఢవరచుకుంటూ ఉన్న దంపతుల్లో మొదట మరణించే
వ్యక్తే నిజంగా జీవించినట్టు, మరణించని వ్యక్తి నిజంగా
వచ్చినట్టే.

19. జేణ విహా ణ జివిజ్జ ఇ అణుజిజ్జ ఇ పో కలవరాహో వి.
వత్తే వి ణఅరదాహే భణ కప్ప ణ వల్ల హో అగ్గి : 2-63

(యేవ విహా వ జీవ్యత్వే నునీయతే స కృతావరాథో పి,
ప్రాప్తే పి సగరదాహే భణ కప్ప వ వల్లభ్యోగ్ని :)

కొందరివి మహం పదలుకోలేము. వారు లేక గడవదు.
కలంతున్నాడు వారు ఏదోబొరపాటు చేసినా వర్ధకుపోవాలి.
జురితి కల్పించికదా అని నివ్వమ వాడడం మానివేస్తామా:
నిష్కా అందరికీ ఇష్టమే, అత్యవసరంకూడ. ఇది రోహి అనే
కవయిత్రి గాథ.

20. ఖిణమేత్తం పి ణ ఫిట్ట ఇ అణుది అహవిజ్జగుర అ
సంతావా,
వచ్చజ్జ పావ సంతే వ్వ సామలీ మజ్జ హితావో
2-83

(క్షణ మాత్రమపి నావయాతి అనుదినసఃక్షీర్ణ గురుక
సంతాపా,
ప్రచ్ఛన్నపావశంకేవ శ్యామలా మమ హృదయాత్)

మనం ఏదైనా తప్పుచేస్తాము. దానిని చెప్పుకొని
వచ్చాత్తావ వడే ధైర్యం వుండదు. ఎక్కడ బయటపడు
తుందో అది అని ప్రతిదినం మనసు వ్యధపడుతూనే
వుంటుంది. క్షణమయిగా మనసు నుంచి శంక-భయం
తొలగదు. ఎప్పుడూ మనసును విడిపోని బాధ కలిగించే
ప్రియురాలిని కవి ఈ పావ శంకతో పోల్చాడు.

ఇది సంప్రదాయ, ఆలంకారిక సమయ విరుద్ధమైనా,
హోలుడు.

21. సరపి మహద్దదాణం అంతే సిసిరాఁ వాహిరుష్టాఁ,
జాతాఁ కుపిత సజ్జణ హితాసరిచ్చాఁ సలిలాఁ
2-86

(శరది మహాహదానా మంతః శిశిరాణి బహిరుష్టాని,
జాతాని కుపిత సజ్జన హృదయ సదృజాణి సలిలాని)

సజ్జమలక కోపంరాదు. వచ్చినా తాటాకు మంటలాగ
కొంచెంసేపు వుంటుంది. అంటే, పైకి వేడిగా వుంటుంది.
హృదయం చల్లగానేవుంటుంది. కోపం దీర్ఘంగా వుండదు.
ఎలాగంటే, శరత్కాలంలోని మడుగునీటివలె. ఈ నీరు పైకి
సూర్యుని తీవ్రకోణాలకు వేడెక్కుతుంది.

22. ఉచ్చజ్జత్థే కజ్జే అఇచింతంతో గుణాగుణే తమ్మి,
సర అల మందపేచ్చిత్రణే పురిసో హణ ఇ కజ్జమ్
3-14

(ఉచ్చన్నార్థే కార్యే తిచింతయున్ గుణాగుణౌతస్మిన్,
చిరకాల మంద ప్రేక్షిత్యేన పురుషో హంతి కార్యమ్)

వని చేకూరే సమయంలోనూ దానిలోని గుణ దోషాలు
లెక్కపెడుతూ, ఏ క్షణానికి ఏమి వస్తుందో అని ఎప్పుడూ
శంకించే వాడంటారు. వని పాడుకవడానికి వారే కారకులు.
కనుక అలా నిరంతరం శంకించక పనులు ధైర్యంగా నెర
వేర్చుకోవాలి.

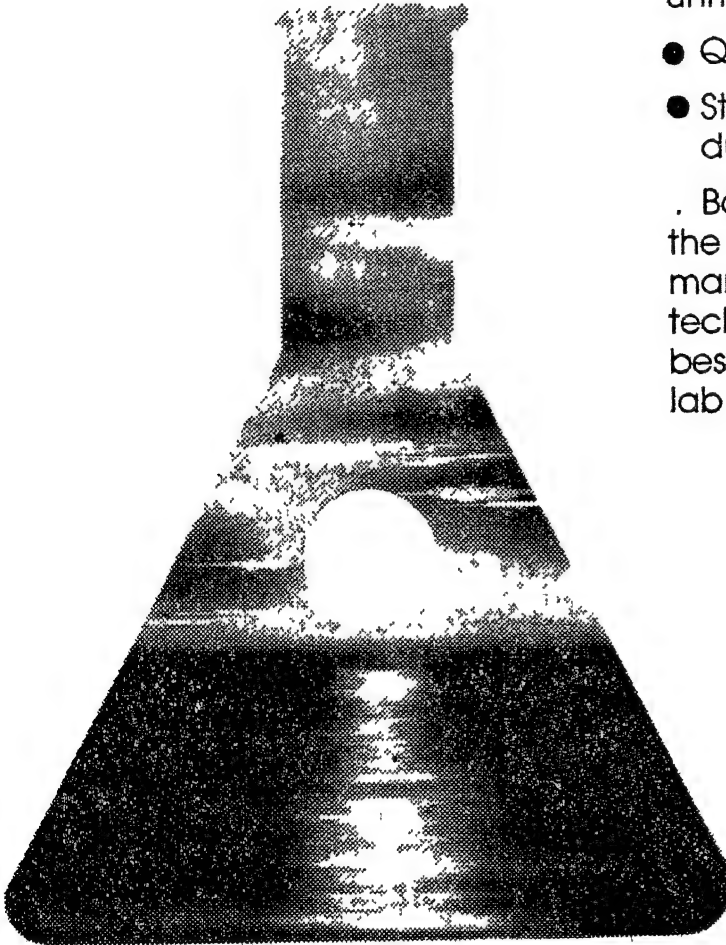
No sunset will ever see the end of our search for quality.

Charminar AC
Sheets for buildings
and pressure pipes
for water supply are
unmatched in

● Quality

● Strength &
durability

. Backed by
the most up-to-date
manufacturing
technology and the
best equipped R & D
lab in the country.

**HYDERABAD
ASBESTOS**

23. తంమిత్రం కౌతవ్యం జం కిర వసణమ్మి దేశాలమ్మి,
అలిహితభిత్తి వా ఉల్ల అం వ ణ వరమ్ముహం రాఘ
3-17

(తన్నిత్రం కర్తవ్యం యత్కిల వ్యనునే దేశకాలేషు,
అ లిఖిత భిత్తి పుత్రః కమివ న వరాజ్యఖం తిష్ఠతి)

“సమాన శీల వ్యవసేషు సఖ్యం” సమానమైన చరిత్ర లువాట్లు, కష్టాలు వున్నవారికే స్నేహం కలుస్తుందని పెద్ద లంటారు. ఈ గాథా కారుడైన పాలితుడు ఎలాటి వాడితో మైత్రి చేయాలో చెబుతున్నాడు; కష్టాలలోను, కాలదేశాలు మారినా పెడమొగం పెట్టనివాడితో స్నేహం చేయాలట. దానికి కవి ఒక అపూర్వమైన ఉదాహరణ మిచ్చాడు. గోడ మీద గీసిన బొమ్మ ఎప్పుడూ పెడమొగం పెట్టని వాడుగా ఉండాలట. గోడమీది బొమ్మలాగ ఎప్పుడూ మనసు చూస్తుంటుందేగాని ముఖం తిప్పుదు.

24. తా మజ్ఞిమో వ్యిత వరం దుజ్జణనుఅదేహిః దోహిఃవి
ణ కజ్జమ్
జహ దిద్ధో తవఞ్ ఖలో తహిత నుఅదో అఈసంతో
3-24

(తన్నధ్యమ ఏవ వరం దుర్జననుజనాభ్యాం ద్వాభ్యాం
న కార్యం,

యథా దృష్టః తావయతి ఖలస్తదైవ సుజనః
అదృశ్యమానః)

కాని, హోలుడు మైత్రి విషయంలో కొత్తసూత్రం చెబుతున్నాడు. దుర్జనులు, సజ్జనులకన్నా ఏవరగానికీ చెందని మధ్యముడే మేలు. అతనితో స్నేహం చేయడం ఉచిత మంటాడు హోలుడు. దుర్జనుణ్ణి చూస్తూవుంటేనే ఒళ్ళు మండు తుంది. ఇక సజ్జనుడు కనిపించకపోయాడా మండుతుంది ఒళ్ళు. కనుక మంచివాడూ మనకు వద్దు, చెడ్డవాడూ వద్దు. ాధారణునితోనే చెలిమి చేద్దాం. మనకు ఎలాటి తావమూ కలిగించడు-అంటాడు హోలుడు.

25. పాణ ఉడిత వి జవిహిణ హుతవహో జలఞ్ జణ్ణ
వాడమ్మి,
ణ హు తే వరిహరితవ్యా విసమదశాసంరిత పురిసా
3-27

(పాణకుట్యామపిజ్వలిత్యా హుతవహోజ్వలతి యజ్ఞ
వాడేపి,
సఖలుతే వరిహర్తవ్యా విషమ దశా సంస్థితాః
పురుషాః)

కొందరిని ఏ పరిస్థితిలోను వదలుకోరాదు అంటాడు హోలుడు. నిప్పు కల్లు దుకాణంలోను మండుతుంది; యజ్ఞ వాడికలోనూ. మరి దానిని అపవిత్రమని వదలి పెడతామా? అలాగే కొందరు ఉత్తములు తమకు తగని విషమ పరిస్థితులలో ఉండవలసి వస్తుంది. అంత మాత్రాన వారిని వదులుకోవద్దా!

26. జావీజ్జ వణుద్దేసే కుజ్జో వి హుజీసహో ఝడితవత్తో,
మా మాణుసమ్మి లోవ తాఈ రసిఓ దరిద్దో అ 3-28

(జాయతాం వనోద్దేకే కుజ్జోపి ఖలు నిశ్శాఖః శిథిల
వత్రః;
మా మానషే లోకే త్యాగీ రసికో దరిద్రశ్చ)

అడదై పుట్టడం కంటే అడవిలో మానై పుట్టడం మేలని అడువారు అడికలు అడుకుంటుంటారు. ఇతనెవరో పాపం! త్యాగశీలుడైనరనికుడు-సహృదయుడు దరిద్రుడ గా పుట్టడంకన్నా అడవుల్లో కొమ్మలులేని, అకులు రాలిన మరు గుజ్జు మోడయి పుట్టడం మేలు! అని అనుకుంటున్నాడు.

27. అద్దంసజేణ పుత్తత సుట్టవి జేహోణుబంధ ఘటఅఞం,
హత్థ ఉడపాడే ఆఞ్ఞ వ కావేణ గలంతి పేమ్మాఞం
3-36

(అదర్శనేన పుత్రక సుప్త్యపి స్నేహనుబంధ ఘటితాని
హస్తపుటి పానియానీవ కాలేన గలంతి ప్రేమాణి)

ఇంతకుముందు ఒక కవి “స్త్రీలను తరచు చూస్తూ వలకరిస్తూ వుండాలి. లేకపోతే ప్రేమలు వుండవు”అన్నాడు. స్త్రీల విషయంలోనే కాదు; ఎంత బలమైన ప్రేమలయినా, ఇతరుల విషయంలోను చూపులు లేకపోతే రాకపోకలు లేక

జోతే, దోసిలిలోని నీటిలాగ క్రమంగా అరిపోతాయని ఈ గాధా రచయిత అన్నాడు.

28. అక్షేపః పితృజంపితృః పరబాఅజానీష్వది అరాఘం,
విరళో ఖు జాణః జఙ్ఘో ఉప్పణ్ణే జంపితహ్వాఘం.

(వాక్క్షేపకాణి ప్రియజల్పితాని పరహృదయ నిర్వృతికరాణి,
విరళః ఖలు జానాతి జన ఉత్పన్నే జల్పితవ్యాతి.)

కొందరు చాలా చతురులు. తమ మీద ఇతరులకు సందేహం కలిగితే, వారి అక్షేపాలన్నిటికీ సమాధాన మిస్తారు; తియ్యంగా మాట్లాడి ఎదుటివారి హృదయాలను లోబరచుకొంటారు. పొరపాట్లు జరిగితే, ఎదుటివారు కోప పడకుండా ఎలా మాట్లాడాలో కూడ తెలుసుకొని అలా ప్రవర్తిస్తారు. ఇలాటి చాతుర్యం గలవారు అదురుగా ఉంటారు.

29. ఛజ్జః పహుస్స ఎలిఅం సీఅః మాణో ఖమా
సమత్థస్స,
జాణంతస్స ఆ భణిఅం మోఘం చ అజఙ్ఘమాణస్స
3-43

(కోభతే ప్రభోర్లలితం, ప్రియాయా మానః క్షమా
సమర్థస్య,
జానతశ్య భణితం మౌనం చాజానతః)

సొంపుగా ఉండేవి కొన్నే ఉంటాయి. అన్నీ అన్నీ వేకలా సొంపుగా ఉండవు. ప్రభువు స్వేచ్ఛాచారం సొంపుగావుంటుంది ప్రీయురాలి బింకం అందమిస్తుంది. సమర్థుడైన వాని ఓరిమి అందమిస్తుంది. జ్ఞానవంతుని మాట వినసొంపుగా ఉంటుంది. అజ్ఞానిమౌనం అందమిస్తుంది. కనుకనే భర్తృహరి “విభూషణం మౌనమందడితినామ్” వండితులు కాని వారు మౌనం పొటించడం చాల అందమిస్తుంది.

30. లేవ్వమ్మి పరాహు త్తే పత్తిఅమడిఅం పి విహోః
నరాఘం,
కజ్జం వాలుఅవరణం వ్య కహః వి బంధం విఅ
ఏః 3-45

(దైవే పరాఙ్మథే ప్రతిహీ ఘటితమపి విఘటితే
నరాఘమ్,
కార్యం వాలుకావరణమివ కథమపి బంధనమేవ న
దదాతి.)

దైవం అనుకూలంగా లేనప్పుడు సమకూడే పని కూడ చెడిపోతుంది. ఇసుకగోడ ఎంతగా కట్టినా నిలువనట్లు పని సానుకూలంకాదు. మానవప్రయత్నానికి దైవం అనుకూలం చాలి. కాని మానవుడు దైవం అనుకూలంగా లేదనే సాక్షుతో యత్నించడం మానరాదని భర్తృహరి అన్నాడు.

31. ఉప్పాఘల దవ్వాణః వి ఖలాణః కో ఖాఅణం ఖలో
చేప్పవ,
పక్వాఘః వి టింబఫలాఘః ఐవరః కావిహః ఖజ్జంతి
3-48
(ఉత్పాదితద్రవ్యాణామపి ఖలానాం కో ఖాజనం
భిం ఏవ,
పక్వాస్యపి నింబ ఫలాని కేవలం కాక్తైః ఖాద్యంతే)

దుర్మార్గులు సంపాదించే ధనాన్ని అనుభవించేవారు ఎవరనుకున్నారు? దుర్మార్గులే. దుర్మార్గులు తమ సంపాదనను మంచి పనులకు వినియోగించరు. వేవ చెట్లు విరగబడి పండుతాయి. వాటిని తినేవి కాకులే సుమా! కనుక కష్టపడి ఆర్జించిన ధనాన్ని సత్కార్యాలకు వినియోగించాలి అని కవి భావం.

32. సుజణో ఐ కుప్పః వ్విఅ అహ కుప్పః విప్పిఅం ఐ
చింతేః
అహ చింతేః ఐ జప్పః అహ జప్పః లజ్జిహి హో
ఇ. 3-50

(సుజనో న కుప్యత్వేవ, అథ కుప్యతి విప్రియం న
చింతయాత్తి,
అథ చింతయాతిన జల్పతి. ఆథ జల్పతి (జ్ఞోకో భవతి)

అర్జునుడనే కవి (జ్ఞాన). స్వభావాన్ని ఈ గాథలో సూత్రప్రాయంగా తెలిపాడు. సజ్జనుడు సాధారణంగా కోపగించుకోడు. ఒకవేళ కోపగించుకొన్నాడా, కనీసీర్పు కొందామని అనుకోనే అనుకోడు. ఒకవేళ అనుకున్నాడా

అదిమనసులోనే ఉంటుందిగాని పైకిమరుసుగా మాట్లాడడు. కోపం వట్టలేక ఒకవేళ పైకి మరుసుగా మాట్లాడాడా సిగ్గు వడిపోతాడు, ఛీ! ఏమిటి ఇలా అంటున్నాను-అని.

33. సో అట్టో జో హత్తే! తం మిత్తం జం నిరంతరం వనజే, తం రూఅం జత్త గుడా తం విజ్ఞానం జహిం ధమ్మో 31-51

(స్వార్థో యో హస్తే, తన్మిత్రం యన్మిరంతరం వ్యసనే, తద్రూసం యత్ర గుణాః, తద్విజ్ఞానం యత్రధర్మః)

పుస్తకంలోనివిద్య, పరుల చేతిలో ఉన్న ధనం పను యానికి ఉపయోగించేవి కావు అని ఒకరన్నారు. విద్య అంటే అంతా కంఠస్థంగా వుండాలి. డబ్బు అంటే పరాధీనంగా ఉండక స్వతంత్రంగావినియోగించుకొనదగినదిగా ఉండాలి. ఈ సంగతినే ప్రపంచానుభవం విస్తారంగా గల హొయలు వివరిస్తున్నాడు. చేతిలో సిద్ధంగా వుండేదే ధనం. ఆపద వచ్చినప్పుడు శారీరకంగాను, మానసికంగాను అంటి పెట్టుకొని ఉండేవాడే నెచ్చెలి. గుణాలున్నదే రూపం. అంటే

గుణంకూడ వున్నప్పుడే రూపమూ రాజీస్తుంది. శ్రీ జాహ్యసౌందర్యప్రయోజనకరంకాదు, మానసికసౌండ్ల కూడ అవసరం. ధర్మచింత వున్నదే విజ్ఞానం. మంటే శాస్త్రాదులలో బహుజ్ఞత. ఇంతటి బహుజ్ఞత! దృష్టి, ధర్మచింత లేనిదే నిరుపయోగం.

.. అకులీణో దోముహ ఓ తా మహురో భోజనం మ

మురజో వ్వ ఖిలో జీర్ణమ్మి భో అజే విరస మార

అకులీనో ద్విముఖః తావన్మధురో భోజనం మ

మురజ ఇవ ఖిలో జీర్ణే భోజనే విరస మారనతే.)

దుర్మార్గుడు మద్దెలవంటి వాడని కవి చక్క పోల్చాడు. మద్దెలకు రెండు ముఖాలు; దుర్మార్గు కూడారెండ్రముఖాలు, స్వార్థంచేకూరినప్పుడు ఒకవిధంగా చేకూరినప్పుడు మరో విధంగానుమాట్లాడుతాడు. దుర్మార్గు

మా భౌతాదారులు, మిత్రులు, అభిమానులు శ్రేయోచిలాషులకు ఉగాదిశుభాకాంక్షలు

మస్తానా దర్బార్ అగర్బత్తి, సుప్రిం మస్తానా అగర్బత్తీలను వెలిగించండి

పుట్టుక కూడ మంచి వంశంలో కాదు. మంచి వంశంవాడు దుర్మార్గుడు కాడుకదా! మద్దెలకూడ అకలీనం. (ఇక్కడ శ్లేష సహాయపడవలసి వచ్చింది కవికి) మద్దెలను వాయిం చేప్పుడు గుడ్డ కుదురుగా చుట్టి దానిమీద పెట్టి వాయిస్తారు. కనుక ఖామి సంబంధం లేనిది. (కు-ఖామి. దానిలో లీనం కానిది, ఆననిది.) మద్దెలలో మంచినాదు రావడానికి అర్హం గాని, ఊడికించిన పిండికాని మెత్తుతారు. మెత్తగానే మంచి నాద మిస్తుంది-పలుకుతుంది. దుర్మార్గుడుకూడ తిండితింటున్నంతవరకు-స్వార్థం నెరవేరుతున్నంతవరకు తియ్యగా మనపాటి పాడుతాడు. స్వార్థం నెరవేరిన తర్వాత పిండిముద్దుమెత్తని మద్దెలవలె విరసంగా పలుకడం ప్రారంభిస్తాడు.

35. అహు అంతి అహం పురిసం పవ్య అమేత్తం పి దో వి
కజ్జి ఇం
ణివ్వరణ మణివ్వాణే, ణివ్వాణే జం అ ణివ్వరణమ్
3-65

(అఘయతో అఘు పురుషం పర్వతమాత్రమపి ద్వే
అపి కార్యే

నిర్వరణ మనిర్వ్యాణే నిర్వ్యాణేయచ్చ నిర్వరణమ్)

రెండువనులు చేయరాదంటాడు గోవిందసామి అనే కవి. అవి రెండు ఏమిటంటే? చేయని పనిని ఇట్లా చేస్తాను, అట్లా చేస్తాను అని తన గుణ గణ ప్రకాశనార్థం చెప్పుకోడం, చేసిన పనిని ఇట్లా చేశాను, అట్లా చేశాను అని ఆత్మ ప్రశంసగా చెప్పుకోడం- ఇవి రెండూ కొంతంత పెద్దవాడినికూడ త్వరలో కొండీకగా (చిన్నగా) చేస్తాయి. చేయని పనిని గురించి చెప్పుకోడం వ్యర్థం. చేసిన పదన చెప్పుకోడం ఆత్మ శ్లాఘ అవుతుంది. కనుక ఉత్తముడు ఈ రెండు వనులూ చేయరాదు.

36. విజ్ఞానగుణ మహగ్ని పురిసే వేసత్తణం పి శమణిజ్జమ్,
జణణిందివి ఉణ జణే పితత్తణేణావి లజ్జామో. 5-61

(విజ్ఞానగుణమహార్థే పురుషే ద్వేష్యత్వఘనీ రమణీయమ్
జననిందితే పునర్జనే ప్రియత్వేనాపి లజ్జామహే)

లోకుల మనస్తత్వాన్ని సవరనత్తి (శబరశక్తి) అనే జానపదకవి ఈ గాథలో చక్కగా తెలిపాడు. ఒకరు తన

మిత్రునితో ఇలా అంటాడు: విజ్ఞానం, గుణం మున్నగు వాటితో సంఘంలో గౌరవాదరాలు పొందుతున్న వారితో ద్వేషమయినా అందంగా వుంటుంది. జననిందితుడైన వ్యక్తిపై ప్రీతి చూపడానికికూడా సిగ్గుపడుతుంది లోకం. ఇది లోకం పోకడ.

37. అణు వత్తణం కుణంతో వేసేవి జణే అహిణ్ణ ముహరాఙ్,
అప్ప వసో వి హు నుఅణో పరవ్వసో ఆహికా ఏ
3-65

(అనువర్తనం కుర్వన్ ద్వేష్యేపిజన్యే భిన్నముఖరాగః
ఆత్మవకోపి ఖలు సుజనః పరవశః ఆభి జాత్యస్య)

సజ్జనుని ప్రవర్తన అపూర్వంగా వుంటుంది. శత్రువు ఇంటికి వచ్చినా, ద్వేషాసహ్యలు ముఖంలో ఏ మాత్రం కనబడనీక, ఆదరిస్తాడు. నిజానికి ఆ శత్రువుకు అతడు భయ పడవలసిన వనిలేదు; అతనికి ఇతడేమీ పరతంత్రుడు, కాదు. కాని కులీనతకు-వంశగౌరవానికి, ఇంటితనానికి-పర తంత్రుడు. అందువల్లనే శత్రువునుకూడ ఎలాటి మనోవికారాలూ ముఖంలో చూపక ఆదరిస్తాడు.

38. కిరంతీ వ్యిఅ ణాస ఇ ఉఅపి రేహవ్వ ఖలజణే మేత్తి
సా ఉణ సుఅణమ్మి కల ఆణహ పాహాణరేహ వ్వ
? 72

(క్రియమాదైవ నశ్యత్వదకే రేఖేవ ఖలజనే మైత్రి,
సా పునః సుజనే కృతా ఆనఘా పాహాణ రేఖేవ)

సుజన దుర్జనమైత్రి ఎలాటిదో సరళంగా వర్ణించాడు పరలాడనే కవి : దుష్టులతో మైత్రి చేస్తున్నప్పుడే నీటిపై గీతలాగ నశిస్తుంది. సజ్జనులతో చేసే మైత్రి నిరపాయంగా రాతిపై గీతలాగ స్థిరంగా వుంటుంది.

39. గంధేణ అప్పణో మావిఅణఁ ణోమాలి ఆణ పుట్టిహ ఇ
అణ్ణో కోవి. హాసా ఇ మంసలో పరిమలుగ్గారో 3-81

(గంధేనాత్మనో మాలికానాం నవమాలికాన యుతా
భవిష్యతి
అన్యః కోపి హతాశాయా మాంసటః పరిమలోద్ధారః)

సంఘంలో కొందరి విశిష్టత కొట్టవచ్చినట్లు కనిపిస్తుంది. ఎలాగంటే, పూలలో జాతిమల్లెలలాగ, దాని పాపం

ఏ పూవు వాసనకూ తీసిపోదు. దాని గుబాళింపే పేరు. తక్కిన పూవుల వాసనను తీసికొని మొత్తంగా వ్యాపించేది దాని స్వభావం. విశిష్ట వృక్షాల సంగతి అలాటిదే. వారు తక్కిన వారికన్నా అన్నింటా ముందు ఉంటారు వారి గుణగణాలను వెనక్కు నెట్టివేస్తూ. పాపం! అదరించే వారు ఒకప్పుడు లేకపోయినా సరే.

1. ఫలసంపత్తి అ సమోజితా తుంగా ఇ యలవివత్తివీ,
హితా ఇ సుపురిసాణం మహా ణాం వ సహరా ఇ 3-82

(ఫలసంపత్త్యా సమవనతాని తుంగాని ఫల వివత్త్యా
హృదయాని సుపురుషాణాం మహాతరూడా మివ శిఖరాణి)

గొప్పవారిమనస్సు ఉదాత్తమైనది. వారు ఐశ్వర్యముతో తులదూగినప్పుడు వినయంతో ప్రవర్తిస్తారు. విరగగాచిన వండ్ల చెట్లకొమ్మలలాగ. ఐశ్వర్యం కోలుపోయినప్పుడు దైవ్యం ఆవంతైనా, లేక వండ్లులేని ఆ చెట్లకొమ్మలలాగే తల ఎత్తుకొని వుంటారు. సుఖంలో ఒళ్ళు తెలియక విర్రవీగడు, కష్టాలలో దీనంగా ముఖం వేలవేసుకోవడం సామాన్యల స్వభావం.

41. తుంగోచ్చి ఆ హో ఇ మహో మణంసిదో అంతిమాసు వి
దసాసు,
అత్థమణమ్మి వి రళితో కిరణా ఉద్ధం చిత పురంతి 3-84
(తుంగమేవ భవతి మహా మనస్వివోంతిమాస్వపి
దశాసు,

అప్రమనేవే రవే కిరణాః ఉద్ధ్వమేవ స్ఫురంతి)

మరొక కవి గొప్పమనసు వారిస్వభావాన్ని మరొక విధంగా తెలిపింపాడు. గొప్పమనసువారి మనస్సు తుది దశలోకూడ తన గొప్పతనాన్ని కోల్పోదు. ఉన్నతంగానే ఉంటుంది. హృద్యుడు అ ప్రతిమిస్తున్నప్పుడుకూడ, అతని కిరణాలు వంగిపోవు; పై కే ప్రశరిస్తుంటాయి.

42. పోట్లం భరంతి పశువా వి మాతా అవ్వదో అణువ్విగ్గా,

విహృద్ధరణ సహవా హువంతి జ ఇ కే వి సప్సరిసా

3-85

(ఉదరిం బిభ్రతి శకునా అపి హే మాతరః ఆత్మనో
నుద్విగ్గాః,
విహ్యతోద్ధరణస్వభావాః భవంతి యది కేపి సత్పురుషాః)

కష్టాల్లో ఉన్నవారిని అదుకొనేవారే గొప్పవారంటున్నాడు ఈ గాధాకవి, ఒక పల్లెటూరివడును మాటలలో. పక్షులుకూడ పొట్టపోసుకుంటాయి హాయిగా. దానిలో ఏముంది గొప్ప! ఆపదల్లో చిక్కుకున్నవారిని అదుకొనేవారే సత్పురుషులు. అలాటి వారు అరుదుగా వుంటారు. పక్షులే తమపొట్ట తాము పోసుకుంటున్నప్పుడు మనుష్యుల సంగతి చెప్పినక్కరలేదు.; తమస్వార్థం తాముచూసుకుంటూనే వుంటారు. తమసుఖం కాదని, ఇతరులకు తోడ్పడే వారుకదా సత్పురుషులు. వారికి తమ పొట్టచింత అంతగా వుండదు. వారుతిండి కోసంపుట్టినవారుకారు; వారికి పొట్ట ప్రధానసమస్యకాదు.

43. ఐ విజా సబ్బావేణ గ్నేప్య ఇ పంసుత్థ జాణుఁ లోఁడి,
కో జుజ్జ మంజరం కంజివిణ వేఆరి ఉం తర ఇః 3-86

(న వినా సద్భావేన గృహ్యతే పరమార్థజ్ఞో లోకః
కో జీర్ణమార్జారం కాంజికయా ప్రతారయితుం శక్నోతి?)

ప్రపంచాన్ని మోసంభేయలేమంటున్నాడు భోజుడనే కవి. లోకం వెలిది కాదు. పరమార్థం తెలిసినట్టిది. కనుక మోసం చేసి వశపరచుకోలేము; ఏవేవో అల్లిబాల్లి కబుర్లతో లోబరచు కోలేము. ఎంతో ప్రపంచం చూచి అనుభవం పొందిన ముసలి పిల్లని గంజిపెట్టి మోసం చేయడం సాధ్యమా? ముసలిపిల్లి గంజినిచూచి, పాలు అని మోసపోతుందా? ప్రపంచంకూడ అంతే. మంచితనంతో జనాన్ని లోబరచుకోగలంగాని మోసంతో కాదు.

44. రణ్ణా ఉ తణం రణ్ణా ఉ పాణి అం సవ్వ అర స అంగా హమ్
తహ వి మయాణం మతాణం ఆ ఆమరణాంతా ఇః
పేమ్మా ఇం 3-87

(అరణ్యాత్పుణ మరణ్యా త్పానీయం సర్వతః స్వయం
గ్రాహం

తథాపి మృగాణాం మృగీణాం ఆ మరణాంతా ప్రేమాణి)

అకారణంగానూ నిస్సార్థంగానూ జనించే ప్రేమ ఆమరణాంతం తరగదు అంటాడు ఒక కవి. అడవుల్లో జింకలున్నాయి. జీవికకు అని ఒకడాగి పై మరొకటి ఆధారపడి

పుండవు. అడవుల్లో గడ్డితిని, అడవుల్లో నీరుతాగి ప్యేచ్చగా, అన్నీ పరస్పర భావం లేకుండా స్వయంగానే సంపాదించు ఊటూ మనుగడ సాగిస్తాయి. కాని లేళ్ళు, దువ్వులు మర ఢింపే వరకు ప్రేమతో ఉంటాయి. కనుక నిస్వార్థమూ, నిరపేక్షమూ అయిన ప్రేమే శాశ్వతమైనది.

45. జహ జహ జరాపరిణి హోతి పకా దుగ్గడి విరూపి వి,
కులవాలిఅణఁ తహ తహ అహిఅతరం వల్లహో హోయి
3-113

(యథా యథా జరాపరిణతో భవతి పతిః దుగ్గతో విరూ
పోపి,
కులపాలికానాం తథా తథా ధికతరం వల్లభో భవతి)

కులస్త్రీల - ఉత్తమవంశ సంజాతలయిన స్త్రీల స్వభా
వాన్ని పొట్టినుడనేకవి ఈ గాధలో వర్ణించాడు. సామాన్య
స్త్రీలయితే రూపం, ధనం, యౌవనం చూచి భర్తలను ఆద
రిస్తారు రూపహీనుడైనా దరిద్రుడైనా వయసు మళ్ళీనా
అదరణ తగ్గుతుంది. కులస్త్రీల స్వభావం దీనికి ప్రతికూలం.
పతి ముసలివాడయిన కొద్దీ, బీదవాడయిన కొద్దీ, రూపహీను
డయిన కొద్దీ కులస్త్రీల ప్రేమ ఎక్కువవుతుంది. వారిదినహజ
ప్రేమ. బాహ్య విషయాలకు అతీతమైనది.

46. ఐ గుణేణ హిరణ్మయజ్ఞో హిరణ్మయజ్ఞో జేణ భావిక తేణ,
మోక్షాణ పుశ్చిందా మోక్షితా ఇక గురజాపిఁ గేహంతి 4-10
(వ గుణేన హియతే జనో హియతే యో యేన భావి
తప్తేన,
మక్ష్యా పులిండా మౌక్తికాని గుంజా గృహంతి)

జిహ్వకొకరులి, పుర్రెకొక బుద్ధి - అప్పురు అనుభ
వజ్ఞులు. కనుక ఎవరికేవిదివిషయమో వారు దానిని అవరిస్తారు.
గుణాలు చూడరు. విలువలూ చూడరు. జ్ఞోయలు అడవులలో
ఎనుగులనువంపి ముత్యాలు సంపాదిస్తారు. కాని వారు వాటి
విలువనుగాని, గుణాలనుగాని చూడక గురిపిందలను
దండలుగాగుచ్చుకొని వేసుకుంటారు. మిది పుర్రెకొకబుద్ధి
అనక ఏమి చేస్తాము!

47. భుంజను జంసాహిణం కుత్తో లోణం కుగ్గామరిద్దమ్మి.
మహత సతోడేణ వి కిం తేణ సిదీహో జహిం ఇతిః

ప్రింగిర్లందరికి సంతోషదాయకమైన
ఉగది శుభాకాంక్షలు:

శ్రీ ఆనందత్తైవ ఫాండ్రి

(తెలుగు, ఇంగ్లీషు, కన్నడ మరియు హిందీలో

మన్నికైన ప్రింటింగు టైపులు
సప్లయ చేయవారు.)

శాంతి టాకీస్ ఎదుట, నారాయణగూడ

హైదరాబాదు-500029

ఫోన్ : 52625

హెడ్ అఫీసు: హుబ్లీ-580020

ఉగది శుభాకాంక్షలతో

కపూర్ సేల్స్ కార్పొరేషన్

156, బాద్యే, ముదాను-1

Gram: KAPOORSALE Tel: Off: 385058 & 23388
Res: 87198

అల్ప - ప్లస్ డాపింగ్ రోలెట్ హోసెలకు

స్థాకీస్తులు, మరియు

గ్రాఫిక్ ఆర్ట్ ఇండస్ట్రీ, బ్లాక్ మేకర్స్, ప్రెస్ ఎస్
గ్రేవర్స్, అఫ్ సెట్ అండ్ పిక్చర్స్ ప్రెస్ ప్రింటర్స్ కు
పనికివచ్చు అన్ని రకముల కేఫుకల్పు మరియు
మెటీరియల్స్ దిగుమతిదారులు మరియు డిలర్లు

ప్రాంచ్ అఫీసు,

11-6-670/1 - లకష్మికాపూర్, హైదరాబాద్-4

ఫోన్ : 33320 వ. వి.

(ఘంక్షు యర్హాన్నికీనం కుతో అవజంకు గ్రామచిహ్నే:
సుభగ సజ్జననాపి కిం లేన స్నేహో యత్ర నాస్తి:)

(కలహంతర్యే వ్యవినిర్గతాని హృదయే జరాముహూతాని,
సుజనత్రతాని రహస్యాని దహత్యాయుక్షయ్యేగ్నిః)

కేవలం బాహ్యలావణ్యానికి మోసపోరాడు. స్నేహం మానవునికి ముఖ్యమని త్రిలోచనుడనే కవి ఒక కుగ్రామ దృశ్యాన్ని వివరిస్తున్నాడు: ఒకనాగరికడు కుగ్రామానికి పనివడి వెళ్లాడు. ఒకగృహస్థు ఇంటిలో భోజనం ఏర్పాటు అయింది. ఉప్పులేనిహార వడ్డించింది యిల్లాలు. అతిథి కిందపడిపోయి ఆమెవైపు చూచాడు. “కుగ్రామం వంటలో అవజం ఎక్కడ ఉంటుంది? మేము వడ్డించింది, సీకులభించింది తిను, ఓ సుభగుడా? ఇంతకూ వట్టిఅవజమున్నా ఏమిటి ప్రయోజనం? స్నేహం లేనప్పుడు?” అన్నది ఇల్లాలు. అవజ మంటే లావణ్యం; ఉప్పు. స్నేహ మంటే నూనె నేయివంటి వదాల్దాలు; ప్రేమాదరాలు. కవి శ్లేషతో కేవలం లావణ్యం చూచి ఆకర్షితుడు కారాదని, ప్రేమాదరాలు సంపాదించడం కష్టమని చెప్పాడు. ఉప్పు, సౌందర్యం సులభవ్యయంతో, అల్పవ్యయంతో విలుచుకొనదగినవి. స్నేహం, చమురు ప్రేమ బహుమూల్యమయినవి. పల్లెటూరి అమాయకులు ప్రేమాదరాలతో వడ్డించింది ఆరగించుముంటుంది ఆ ఇల్లాలు.

48. అవమాణి ఓ వి ఐ తహా దుమ్మిజ్జ ఇ సజ్జణో విహవహీణో,
వడికాఉం అనమథో మాణిజ్జంతో తహ వరేణ. 4-20

(అవమానిత్వోపి న తథా దూయతే సజ్జనః విభవహీనః
ప్రతికర్తు మనమథో మాన్యమానో యథా పరేణ)

అభిమానధనుడైన సజ్జనుని మనస్తత్వమే వేరు. ముఖ్యంగా ధన విహీను యునవ్వుడు. కాని, ఇతరులు తనకు సమ్మానం చేసినప్పుడు, వారికి ప్రత్యుపకారం ఏమి చేయలేక పోతిమే, వారికేమీ ఇవ్వలేకపోతిమే అని కష్టపడాడు. అతనికి ఇతరులకు ఇవ్వడమే తప్ప, ఇతరులనుండి సుకోడం తెలియదు. ఇప్పుడు ఆ పరిస్థితి వచ్చి, ఇతరుల ఉపకారానికి ప్రత్యుపకృతి చేయకపోయామే అని బాధ.

49. కలహంతరే వి అవిజిగ్గ అశ్వర హిఅమి జరముహగ
అశం, సుఅజకఅశ్వర హస్యాశ్వర దహశ ఆయుక్థపి అగ్గీ, 4-21

ఆది హేలునిగాధ. హేలుడు రాజనీతిచతురుడైన చక్ర వర్తి కనుక అతనికి రహస్యగోపనమంటే ఏమిటో తెలుసు. ఆది పెదవి దాటితే వృధివి దాటుతుంటుని కూడా తెలుసు. కనుకనే సజ్జనుల రహస్య గోపన యోగాన్ని వర్ణిస్తున్నాడు. సజ్జనులు ఎవరిదైనా ఏదైనా రహస్యం వింటే, దానిని వారితో పోల్లాటలు వచ్చినప్పుడుకూడ బయటపెట్టరు ఆది వారి హృదయంలోనే ముసలివై పోయి, వారితో పాటిచితిలో కలిపిపోవలిసిందేకాని, ఎన్నటికీ, ఎప్పుడీకీ, వెలువడదు.

50. వాహి వ్య వేజ్జరహిః ధణరహిః సుజణమజ్జవాసోవ్య.
రికారిద్ధిదంగుణఖమ్మివ దూసహణీః తుహ విఠిః 4-83

(వ్యాధిరీవ వై ద్యరహితః ధనరహితః స్యజనమధ్యవాస
ఇవ,
రిపు ఋద్ధి దర్శనమివ దుస్సహనీయస్తవ వియోగః)

వామదేవుడనే కవి విరహాన్ని సహించరాని కొన్నింటితో పోల్చాడు. ఒక విరహిణి మాటలలో రహిణి విరహం దుస్సహమంటూ ఒక మాలోపమను చూపింది. వైద్యుడు లేని వ్యాధివలె, డబ్బులేక తనవారిమధ్య నివసించడం వలె, శత్రువు వృద్ధిపొందడాన్ని చూడడంవలె విరహం సహించరానిది-అంటుంది.

51. వసణమ్మి అణుద్విగ్గా విహవమ్మి అగవ్విఆ భవి ధీరా,
హోంతి అహిజ్ఞ సహవా సమేసు వినమేసు సప్పరిసా
4-80

(వ్యసన్నేనుద్విగ్గా విభవ్యేగర్వితా భయే ధీరా,
భవంత్యభిన్నస్వభావాః సమేషు వినమేషు సత్పురుషాః)

సత్పురుషుల స్వభావాన్ని మరొక కవి ఇలా వర్ణిస్తున్నాడు. సత్పురుషులు కష్టాలకు కలతపడరు. ఐశ్వర్యం వచ్చినప్పుడు గర్వపడరు. భయంకరమైన పరిస్థితి వచ్చి నప్పుడు ధైర్యంతో ఎదుర్కొంటారు. అనుకూల ప్రతికూల సన్నివేశాలలో ఒకటి విధంగా నిబ్బరంతో ప్రవర్తిస్తారు.

59. గోహరహితం చ విత్తరహితం చ నిర్భరకుహరమివ సలిల
అమృతమ్,

గోహరహితం గోష్ఠం చ తీత వాతం తుహ విఘ్నమ్.

7-9

౧. (గృహమివ విత్తరహితం నిర్భరకుహరమివ సలిల
అమృతమ్,
౨. గోధనరహితం గోష్ఠమివ తస్యా వదనం తవ వియోగే.)

ఇదివరకు వామదేవుడనే కవి విరహాన్ని వర్ణించాడు. మరొక అజ్ఞాతకవి ఒక ప్రేమార్త వియోగాన్ని తన గ్రామ సరిహద్దుల ఉదాహరణతో ఒక చెలికత్తెద్వారా చెబుతున్నాడు: “ఒక ప్రేమికుడా, నీ ప్రేమియూరాలు నీ వియోగంతో వాడి వాత్తలయింది. ఆమె ముఖం ధనరహితమైన ఇంటిలాగ, నీవులేని సెలయేటి నల్లటి గాబీవలె, పశువులులేని కొట్టంవలె హాస్యంగా వుంది.” ఇంటికి డబ్బు ప్రాజం వంటిది. అలాగే సెలయేటిలో నీరు దూకుతూవుంటేనే అందం. పశువులులేని కొట్టం ఎందుకు, వెలవెలబోతూ?

60. దీనిసంతో దిటినుఁ చింతిజ్జంతో మణవల్లహో అత్తా,
ఉల్లాసంతో సుశ్రుహో పిఁ జటో డిచ్చరమణిజ్ఞో 7-51

(దృశ్యమానో దృష్టిసుఖః చింత్యమానో మనోవల్లభః
శ్వప్రభు,
ఉల్లాసవ్యమానః శ్రుతిసుఖః ప్రయోజనో దృష్టిరమణీయః)

ఇష్టమయినవారు ఏమిచేసినా మనకు హాయిగా వుంటుంది. ఇది ఇష్టాలయెడల జరగానికి ఉన్న మనస్తత్వం. ఈ స్వప్నయాన్నే ఒక అజ్ఞాత కవి మనోరంగా ఒక వనితద్వారా చెబుతున్నాడు: ఆ వనిత ఇలా అంటున్నది: “అత్తా, ప్లావావా. ఏమిటి ఆశ్చర్యం! ఇష్టమైన వ్యక్తి కనిపిస్తేనే కళ్ళు చల్లబడుతాయి. మనసులో అతడు మెదిలాడాడో మన స్వంతా హాయిగా వుంటుంది ఇక మాట్లాడాడా వీరుల త్తీర్చి దుగా వుంటుంది. ఇలా ఇష్టమయిన వ్యక్తి గీత్య క్రియాజీయుడు నుమా! ఏమిటో ఈ రహస్యం!” ఇది వారి మనసులో ఉన్న భావం. మనకు ఇష్టమయినవాడు అన్ని

విధాల మనకు సమర్థుడుగా కనిపిస్తాడు.
59. జం జం ఆవిహాశమనో ఆసావట్టిహిఁ హితతి ఫలఅమ్మి,
తం తం బాలో వ్య విహి ణిహితం హసిణాణ వంహుసశ
7-51

(మధ్యవాలిఖతి మనః ఆశావర్తికాభిః హృదయఫలకే,
తత్తద్వాల ఇవ విధిః నిభృతం హసిత్వా ప్రోచతి.)

ఏమేమో ఆలోచనలుచేసి ఏవేవో కోరుకుని, అవేవీ నెరవేరక నిరాశపడిన వ్యక్తి చెబుతున్న మాటలివి. ఈ గాధ చెప్పినకవి యెవరోగాని, విధిలీలలను బాలిలీలలతో పోల్చాడు గొప్పగా. మనస్సు ఆశ అనే బలవంతో హృదయఫలకంమీద పలకమీద ఏమేమో వ్రాసుకుంటుంది. పెద్దలు పలకలమీద ఏదో ముఖ్యమని వ్రాసి పెట్టుకున్న దానిని పిల్లలు తమ చాపల్యం కొద్దీ తుడిచి వేసినట్టుగా-పూరికేకాదు, తనలో తాను గుంభనగా నవ్వుతూ తుడిచివేసినట్టుగా విధిహాడ నవ్వు కుంటూ తుడిచి వేస్తుంటాడు. తానొంటి తలిస్తే దైవ మొకటి తలుస్తుందనేది ఇదే.

60. జే జే గుడినో జే జే అ చాళిచో జే విశడ్ధవిజ్ఞానా,
దారిద్ద రే విశక్తజ్ఞ జాణఁ తుమం సామరా ఓసి. 7-71

(యే యే గుడినో యే యే చ త్యాగినో యే విదగ్ధ
విజ్ఞానాః,
దారిద్ర్య రే విచక్షా తేషాం త్వం సామరాగ్యోసి)

ఎందుకో ఏమో గుణాలకు ధనానికి పొత్తు కలవడం లేదు, అనాదిగా. దారిద్ర్యం వాటిని వెదుక్కుంటూవస్తుంది. ఈ విషయాన్ని ఎవరో అజ్ఞాతకవి భంగ్యంతరంగా చెప్పాడు దారిద్ర్యాన్ని సంబోధిస్తూ. “ఓ దారిద్ర్యమా, ఎవరుగుణ వంతులో, ఎవరు త్యాగులో, ఎవరు చతురులో, ఎవరు విశిష్ట జ్ఞానం కలవారో వారిని నీవు ఎంతో అనురాగంతో చూస్తావు. నీ విచక్షణజ్ఞానం ఏమిచెప్పను!” అంటాడుకవి. అంటే లోకంలో గుణవంతులు, త్యాగబుద్ధి కలవారు, చతురులు, విజ్ఞానధనులు దారిద్ర్యులుగా వుంటూవారు ఏమివిధి! అన్నమాట.

మా భాతాదారులకు
దుండుబి ఉగాది
శుభాకాంక్షలు

మా సరుకులను
మా సంరక్షణకు
ఒప్పగించండి

కమర్షియల్ గూడ్స్ ట్రాన్స్ పోర్ట్స్ Regd

అడ్మినిస్ట్రేటివ్ ఆఫీసు :
247, తంబు చెట్టి వీధి,
పి. బి. నెం. 1254
మద్రాసు - 1
ఫోన్ నెం. 24485 & 25748

హెడ్ ఆఫీసు :
కొత్తపేట, పి. బి. నెం. 89,
గుంటూరు - 1
ఫోన్ నెం. 20540

సిటీ బ్రాంచీలు : మౌంట్ రోడ్డు, 11 బి. అత్తిపట్టన్ వీధి, పోస్ట్ : 848708.
బుకింగ్ ఆఫీసు : మద్రాసు-1, 125, తంబుచెట్టి వీధి, పోస్ట్ : 22348
అంబత్తూర్ : యిండస్ట్రియల్ ఎస్టేట్.
వాల్టాక్స్ రోడ్ : 98, రానప్పశెట్టి వీధి.
బొంబాయి : 20, ఓల్డ్ బెంగాలిపుర వీధి, పోస్ట్ : 338837.

మరియు బ్రాంచీలు : బెంగళూరు, మైసూరు, ఎర్నాకుళం
మరియు ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని 41 వాణిజ్యకేంద్రములు

10. ఆర్థికరూపణం ఖజునీజ్ఞానం అలివలకణజీర్ణం
ఈమృచ్చరసంతా వోపుత్ర అపతి నిరేహస్య 7-75

(ఆకస్మికచోషకరణం క్షణప్రసాదో హ్యశీక నిర్బంధః,
చాత్సరసంతాపః పుత్రక వదవీ స్నేహస్య)

ప్రేమగాని, స్నేహంగాని తెలియించుటే మార్గాలు
నిచితమైవని. అవిమూఢిగా ఉండవు. వంకరగా వుంటాయి.
ఈ విషయంలో వండితుడొకడు ఒక నవయువకునికి ఇలా
చెబుతున్నాడు: "అబ్బాయ్ స్నేహమార్గం విచిత్రం. అక
స్మాత్తుగాకొవగించుకోడం, క్షణంలో సంతోషంప్రకటించడం,
మచ్చురంతో బాధవడడం-ఇవన్నీ స్నేహ సూచకాలు."
స్నేహంగాని, ప్రేమగాని ఎక్కువయితే, ప్రేమపాత్రమైన
వ్యక్తిపై ఎక్కడలేని స్వాతంత్ర్యం వస్తుంది ప్రేమించే
వ్యక్తికి. కనుక జూరికినే రుసునలడడం, అంతిలోనే చల్ల
బడడం, మరికొంతలోనే బాధవడడం వంటి చిత్రవిచిత్ర
చేష్టలు పుట్టుకు వస్తాయి. స్నేహాతిశయం అలా చేస్తుంది.
అందువల్లనే ప్రేమ వడ్డిన వాడికి, దయ్యం వడ్డినవాడికి,
గీదం లేవన్నాడొక కవి. స్నేహప్రేమలకు ప్రభుత్వానికి
నన్ని అధికారాలు అబ్బుతాయి.

11. ధర్మ బహిరా అంధా తే చ్చితి జీఅంతి మామసేలోప,
జ నుజంతి సినుజవతణం ఖలాణః ఋద్ధిం జ పేక్షంతి
7-95

(ధర్మ బహిరా అంధాస్త ఏవ జీవంతిమామసేలోకే,
న శృణ్వంతి పితనవచనం ఖలానామృద్ధిం న ప్రేక్షంతే)

ఈ గాథ చెప్పిన అజ్ఞాత కవి ఈ ప్రపంచంలోని గుడ్డి
వారిని, చెవిటివారిని "మీరే ధన్యులయ్యా!" అని అభినం
చిస్తున్నాడు. ఈ మానవలోకంలో వసించే చెవిటివారు,
గుడ్డివారు ధన్యులు. వారే ఈ మానవలోకంలో సుఖంగా
సునగలుగు తున్నారు. ఎందుకంటే, చెవిటివారికేమో కొండె
గాళ్ళ కొండెలు వినే దురవస్థ లేదు. గుడ్డివారికేమో దుర్భా
గ్య అభ్యుదయాన్ని చూచే దుర్భాగ్యులైదు, ఈ ప్రపం
చంలో దుష్టులే ఐశ్వర్యవంతులవుతున్నారు. అలాటివారిని

చూడవలసి వస్తున్నది. దుర్భాగ్యులు మంచివారిపై న ఏవేవో,
లేనిపోనివి చెప్పి అందరికీ దురభిప్రాయాలు కలిగించి తమ
వబ్బం గడుపుకొని పోతున్నారు. అలాటివారి మాటలు విన
పలసివస్తున్నది. ఎందుకంటే, అలాటివారే ఆధికారిలో
వుంటున్నారు! అలాటివారికే సంఘంలో పలుకుబడి మరి ఏం
చేస్తాం, వినక తప్పదు.

గాధానప్తశతి ఎంతో లోకవృత్తం తెలిసిన హల
సాతవాహనుడు గుచ్చిన ఆపూర్వ పుష్పమాల, మణిమాల,
ముక్తాహారంకదా! ప్రపంచానుభవం ఒడవీసి తేర్చిన,
గాధలు అసంఖ్యాకంగా వున్నాయి దీనిలో అనడం చర్చిత
చర్చణం. వాటిని ఇక్కడ దిబ్బిత్రంగా చూపాను.

గాధానప్తశతిలో మనస్తత్వ మాధుర్యం

గాధానప్తశతిలో వివిధ మనస్తత్వాలు మనకు దర్శన
మిస్తూ ముచ్చటగావుతాయి. జానపద కవులు నిరంతరం
గ్రామీణులను, వారి జీవితాలను పరిశీలించడంవల్ల వారి
మనస్తత్వాన్ని గూడ బాగా చిత్రించగలిగారు. కర్షకుల
మనస్తత్వం, జారిణుల మనస్తత్వం, విటుల మనస్తత్వం,
కులస్త్రీల మనస్తత్వం- వీరేమిటి వారేమిటి, అందరి
మనస్తత్వం చిత్రించారు కవులు, కవయుక్తులు.

సుఖమే ప్రధానమన్నవారి సంగతిచెప్ప నక్కరలేదు.
ప్రియురాలు అలిగింది. ప్రేయుడు అనునయిస్తున్నాడు.
రాత్రి నిరర్థకంగా గడచిపోతుందని అతని భయం. కనుక
'ఋణంకృత్వా మృతంపిచేత్' తత్త్వంబోధించడం ప్రారం
భించాడు:

1. జీవితం అస్సాసతం వితి జ జీవత్తథి జోవ్వణం ఆతి
కృంతమ్,

ది అహో ది అహోహి సమా జ హోంతి కిం శిట్టరోలోః.

3-47

(జీవితమశాశ్వతమేవ న నివర్తతేయౌవనమతిక్రాంతమ్
దివసా దివస్తే సృమా న భవంతి కిం నిష్ఠరో లోకః)

“ప్రియురాలా! ఈ జీవితం శాశ్వతమయింది కాదు గడిచిపోయిన యౌవనం తిరిగిరాదు. ఒక దినం మరుసటి దినంతో సమానంగా వుండదు. అలాంటప్పుడు జనం సుఖం అనుభవించడానికి ఎందుకు జ కుతుందో!” అని భార్యను అభిముఖిని చేసుకోడానికి ప్రయత్నిస్తాడు ప్రియుడు.

ఎంతో కష్టపడి సంపాదించిన వస్తువు అనుకూలంగా లేకపోతేనే ఎంతో కష్టం కలుగుతుంది. అలాంటప్పుడు కష్టంతో సంపాదించుకొన్న ప్రియుడు అనుకూలంగా లేనప్పుడు, తన మనసెరిగి ప్రవర్తించినప్పుడు ఎలా వుంటుంది మహిళల మనస్సు?

2. దుష్టేహిః లంభయిషి అద్ధో దుష్టేహిః హోష సాహిణో,
అద్ధో హి అలద్ధో వ్యి౞త జయ హి అలం తహ ణ హోష
4-5

(దుఃఖైర్లభ్యతే ప్రియో లభ్యో దుఃఖైర్భవతి స్వాధీనః
లభ్యోవ్యలబ్ధ ఏవ యది యథా హృదయం తథా న భవతి)

ఎంతో కష్టంతో ప్రియుణ్ణి సంపాదిస్తాము. అతడు ఎంతో కష్టమీద స్వాధీను డవుతాడు. కానీ మన మనసు ఎరిగిప్రవర్తించకపోతే ఆ ప్రియుడు లభించినా లభించనట్లే-అంటుంది ఒక విదగ్ధనాయిక. భర్తగాని, యజమానడుగాని సులభంగా లభిస్తాడు. దయతుడు-ప్రియుడు ఎంతో శ్రమతోగాని లభించడు. అంతగా ఎంతో శ్రమతో సంపాదించుకొని అత్మీయుణ్ణి చేసుకొన్న ప్రియుడు మనసెరిగి మెలగకపోతే ఎలా?

3. దృఢరోషకలుసి అస్స వి సుఖణస్స ముహోహిః విప్పిఅం కంతో;

రాహుముహమ్మి వి ససిణో కిరణా అమతం వితి ముఅంత
4-19

(దృఢరోషకలు పిస్య్యాపి సుజనస్య ముఖాదప్రియం కుతః;

రాహుముఖేపి శశినః కిరణాః అమృతమేవ ముంచంతి.)

ఒక వ్యక్తి తన మిత్రుని విషయంలోనే పొరపాటు

చేశాడు. అందువల్ల మిత్రుని చూడడానికే భయపడు తున్నాడు. అలాటి వాడి భయం పొగొట్టడానికి ఉత్తముని చరిత్రను ఉదాహరిస్తుంది ఒక దూతకి సజ్జనుని మనస్సు ఎంత రోషకల పితమయినా, అతని ముఖం నుంచి చెడు మాట వెలువడదు. రాహువు మింగుతున్నా చంద్రుడు అమృతమేతురిపిస్తాడు గదా! కనుక నీవేమీ భయపడవద్దు నీ మిత్రుడు ఉత్తముడు అని భయం పొగొడుతుంది దూతి చంద్రుడు శత్రువు మింగుతున్నా అమృతం కురిపిస్తున్నట్టే నీ మిత్రుడుకూడ నీ అవరాధాన్ని సరకుచేయడు-అంటున్నది దూతి.

1. ది అహం ఖుడక్కిఅవి తీవ కాణి గేహవావారమ్,
గిరువ్వివి మణ్ణదుక్ఖే భరిమో పా అంతసుత్తస్య. 3-28

(ది వసం రోషమూ కాయాస్తస్యాః కృత్వా గేహ
వ్యాపారమ్,
గురుక్వేవి మన్యుదుఃఖే స్మరామః పాదాంతసుత్తస్య.)

భర్తప్రవాసంలో వున్నాడు. ఊరిలోని భార్య చెయి దాలు జ్ఞాపకం వస్తున్నవి ఒక్కొక్కటే. ఒక నాటి సంగతి ఇది. తనేదో! అవరాధం చేశాడు. భార్యకు చాల కోపం వచ్చింది. కాని ఒక్కమాటకూడ పలుకలేదు. వగలెల్లా ఇంటి వనులు చేసింది నోరు విప్పకుండా. కోపం చల్లారలేదు. చీకటి వడింది. వనులెన్ని ముగిసిన పిదప వడక గదిలోకి వచ్చింది. ఇంకా కోపం చల్లారలేదు. తన పాదాల కడ ముడుచుకొని పడుకుంది. ఆ పడుకోడం జ్ఞాపకం వస్తున్నది-అంటాడు నాయకడు ఒక్కమాటా పలుకూలేక కోపం ప్రకటించడం, చివరకు భర్తపాదాల వద్ద పడుకోడం ఇల్లాలి మనస్తత్వానికి నిదర్శనాలు.

5. పంకమయిలేణ చీరేక్క పాణ్ణా దిణ్ణజాణు వడఢేణ,
అనందిజ్ఞయ హలిపి పుత్తేణ వ సాలిఛే త్తేణ. 6-87

(పంకమలినేన, క్షీరై కపాయి నా దత్తాజానువతినేన,
అనంద్యతే హలికః పుత్తేణ వ శాలిక్షేతేణ.)

కర్షకులు పంటలను పుత్రులతో సమానంగా చూచు కుంటారు. వారి పరిశ్రమ ఫలితంకదా మరి! కొడుకులను

ఈ గాడి కుభాకాంక్షతో!

L. A. ADVERTISERS

3-6-421, Himayat Nagar

HYDERABAD - 500 029

Phone : 61084

PRINTOGRAPH

10, Ellis Road, MADRAS - 2

Phones Off 84 3506, 84 3182 Res 34 082

Indentors for

Lithographic Zinc Sheets from

M/s Compagnie Royale Asturienne Des Mines
PARIS

Sole Distributors for South India

USHA Stereo Flongs manufactured by

M/s. Usha Paper & Board Industries,
FARIDABAD

Agents :

Indo-Deutsch Combine for
Damping Roller Hose

Dealers in .

LUNAR & HAUNSA Graphic Art Chemicals
Graphic Art Film, Lith & PAN
Screen Printing Materials
Block Making & Offset Printing Materials
Sundries & Chemicals

Associates :

M/s Ever Right Trading Corporation

16/1, Shyama Charan De St.,
CALCUTTA - 73

వెంచినట్టి శ్రద్ధగా చూచుకుంటారు పొలాలనువారు. చేసు ఎదుగుతున్న కొద్దీ పిల్లవాడు ఎదిగి వస్తున్నంతగా సంతోషిస్తారు ఈ గాడిలో శిశుశ్రేష్టతో పరిచేసును దోగాడుతున్న పసిపాపడితో పోల్చాడు. పరిచేనికి పాలుపట్టింది. కాడలు బలపడి కింద బురద. పాలుపట్టుగానే కంటలు కిందికి వంగడం మొదలవుతుంది. ఆ చేను ఎలా వుందంటే బురదలో దోగాడే పాలుతాగే పసిపాపడిలాగ వుందట. దానిని చూచి హలికుడు ఆనందిస్తున్నాడు.

శరత్కాలం కొత్త బియ్యప్పిండి ఆరబోసినట్టుగా వెన్నెల. పరిచేను పూటుగా పెండింది. కర్షకుడు ఆనందం పట్టలేకపోయాడు. గొంతెత్తి రూమ్మని పాడేస్తున్నాడు.

జీవృద్ధి సస్పరిద్దీ సచ్చందం గాఢ పామర సరవ;
దలిత ఇవసాలి తండుల ధవల మియంకాను రాకూళ.
7-89

(నిష్పన్నసస్యబుద్ధి: స్యచ్చందం గామతి పామరః
శరది.

దలిత నవశాలితండుల ధవలమ్మగాంకాను రాత్రిమ)

౬. మా పచ్చహ వీనంభం ఇమాణః బహుచాటుకమ్మబి
ఉణాణమ్,
జీవృత్తిల కజ్జ పరమ్మహాణః సుణజణః వ ఖలాణమ్
7-86

(మా వ్రజత విస్రంభమేషాం బహుచాటుకర్మని పుణా
నామ్.

నిర్వర్తిత కార్య పరాజ్ఞులునాం తనకానా మివ ఖాలా
నామ్)

దుర్మార్గుల మనస్తత్వం కుక్కల మనస్తత్వం ఒక్కటే అంటాడు ఈ గాథా రచయిత. దుర్మార్గులు ఏకేవో తియ్యని అల్లిబొల్లి మాటలు చెప్పడంలో నిపుణులు. అలా చెప్పి తమ పనులు చేసుకొని వెళ్ళిపోతారు. మళ్ళీ కనిపించరు. కుక్కలు కూడ తమ పని అయ్యేవరకూ తోక అడిస్తూ చుట్టూ తిరుగుతాయి. ఏదో తిండి దొరకగానే వెళ్ళిపోతాయి. మళ్ళీ పనిబడితేగాని కనిపించవు.

గాథా సప్తశతీలో దాదాపు ప్రతి గాథా ఏదో మనో విశ్లేషణకు సంబంధించిదే గినుక జానపదకవుల పరిశీలన పొండితికి ప్రబల ప్రమాణంగా వెలుగొందుతుంది.

నీ రాజనం

సాంధ్యత్రీ

పాట పాడుదునన్న తలసొక్కటేగాని
పాట తానెదనుండి బైట పడదు
భావమెదోన బంగరు తీగసాగి
చేయితాకని వీణగ చిన్నవోయె....

ఏ గాలి కొనగోటి కొసతాకెచో ఇట
కదులుచున్నది కమ్మని బాణి యొకటి
మదివీడి కలనై న మాటగా రాదేమి
మూగవోయిన కంఠశోషగా భాషగా..

పూర్వజన్మ ప్రధా పూర్ణకలశ
దివ్యామృతచ్ఛాయ బడిసి
ప్రాక్తనాభోగ పరితవ్య
భాగ్య మయ్యె ప్రేమ..

దివసాంత సాంద్రతమః పటలీ
కుటీర మొక దివ్యకాంతి నరయ
అర్కుడిందు రేఖాభ్యుదయము చేసె
పశ్చిమాంగణ వీధికి పరుగులిడుచు ..

వెడద కన్నుల వెలిగెడి వెన్నెల
ఆగియాగి విరతిగా తేలిశోపిల్లె
పులిస సీమల విపలిత రాగాలు
గాలు లందున తేలెడిగానమందు....

పలుకు కెన్నెర వలపు లొలక బోసిన
జాలు; ప్రవహించి ఎవలోన పరిధవిల్లె
వలపు తూపులు కరసానవాడి చేసి
పెరిమంబు జతచేసి పెనవేసె ...

మ్రోయించగా నైతి సీమహతి నెఱుడు
రవళించు భావాల రాయంచ తెర
నాబాల లీలాఃలాప క్రియా లీనమందు
మ్రోగుచున్నవి రాగముల్ మోహమార...

భావాతిరేక సంజనిత ప్రేమవారాశిలో
రాయంచ మలయికల్ రాణకెక్కి
రాగాతిశయముచే రవళించుగానాన
పదము భావమువెంట పరుగుతీసె....

ఇంత వలపు తలపునెంతదనుక
మోసి మోసి మనసు వేగవలయు
ఆగామిజన్మలో ననుభవించుట యన్న
సంశ యాకుల చిత్త వృత్తి శంకరేపు....

ఎవియోతలంపుల నారతమ్ము
వికచ నవ వసంత మల్లికాసూనమై
ఎదపొదలందున సురభిశక్రిలనుంచె
గంధ మొక జన్మాను బందమ్ముగాగ

మృదు ష ధురపుల మొక యొరపుగా
మై విరుపుగా తానలముకొనియె
భావమొదవని రీతిని
బాహిరిల్లి..

ఈ రీతి వలపునెంత వరకు
భరియింతు... ? తలవతనియుదాక
తలపుకాల్చిల ఏమికలదన్న
నవ్వుకొన్నది మనసు మోహూటవడుచు....

చిరుగాలి నెదోడు మనసులో చెలరేగి
కదులాడు భావాల కమ్మతెమ్మెరవీచె

తలపు కలదన్న సుంతలేదు—కాని
లేదనంగ వలపు నిదుర లేచు....

ఇంతకింత గాఢతరమూ ప్రేమలో
కొట్టు మిట్టాడుచుంటిని కుదురని ఎడ
తలపు కలదన్న సుంతలేదు—కాని
లేదనంగ వలపు తలుపుతీయు....

ఫల మొక్కటే కాదు; పృథివిలో వాదము
విరహ భరమందు వై విధ్య మొదలి
రుచులుపవరించి రూపభేదముచెందు
మనసు దరులొరసి ఈ ప్రేమనడసి....

వరిచయానుద్రిక్త ప్రాపంచికాపరిధి
వాయులీనవృత్తమై విస్తరిల్లి
విధురభావ రాగ విప్రలంభము నేడు
వీధి పీఠుల మధుర యోగమయ్యె....

విరాళి వింత చింత నాగ్నికీల
తమిత్తిరని భావముల్ సమిధలవగ
యజ్ఞ ఫలముకొరకు ఎదురుచూచు....

పూవ ప్రాయాన పూవులపొంగులదూచి,
ఆత్మలో నద్వైత చింత లెగసె
మొదట వాసన లేని మొగ్గ మొగసాల
రేకువిచ్చిన చోట రేకెత్తె గంధము

తా వకీన ప్రేమ భావాను రాగమ్ము
తప్తహృత్ సీమలో తృప్తి హిమపాతమవగ
దీవన పున్నమరేయి తవిరుచున్నది పోయి
తావి గాలులు పెనగొన్న చోచాలెసేవలో....

వింత సృష్టిసేమొగాని భావ వనధి
యందనురాగ కెరటముల్ కెరలుచు
జఘనసీమకు కట్టిన జవరాలి
కటి సూత్రమై తోచె....

మనసునందరలేని కూరిమిసెలంగ
చెలియొసంగిన విరుల సరమ్మును దాల్చితి
ప్రేమరూపమిది యనంగ యానో
కాదో—తెలియదీనాటి వరకు. ..

చెలియచిరునగవు చంద్రాతీపముగాగ
జలక మాడగనెంచిన జలజమూదు
సఖియహృదయా తొలికారుకాలమైన
జలక మొలికించ నెంచిన జలజమూదు....

ఎలదేటిపాటలో వలసంత పవరించి
వలపుకెరటాల వెల్లువల్ తేల్చి తేల్చి
ఊగి ఊయలలూగించి తూలిపడు
కమ్మతెమ్మెర కౌగిలిన కరిగిపోతి....

అంతకింతకు గాఢతర మాయూహ
యొక్కటి విహయసమ్మునంజీయున్న
చుక్కల గుంపుల చిక్కు వడియె
వీతార రాలునో కడకు నీమ్రాల....

కురంగ లోచన లోచనీ స్ఫురద్రస
వీక్షణా కై వల్య పథముదాటని
సంధా నై క వైవశ్యముల్ గని
తలపోతురేమొ నన్నొక వెలగ....

ప్రేమ పూరితమైన నాపద ప్రమిద
చెలిమివర్తి తలపుచమురీవడిపి
ఎంత యిత్నించి వాలోన వెలిగించి చూడ
నీడు రాగ మొకండెతోచు నెల్లెడల....

మలయచందన మైత్రీ కషాయ
మాధురుక మోహన మార్మరించి
సాంధ్యశీతల పవకరాంగుళిచ్ఛాయ
చిత్తాన నీతలపు బలా కరించ....

లలిత శృంగార రస విత్తిపైన
రమ్మవిలాస హేవాకమతిశయిల్ల
నీరూపలావణ్య నిస్తులతేజమునకు
నీరాజనమ్మిచ్చి అస్మదీయభావప్రమద....

తప్పక చూడండి!

LAKSHMI PUES

శ్రీ డి.మయ్యగారికి కృతజ్ఞులు

పంజాబ్ నాగేశ్వరరావు ప్రొడక్షన్స్

తల్లికాడుకుల ప్రణుబంధం

పల్లకం కె.ఎస్.ఆర్.దాసు నిర్మిత R.M.సుబ్రహ్మణ్యన్ లక్ష్మీఫిలింస్

కలర్ టెక్నిక్స్, నవయోగిక్స్, నెల్లూరు, కల్యాణిఫిలింస్ కల్లూరు, శంకరాచార్యర్స్, చెన్నై

వర్ణము

1. నిశా తమసం నడుమనిదిరిస్తున్న ప్రపంచంలోకనులు విచ్చి అవలోకించిన స్వతంత్రభారతదేశం తన మూడున్నర దశాబ్దాల పరుచాన్ని వెనుదిరిగి చూచుకుంటే ఏ ప్రశ్నలు మోసుకెత్తుతాయి? పరుచినచివరగా, పేగం, సహపథికులు విరామసమయాలు, ప్రయాణసాధనాలు తగినవేనా? తదితర మైనవాటికి అవకాశం వున్నదా? వుంటే, అవి ఎందుకు వువ యుక్తంకాలేదు? భవిష్యంలోసరిదిద్దుకునే అవకాశంవున్నదా? తన సమస్యలను అవలోకించిన తీరు, అవలంబించిన వైఖరి సరైనవేనా? ఇవిసాధారణప్రశ్నలుకావు, తాత్వికచింత నతో కాలయాపనకూ అవకాశంలేదు. తిండి నిద్రలే బ్రతుక్కి వరమాసధితుకునే తామస ప్రవృత్తి ప్రకృతిచలనకర్మరలేదు, కడుపుకాల్చుకుని కళ్ళెదుట వికృత తారతమ్యాలను చూచి చిరునవ్వు నవ్వుకునే పరమసాత్విక ప్రవృత్తి అక్కరలేదు. అయితే అముష్మికసాధనకు, అలౌకికసందర్భానికి ప్రస్తుతం వ్యాపారాధికంగా కొలమానం లేదుగనుక ఆర్థికవ్యవస్థపరిష్కారం, కొంతవరకు సామాజిక స్థితిగతులనుసరించి ఈ ప్రశ్నలను పరిశీలించి చూద్దాం. అభ్యుదయానికి దోహదం చేసే ఆర్థికేతరవిషయాలు కొంతవరకు స్థూలప్రగతి మీద, వైయక్తికఆదాయవిభజనమీద, కొంతసామాజికశక్తులవర్తనను వ్యయం మీద ఆధారపడి వుంటాయి అనేది తర్కానికి అతీతమైన సంగతి కాదు.

2. ప్రణాళికావ్యవస్థ పున్నదేశాలు లేనివీ కూడా వున్నాయి. అన్ని కొద్దోగొప్పో ప్రగతి పొందుతునే వున్నాయి. మరి భేదమేమిటి? సాధనసంపత్తిని సమీకరించి పూర్వనిర్ధారిత లక్ష్యాలను సిద్ధింపజేయుడానికి నియత వ్యవధిలో చేసే ప్రయత్నం ప్రణాళికావిధానం. బాహిరదృష్టికి ప్రణాళికాయంత్రాంగం లేకున్నా అంతర్భూతంగా కొన్ని లక్ష్యాలకు అనుగుణంగానూ, కొన్ని నియమనిబంధనల కింద లోబడి వని చెయ్యక తప్పదు ఏ ఆర్థికవ్యవస్థకైనా. ఆర్థిక వ్యవస్థ యొక్క అంతిమ నియంత్రణాశక్తి ప్రభుత్వవరమై వుండటం ఆధునిక రాజ్యస్వభావం. ప్రపంచవ్యవస్థ పరిణమిస్తున్నతీరు, ఆర్థికవ్యవస్థల వైరుధ్యానికి అతీతంగా ఒక

సారూప్యతను నెలకొల్పుతున్నది. పశ్చిమఖండదేశ ప్రాచ్యవ్యవస్థలు, సోవియట్ వర్గప్రణాళికాబద్ధవ్యవస్థ మిశ్రమఆర్థికవ్యవస్థలు-అన్నిటివల్లా యిదిసత్యం. అంసాధారణ పరిస్థితులలో అవిపని చేస్తున్నతీరులో వ్యవధాలను పురస్కరించుకుని ఒకవిషయం చెప్పకతప్పదు పెత్తందారీ విధానంనుంచి విముక్తి పొంది సాంప్రదికంగా సిద్ధించిన ఆర్థికవ్యవస్థను ఆధునిక మార్గానభివృద్ధిగావించుకోవాలంటే వెనుకబడినదేశాలకు ప్రణాళికా విధానం తప్ప అన్యమార్గంలేదు. పెరుగుతున్న జనసంఖ్య అవసరాలను, అంతర్జాతీయ అంతరంగిక శక్తులవలన రంగంలో కలిగివై పరిత్యాగంను దృష్టిలో వుంచుకుంటే వ్యవస్థలను ప్రణాళికామార్గంలోనియంత్రితంచేయడం సరి అని తోస్తుంది.

3. 1951 లో ప్రణాళికా కార్యక్రమాలు ప్రారంభించినా తీరికగతులు ఎలావున్నాయి? మూడుదశాబ్దాల అనంతరం ఎటువంటి మార్పుచూడగలుగుతున్నాం? అనుసరించి, మనం ఎక్కడ పొరపాట్లు చెయ్యవచ్చింది, ఎందువలన, ఏవిధంగా సవరించుకోవా? ప్రశ్నలకు సమాధానం నిర్ణయించవచ్చు. అసలుప్రవ్యవస్థనే ఎత్తివేస్తే సరిపోతుంది అనేవాళ్ళు వుండ, మొత్తంమీద ఫర్వాలేదు అనేవాళ్ళు వుండవచ్చు, మార్గంగా సవరణలతో సరిబుచ్చేవారు వుండవచ్చు. పరిజ్ఞానం, ప్రభుత్వలక్ష్యాలు, ప్రజాభాగస్వామ్యం ద్వారా మొదలైన అంశాలలో తేడావలన అంగీకార త్వకాలానికి, స్వాతంత్ర్యానంతరస్థితికిని ఉడుమ ఎంతో గోచరిస్తుంది. దేశవిభజన వలన ఆర్థికవ్యవస్థలోనే తీవ్రమార్పువచ్చింది. తనూలుంగా ఏర్పడిన క్షోభను, వైషమ్యం సరిదిద్దుకోడానికి బృహత్ప్రయత్నం చెయ్యవచ్చింది. స్వాతంత్ర్యం అనే చారిత్రక ఘట్టం దంతోమనం ఆర్థికవిధానాలలోని మార్పులు దేశవిభజన ఏర్పడిన ఆర్థికవరమైన తదితరమైన కారణాలను

రించడంకోసం మరొకరకమైన మార్పుకులోనయ్యాయి. కొంతవరకు యీ రెండు ప్రభావాలు (స్వాతంత్ర్యం, విభజన) ఏదిశాఖిముఖంగానే సాగిపోయాయి. తర్వాత కొంత వైరుధ్యానికి తోపకాయ కొంత, దీర్ఘకాలికమైన వైకల్పిక ప్రగతిపదాన్ని నిర్దేశించాయి. ముప్పది సంవత్సరాల ఎగుడుదిగుళ్ళు, ఆర్థిక అసమానతలు, భవిష్యన్నాల్లాలను పరిశీలిస్తున్నప్పుడు ఆంధ్రదేశంలోనికొన్ని అనివార్యవైచరిత్యాంను దృష్టిలో ఉంచుకోవడం తప్పనిసరి అవుతుంది. అందుచేత, స్వాతంత్ర ప్రజాస్వామిక ప్రణాళికాబద్ధవ్యవస్థ, దేశవిభజన వలన ఏర్పడిన కాపడవ, అత్యవసరస్థితిగతుల నెదుర్కొనడానికి ఎలాంటి ఒత్తిడులకు గురయింది, అందుకోసం తీసుకున్న చర్యలు ఎటువంటి దీర్ఘకాలిక ప్రభావాన్ని చూపెట్టాయి; నేటి ఆర్థికవిమర్శనపరిస్థితికి అవి ఏవన్నా కారణం అని -నుకోవలసి వస్తుందా? ఈ ప్రశ్నలను నేటి ఆర్థికశాస్త్ర విద్యార్థి ఎదుర్కొనకతప్పదు.

4. ప్రణాళికాకాలక్ష్యాలు ఏవిధంగా నిర్ధారితమవుతాయి? ప్రజల అవసరాలను, మనోభావాలను అవిప్రతిబింబిస్తున్నవా? ఇలాంటి ప్రశ్నలు చిరకాలంనుంచీ ఆలోచనాపేరకాలుగా వుంటూవచ్చాయి. సరైన సమాధానం యింతవరకూ దొరికిందిని గానీ అది నిలకడ సమాధానం అని గానీ చెప్పడం కష్టం. అయితే, స్థూలంగా ప్రణాళికాకాలక్ష్యాలను ముధాతధంగా అంగీకరించి వాటిని సాధించడంలో మనం విఫలం కావడానికి కారణాలు వెతుక్కుంటేకొంత ఉపయోగకరమైన ప్రయత్నం అవుతుంది. కొంత ప్రణాళికారచనలో సాంకేతికమైన పరిజ్ఞానం యొక్క లోటుపాట్లవలన, కొంత వ్యవస్థలోని అనివార్యమైన ఒత్తిడులవలన, మరికొంత ప్రముఖంగా పరిగణనలోకి తీసుకోవలసిన అంశాలను విస్మరించడంవలన యీ వైఫల్యాలు పునః పునః అనుభవంలోకి వస్తున్నాయి. అటువంటికొన్ని ముఖ్యాంశాలను గురించి పరామర్శ యీ రచన.

5. మనం చేరుకున్న స్థితి ఏమిటో వివరంగా పరిశీలించి స్వభావనిర్ణయించేసే వరకూ అందుకు కారణభూతము విస్మృతము అయిన అంశాల ప్రస్తావనను కుతూహలజనకమైన నేపథ్యంలోనే వుంచడం ఏదో ఒక ప్రతిప్రణాళికానేకవేలకొట్ల రూపాయలదొప్పున ఖర్చు చేసుకొంటూ అయిదు ప్రణాళికా చిల్లర, మూడు సంవత్సరాలు ప్రణాళికలు లేని సమయం దాటుకుని ఆరవ ప్రణాళికలో రెండ సంవత్సరాలు భుక్తం చేసుకుంది మన ఆర్థిక వ్యవస్థ. నుమారు రు. 2800 కోట్లు ఖర్చుతో మొదటి

With best Compliments from :

Phones { 37281
36651

Keerthi Ware Housing Corporation

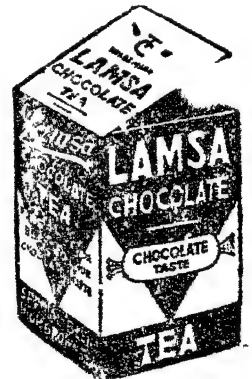
1st FLOOR, 60 Moore Street

M A D R A S - 600 001

ఉగాది భవాకంక్షలతో

లా సా
స్పెషల్ టీ

లం సా
చాక్లెట్ టీ

ఒకసారి ప్రయత్నించి రుచిచూడండి,
మళ్ళీనదలిపెట్టరు

నీలగిరి టీ ఎంపొరియం
మోజాంజాహి మార్కెట్, హైదరాబాదు

ప్రజాశక్తి (1971-72 నుంచి 1976-77 వరకు) అమలు జరిగింది. ఇప్పటి ఆరవ ప్రజాశక్తి (1980-81 నుంచి 1985-86 వరకు) లో తలపెట్టిన ఖర్చు రూ. 1,72,000 కోట్ల రూపాయలు. ప్రతి ప్రజాశక్తిలోనూ పూర్వపు ప్రజాశక్తి కు రెట్టింపు ఖర్చులో కొనసాగింది వ్యవహారం.

6. 1951-57 ఆర్థిక ప్రజాశక్తిలో కన్న నేడు 60 రెట్లు ఎక్కువ ఖర్చు ప్రజాశక్తి వినియోగం కింద కేటాయించాం. అయితే చారిత్రాత్మకంగా పెరుగుదల రేటు, రెండవ ప్రజాశక్తి సమయంలో ఎలావున్నదో (మొదటి ప్రజాశక్తిలో తలపెట్టిన ప్రగతిరేఖ విశ్లేషణ మాత్రమే, నేడు కూడా అలాగే వున్నది. మరెందుకిన్ని రూపాయలు? జనసంఖ్య పెరిగిందని తెలుసుకుంటున్నాం, అటుకుంటున్నాం. ఫిక్స్డ్ మంది నుంచి ఫిక్స్డ్ కు పెరిగింది. నూరుశాతం కన్న కొంచెం తక్కువ. తలపెట్టినది, ప్రజాశక్తి ఖర్చు మొత్తాన్ని ప్రజలకు వంచి పెట్టి, మొదటి ప్రజాశక్తిలో సాగుకు 16 రూపాయల సుమారు వచ్చేది. వస్తుతంత ఆరవ ప్రజాశక్తిలో మొత్తం వంచి పెట్టి ప్రతి మనిషికి సగటున సాగుకు 500 రూపాయల మొత్తం లభ్యమవుతుంది. సగటు తెలివైన మనిషి అటుకుంటాడు, ప్రజాశక్తి కార్యక్రమాల క్రింద ఖర్చుపెట్టి జమలు తలకి రూ. 100 చొప్పున జనాభా లెక్కల సేకరణ ప్రకారం జనానికి వంచి పెట్టే బతుకులు బాగుపడిపోయినా అని. ఆ విధంగా వంచి పెట్టడానికి ప్రజాశక్తి కూడా లేక కాదు. కానీ ఆ విధంగా అనుకోవలసి వచ్చే స్థితికి తెచ్చింది ప్రజాశక్తి వ్యవస్థ అని విజ్ఞులు విచారిస్తున్నారు.

7. ఇక్కడ యింకొక చిన్న తిరకాసు వున్నది. 1951లో రూపాయ బిళ్ళకూ 1982లో రూపాయ బిళ్ళకూ అంతరంగిక నుకుంటే విడ్డూరమైన మనిషి. బిళ్ళలో సరుకూ, విలువ అటుంచి దాంతో కొనుక్కునే వస్తువుల పరిమాణం ఎంత తగ్గిందో ధరలు ఎంతగా పెరిగినయ్యా ప్రతి మనిషికి అనుభవంలోని విషయమే. అందుచేత రూపాయకి కొనుక్కోగలిగిన వస్తువుల మొత్తం లెక్కన చూస్తే 16 రూపాయలకు 500 రూపాయలకు ఎంత తేడా వుంటుందంటారు. దీని ధరల సూచిక 92 యూనిట్ల నుంచి 330 యూనిట్లకు పెరిగింది. యీ మధ్యకాలంలో అంటే ఒక రూపాయ విలువ 1/3.5 రూపాయలకు (30 పైసలు) వడిపోయింది. ఈ లెక్కన చూడాలి. 1980-81లోని 500 రూపాయలు, 1951-52 లోని 150 రూపాయలకు సమానం. ధరల గణాంకాలనుండి మొదలైన విషయాలలో

యాలలో పొరపొచ్చాలుండక తప్పదు. అవన్నీ లెక్కతీసుకు చూసినా గూడా, తలపెట్టినది అప్పటి ధరలను బట్టి సుమారు 8 రెట్లు ప్రజాశక్తి పేరుతో ఖర్చు చేసుకుంటున్నాం. ఫలం ఎక్కడికి పోతున్నది? సగటున తలపెట్టినది జాతీయదాయం పెరుగుదల దాదాపు అట్లానే వున్నది. సాగుకు ఒక డిన్నర శాతం మించి పెరగడం లేదు. ఎందువలన?

8. ధర పెరిగితేనేమండీ! మన వస్తువులకు ఎక్కువ ముడుతుందిగదా! మరింత మదుపుపెట్టి వుత్పత్తి పెంచడానికి అక్కర్లేమయంగా వుంటుంది. అని ఆర్థిక శాస్త్రంలో పధమ. పాఠాలు చదివేవిద్యార్థి కూడా వల్లెపెస్తున్నాడు. ఒప్పుకన్నాం కానీ వుత్పత్తి పెరుగుతున్నదా? ప్రభుత్వ గణాంక శాఖ వారి ఉత్పత్తుల అంచనాలను నమ్మడానికి వీలున్నదా? ఆహార పదార్థాల వుత్పత్తుల అంచనాలలో గణాంక నిపుణులు అనుసరిస్తున్న విధానాలు లోపభూయిష్టమైనవన్న విషయం యిప్పుడేప్పుడే ప్రస్తావనకు వస్తున్నది. అసలు ధరలే ప్రగతికి సూచిక అనేవాదం కూడా లేకపోలేదు. తక్కువ కష్టంతో తగిన ఆదాయం సమకూర్చుకోడానికి ధరలు పెరగడం అవసరం. ధరలు పెరిగినంత మాత్రాన వుత్పత్తి పెరగనక్కరలేదు. అయితే ధరల పెరుగుదలను లెక్కలోకి తీసుకున్నా కూడా తలకు రెట్లు ఎక్కువ ఖర్చుచేస్తున్నప్పుడు జాతీయ ఆదాయం పెరగుదల అంటే ఎందుకున్నది?

9. ఒక్కొక్క రూపాయి విలువగల వస్తువులను వుత్పత్తి చెయ్యడానికి ప్రస్తుతం ఎక్కువ ఖర్చుపెట్టవలసి వస్తుంది. అసలు విషయం అది. మొత్తం జాతీయదాయం దృష్ట్యా చెబుతున్న విషయం అది. ఎందువలన అవిధంగా చెయ్యవలసి వస్తున్నది? దీనికి రెండు కారణాలున్నాయి. ఒక రూపాయి విలువగల విద్యుత్తు వుత్పత్తికి, అదే విలువగల గోధుమలు లేక బియ్యం వుత్పత్తి కయ్యే ఖర్చుకన్న ఎక్కువ ఖర్చుపెట్టవలసి వస్తుంది కనుక విద్యుదుత్పత్తికి కావలసిన పెట్టుబడి ఖర్చు అదే విలువగల ఆహారధాన్యాల వుత్పత్తి కయ్యే ఖర్చు కన్న ఎక్కువవుతుంది. కాబట్టి, విద్యుదుత్పత్తికి ప్రాధాన్యమిస్తే ఎక్కువ ఖర్చుతో కొద్ది మాత్రపు పెరుగుదల మాత్రమే గోచరిస్తుంది. ఈ విధంగా ఎక్కువ వుత్పత్తి ఖర్చుతో

మీకై మీరు స్వయంగా
పని చేయగల్గిన
శక్తి ఉన్నప్పుడు ఇతరుల
వద్ద పనిచేయడమెందుకు

"నేను స్వయం ఉపాధిగల సాంకేతిక విపులుడను"

"నేను వట్టబడ్డను, కాని ఉద్యోగం దొరుకుతుంది ఆశలేని వాణ్ని"

మీరు వట్టబడ్డరై లేక సాంకేతికంగా మంచి అర్హతలు కలిగినవారై తక్షణ ఉద్యోగావకాశాలు లేనివారై ఉండవచ్చు లేక మీరు సాంకేతిక పరమైన ఉద్యోగం చేస్తూ నిరాశ నిస్పృహలతో దానిని వదిలివేద్దామను ఉద్యోగం మీకు ఉండవచ్చు ఈ రోజుల్లో ఉద్యోగావకాశాలు చాల తక్కువ ఒకవేళ మీరు ఉద్యోగపైలేనా దానివలన తరచు పూర్తి ఉద్యోగ సంక్లిష్ట పొందలేక పోవచ్చు

లభించిన అవకాశమును నద్దీనియోగ పరచుకొని పారిశ్రామిక వ్యవస్థాపకునిగా నగర్వంగా స్థిరపడగలిగే వారికొరకే స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ హైదరాబాద్ ఎదురు చూస్తున్నది

భారత దేశము చాల త్వరగా అభివృద్ధి చెందుతున్నది దేశాన్ని పారిశ్రామికంగా అభివృద్ధి చేయుటలో మీరుకూడ ప్రముఖపాత్ర వహించవచ్చు అర్థిక సహాయం ఉత్పత్తిచేయగలనుండి పోటీ మరియు మార్కెటింగ్ నమస్కారం మీరు నిరంతరం పనిచేసేప్పుడు మీరు ఉత్పాదనలకులే లేక అర్థికంగా స్వయంపరం శక్తిగల (Viable) వత్తకము కలిగిఉంటే ఏ.ముఖ్యము ఒక పారిశ్రామిక వ్యవస్థాపకునిగా తయారు చేయుటలో స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ హైదరాబాద్ శక్తివంతమైన లేకుండా కృషిచేస్తుంది వర్తమాన స్థాపనకు సహాయపడే అనేక పారిశ్రామికాభివృద్ధి సంస్థలతో మీకు సంబంధాలను కల్పిస్తుంది ముఖ్యంగా గమనించవలసిన విషయము మీది స్వయంపరం శక్తిగల వత్తకము అయితే బ్యాంకు అర్థిక సహాయములేని మీకు అందగా నిలుచుతుంది ఇతర వివరములకొరకు మీ దగ్గరలోనున్న స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ హైదరాబాద్ శాఖయొక్క నిర్వహణాధికారిని సంప్రదించండి

బ్యాంకు సహాయ సహకారాలతో మీరు మీ స్వంత గ్రామములో లేక వల్లభములో పారిశ్రామిక వ్యవస్థాపకునిగా నగర్వంగా నిలిచి స్వయంగా అభివృద్ధి పొదిస్తూ దేశాభివృద్ధికి కూడ తోడ్పడిన వారవుతారు అందువలన బ్యాంకుకు వచ్చి మీ పతకాలను గురించి చర్చించండి మీకు సహాయ సహకారాలందించుటకు బ్యాంకు సిద్ధముగా నున్నదని గుర్తించుకొనండి

స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ హైదరాబాద్,

ప్రధాన కార్యాలయము, గవ్వపేట, హైదరాబాద్-500 177

స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ హైదరాబాద్ సహాయ సహకారాలతో మీ స్వస్థలంలోనే ఒక పథకాన్ని ప్రారంభించండి.

కూడుకున్న వస్తువులను ప్రజాశిక్షణ కేంద్రాలలో ఎక్కువ ప్రాధాన్యమిస్తే సహజంగా పెరుగుదలరేటు ఎక్కువవుండదు. ఇది మొదటి కారణం. ఒకే వస్తువు యొక్క అదే మొత్తాన్ని ఉత్పత్తి చెయ్యడానికయ్యే ఖర్చుకూడా ఎంతో పెరిగింది. ఈ పెరగడం ధరల పెరుగుదలవలన మాత్రమేకాదు; వుత్పాదన విధానాలలో ఎక్కువ ఖర్చుతోగూడిన విధానాలను అవలంబించడం వలనకూడా యిలా జరుగుతున్నదన్న విషయం ప్రకృతం. కాలవలో నీరు ఏతాయేసి విత్తులుజల్లి పిల్లాపాపాకలిసి సూర్యుడిచేసి ఎద్దుబండిలో యింటికి ధాన్యం మళ్ళించే రోజులు పోయినయ్యనో పోవాలనో అంటున్నారు. అయిలించనో, ట్యూబువెల్లో పుండాలు, ఒత్తుల్లో బాటు. ఎరువులు, కీటక సంహారులు, తొందరగా వంటనిచ్చేవి నేవళంగా రంగు దిద్దేవి, రకరకాల మందురసాయనాలుండాలి. పిల్లలు పొలంలో దిగకుండా చదువుకుని వుద్యోగాలు చేసుకుంటుండాలి గనక బజారుకూలిబెట్టి వాళ్ళమీద తనిఖీని సూపరువైజర్లనుపెట్టి అవిచేసే రంధ్రాలు పూడ్చడానికి యింకొకరకమైన అజమాయిషీ ఏర్పాట్లు చేసుకోవాలి. ట్రాక్టరులోనో ట్రక్కులోనో వంటయింటికి కాకుండా గోదాముకు, మధ్య దారికి, మిల్లుకూ, మార్కెట్ కూ, వీలయితే యితరదేశాలకు వెళ్ళిపోవాలి. చివకు వస్తువు తినేవాడు సహజంగా ఎక్కువచెల్లించాలి. వస్తువు అదేతయినా ఎక్కువ విలువగల వస్తువు తింటున్నాడని అనుకోవాలి. అక్కడికి ఫర్వాలేదు. అదే వగతిలో, ఎక్కువ మాత్రంఎందుకు, ఎక్కువ వస్తువులెందుకు అనుకుంటే కొంచెం ఆలోచించ వలసి వస్తుంది; కనుక ఒకే విలువ, ఉపయోగము వస్తువును ఆధునిక విధానాల ద్వారా ఉత్పత్తి చెయ్యడం వలన, అత్యధికంగా పెట్టుబడి సాధనాలు సమకూర్చుకున్నప్పటికీ, ఉత్పత్తి మాత్రం అంతగా పెరగడంలేదు. ఇది రెండవ కారణం.

10. మొదటి కారణం చూడాలి. 1951-56లో వ్యవసాయ రంగానికి, ముఖ్యంగా ఆహారధాన్యాల ఉత్పత్తికి ఎక్కువ ప్రాధాన్య మిచ్చాం. భాక్రానంగల్ ప్రాజెక్టు త్వరలో పూర్తి చెసుకున్నాం. లోపాలు భర్తీ చేసుకున్నాం. అన్నీ అనుకూలించి వంటలు వండినై, మొత్తంజాతీయాదాయపు పెరుగు

దలరేటు నిర్దేశించినరేటుకంటే ఎక్కువగానే తేలింది. నెమ్మది నెమ్మదిగా యితర అంశాలవైపు చూపు మళ్ళించాం. ఊక్కు, బొగ్గు, విద్యుచ్ఛక్తి, రసాయనాలు, రవాణా, సాధనాలు. వైజ్ఞానిక పరిశోధన - వీటికి ప్రాధాన్యమిచ్చాం. సహజంగా వీటికి ఎక్కువ కేటాయింపులు చెయ్యబడుతున్నవి. అంటే యింకొక రకమైన వస్తువులు ఎక్కువ మాత్రంలోఉత్పత్తి అవుతున్నాయనుకోవాలి. మంచిదే. జీవన స్థాయి పెరుగుదలకు ఒక సూచిక ఎక్కువ రకం వస్తువుల ఉత్పత్తి వినియోగమూ, ఎలక్ట్రానిక్ యంత్రాలు, గృహోపకరణాలు, మోటారువాహనాలు, తప్పనిసరి అవుతున్నట్లని విస్తున్నది. విద్యుదీకృత ప్రాంతాలు విస్తరిస్తున్నాయి, సాంకేతిక విజ్ఞానం ప్రాచుర్యంలోకి ఉస్తున్న అయితే ప్రాథమికవసరాలు తగిన పాళంలో తీరుతున్నాయా; తెలుసుకుంటే మంచిది. 951-1980 మధ్యకాలంలో తలసరి సగటు జాతీయాదాయం (స్థిరమైన ధరలలెక్కన) 6% శాతం పెరిగింది. తల ఒక్కొంటికి స్థిరమైన ధరల లెక్కన పెట్టుబడిని సాలుకు 16 నుంచి 150 రూపాయలకు పెంచితే తలకు ఆదాయం 4% రూపాయల నుంచి 712 రూపాయలకు పెరిగింది (1970-71 ధరలలో). నిజానికి 1976-80లో తలసరి జాతీయాదాయం 6.8 శాతం అంతకు పూర్వపు సంవత్సరం కన్న తగ్గిపోయింది. ఇదేమంత చెప్పకోదగ్గ ప్రగతి కాదు. ప్రజాశిక్షణంభంలో, అంటే 1950-51లో, జాతీయాదాయంలో 18.7 శాతం ఖర్చుచెయ్యకుండాపొదుపుచేసేవాళ్ళం ప్రస్తుతం 24 శాతం పొదుపుచేస్తున్నాం వర్తమాన వినియోగాన్ని తగ్గించుకుని ఎక్కువభాగం పొదుపు చేస్తున్నామంటే భవిష్యంలో మంచిరోజుకోసం ఎక్కువ శ్రమ పడుతున్నామని అర్థం. అయితే నెలకు నూరు రూపాయలు ఆదాయం కలవాడు 24 రూపాయలు పొదుపు చెయ్యటంలోనూ, పదివేల రూపాయలు ఆదాయం కలవాడు 2400 రూపాయలు పొదుపు చెయ్యడంలోనూ వున్న కష్టం ఒకటి అనే ఆర్థిక విజ్ఞాని ఎవడూ వుండడు. అయితే వినియోగపు పరిస్థితి ఎలా వున్నది?

11. కాదుధాన్యాలు 1951లో తలకు రోజుకు 360 గ్రాములు లభిస్తుంటే 1979 లో 434 గ్రాములుమాత్రంలభిస్తున్నాయి.

రోజుకు 74 గ్రాములు 22 సంవత్సరాల ప్రగతి తర్వాత షెప్పకోడగ్గ విషయమే అనుకుందాం మొత్తానికి. వప్పు ధాన్యాల వసతి చూశండి. 1953లో తలకు రోజుకు 70.4 గ్రాములుంటే 1973లో 418 గ్రాములకు తగ్గింది. మొత్తం కలుపుకు చూచుకుంటే, పోషక పదార్థాలదృష్ట్యా మంచి పోయినా, ఎంత ప్రగతితీయతుంది. రోజుకు మనిషికి 47 గ్రాముల పెరుగుదల. వంటనూనెలు సాలుకు సగటున తల ఒక్కొంటికి 1953-54లో 2.5 కిలోగ్రాములుంటే 1978-79లో 40 కిలోలకు పెరిగింది. వంచదార అదేతెక్కన 50 కిలోల నుంచీ 9.7 కిలోలకు పెరిగింది నూలుగడ్డ వుత్పత్తిసాకు తల ఒక్కొంటి నిమిత్తం 144 మీటర్ల నుంచీ 12.3 మీటర్లకు తగ్గిపోయింది. డి 257 గ్రాములనుంచీ 498 గ్రాములకు పెరిగింది కాఫీ 67 గ్రాములనుంచీ 73 గ్రాములకు పెరిగింది.

పాదరక్షణకు పరిసర చర్మవస్తువుల వుత్పత్తి సూచిక ననుసరించి, 1971లో 99 నుంచీ 1979లో 76స్థాయికి పడిపోయింది. యంత్రసామగ్రి, అల్యూమినియం, ఉక్కు వంటి లోహాలు, యాంత్రికవాహనాలు, ఎలక్ట్రిక్ వస్తువులు, రసాయనాల వుత్పత్తి పెరిగింది. విచిత్రమైన విషయమే మిటంటే భూమి ఆవురావురని ఎరువులు, మందులు మింగే స్తుంటే మనిషి కడపుకు దొరికే తిండి ఎక్కువగా పెరగడం లేదు. 1955-56 లో పొటాషియం, నైట్రోజన్, ఫాస్ఫరస్ ఎరువులు అన్నీ కలుపుకుని 1 లక్ష 50వేల టన్నులు వాడుకుంటే 1978-79లో సుమారు 5000 టన్నులు (అంటే 50 లక్షల టన్నులు) వాడుకున్నాం. ఇది తప్పకుండా ఆలోచించవలసిన విషయం. ఆర్థిక కార్యక్రమాలలో ఒకతార్కిక క్రమం, నిశ్చితత్వం, ప్రజాబాహుళ్యపుద్ధి కాలిక సంక్షేమం కోరేవారందరూ తప్పనిసరిగా ఆలోచించవలసిన విషయం. ఆర్థికవ్యవస్థ అస్తవ్యస్తమై వికృత లక్షణాలు వెడజూపకుండా నిర్వహించే బాధ్యులు పరిగణించవలసిన విషయం.

12. ఇక వుత్పత్తి విధానాల సంగతి చూదాం. వ్యవసాయరంగం మిగిలిన అన్ని రంగాలకన్న తక్కువపెట్టుబడితో ఎక్కువ వుత్పత్తిని తయారుచేస్తున్నది. రవాణా, విద్యుదుత్పత్తి వంటి రంగాలు మరొకవైపు సున్నాయి. అయితే వ్యవసాయ రంగంలోని పెట్టుబడితీరు, వుత్పాదన విధానాలు 1951 కి 1981 కి నడుమ ఎంతగానో మారిపోయాయి తక్కువ భూమిలో ఎక్కువ పంటపండించడానికి

తక్కువ శ్రమతో ఎక్కువ పంట పండించడానికి అనేక సాధనాలు లభ్యమవుతున్నాయి. నీటి పారుదల, మురుగునీటి సౌకర్యాలు, ఎక్కువ దిగుబడినిచ్చే విత్తులు, కొంతమరకు ఎరువులు, స్వల్పకాలంలోనే రాలుబడినిచ్చే రకాలు మొదలైనవి తక్కువ భూమిలోనే ఎక్కువమార్లు ఎక్కువ పంటనిచ్చేవి అయిలు ఇంజన్లు, ట్రాక్టర్లు, హార్వెస్టేకంబైన్లు తదితర యాంత్రిక పరికరాలు తక్కువ మానవశ్రమతోనూ పశుశక్తితోనూ పంటనిచ్చేవి భూమి కొరత వున్నచోట మొదటి విధానాలను, త్రామికులకొరత (రైతు ఎన్నిడి) వున్నచోట రెండవరకం విధానాలను అవలంబించటం ఆర్థికవ్యవహార రీత్యా వుచితమైన పని అయితే రెండు విధానాలకు పెట్టుబడి ఖర్చు అధికంగా వుంటుంది. మొదటి రకంలో, స్వంత కమతపు నీటి సరఫరా ఏర్పాట్లు లేకుంటే, సాలుసాలుకూ ఆయ్యే ఖర్చు వెంటనే దిగుబడి నిస్తుంటుంది. ట్యాబ్లెట్స్ యితర ఏర్పాట్లలో ఎక్కువ ఖర్చు పెట్టవలసి వస్తుంది. రెండవరకం విధానాలలో అరంభంలోనే అధికమైన స్థిర పెట్టుబడి ఖర్చు పెట్టవలసి వుంటుంది. మొదటిరకం విధానాలు చిన్నకమతాలకూడా లాభదాయకంగా అమలు జరపవచ్చు. రెండవరకం విధానాలు పెద్ద కమతాలలో తప్ప లాభదాయకంగా అనుసరణీయం కావు. ప్రస్తుతం సగటున వ్యవసాయరంగంలో 1 రూపాయి విలువగల వుత్పత్తికయ్యే పెట్టుబడివిలువ (భూమినిలువతోనహా) మొత్తం 200 రూపాయలనుంచీ రు 3.2 రూపాయలవరకూ పెరిగింది. 1955-56 నుంచీ 1978-79 మధ్యకాలంలో పంజాబు, హర్యానా, ఉత్తర ప్రదేశ్, మహారాష్ట్ర, హర్యానా, తమిళనాడు, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లలో కొన్ని ప్రాంతాలలో వ్యవసాయం తక్కువ శ్రమశక్తితో అధిక పెట్టుబడితో రాలుబడితో లాభదాయకంగా కొనసాగుతున్నది. అయితే పెట్టుబడి ఎక్కువగా ఎక్కువ మార్లు అవసరం కావడంచేత అదే స్థాయి వుత్పత్తికి ఎక్కువ ప్రణాళికల కేటాయింపు జరగవలసి వస్తున్నది. ఇటీవల కొంతకాలంగా పబ్లిక్ యి రిగిషన్ ప్రాజెక్టుల పని చాలా మందకొడిగా సాగుతున్నది. కాలయాపన వలన, వృధా పోవడం వలన, ధరల పెరుగుదలవల్ల ప్రాజెక్టులు ఆదిలో ఆరుకున్న డబ్బు ఖర్చుకంటే ఎన్నోరెట్లు కేటాయింపు జరిగితే తప్ప యిప్పుడు పూర్తికాని స్థితిలో వున్నాయి.

అయితే వాటివల్ల ఎందుకీ ఉద్భవించిన వస్తువుల మొత్తం మొత్తం అనుకున్న రీతికన్న పెద్దదిన్నంగా లేదు. శ్రామికులకు కొరతలేదు, సౌకృతిక విజ్ఞానానికి లోటులేదు. ఉత్పాదకానికి కొడువలేదు అవసరం అలాగే వున్నది. అయినా ప్రాజెక్టుల నిర్మాణంలో ఎందుకు విలంబన జరుగుతుంది? ఒకవేళ తాత్కాలికోత్పాదంతో ప్రాజెక్టుల ఎన్నిక జరిగితే వాటినుంచి త్వరలోనే తప్పించుకునేందుకు ప్రయత్నించాలి.

12. అదే విధంగా యంత్ర సామగ్రి నిర్మాణం అధిక ఖర్చుతో కూడుకుని వున్నది. విద్యుదుత్పత్తి యంత్రాల తయారీమీద ఖర్చు రోజురోజుకీ పెరిగిపోతున్నది. ఆర్థర్లు యిచ్చి డెలివరీ తీసుకునే సమయంలో అనేక క్షేత్రాలలో యంత్రవరికరాల విలువ పెరిగిపోతున్నది. నిత్యావసర వస్తువులనేకం ఆమెరిక వద్దకులతో ఎక్కువఖర్చుతో తక్కువ విలువగల వుత్పత్తినిచ్చే తీరులో వున్నాయి. పాదరక్షలు, సిగరెట్లు, వస్త్రాలు, అగ్గిపెట్టెలు, కాగితం అనేకవస్తువులు యీ విధంగా రూపొందుతున్నాయి. వస్తువుల వుత్పత్తి విధానాలమీద కొన్ని నిర్బంధాలు వున్నమాట వాస్తవమే : వాటికి అనువుగా లేకపోతే లై సెన్సులను యివ్వడం నిరాకరించవచ్చు. అయితే యివన్నీ ఎంతవరకూ వుపయుక్త మవుతున్నాయనిచూస్తే నామమాత్రంగానేనని తెలుస్తుంది.

13. ఏమయితే నేమి, జాతీయాదాయపు పెరుగుదల రేటులో నిర్దిష్ట లక్ష్యాలు, ఒక్క మొదటి ప్రజాశిక్షణలో మినహా ఎప్పుడూ నెరవేరలేదు. వివరాలు క్రింద చూడండి.

ప్రతిక 1

ప్రజాశిక్షణ	నిర్దేశించబడిన	స్థిరమైనధరలలో
ప్రగతిరేఖ	లక్ష్యం	సగటుపెరుగుదల
మొదటి ప్రజాశిక్షణ		
(1952-56)		3.6

రెండవ ప్రజాశిక్షణ (1957-61)	4.0
మూడవ ,, (1962-66)	2.5
3 సంవత్సరాల వ్యవధి (1967-69)	4.1
నాల్గవ ,, (1970-74)	3.1
అయిదు ,, (1975-79)	4.9
1977-78	8.1
1978-79	4.2
1979-80	-5.0

ఈ వైఫల్యానికి కొంత వివరణ యింతకు ముందే జరిగింది. ఇప్పుడు మరొక విషయం చూద్దాం. ప్రజాశిక్షణ ఖర్చు అంచనాలు ఆరంభ సంవత్సరంలోవున్న ధరలనుసరించి తయారవుతాయి. అయిదు సంవత్సరాల వ్యవధిలో ధరలు పెరగడం తప్పనిసరి అని గత అనుభవం రూఢిగా తెలుపుతున్నది. ధరలు పెరిగితే అనుకున్నంత మాత్రంలో వస్తువుల వుత్పత్తి సాధించాలంటే ముందు నిర్ణయించుకున్న మొత్తం కంటే ఎక్కువ వ్యయం జరిగితే తప్ప సాధ్యంకాదు. ఎక్కువ వ్యయం చెయ్యడానికి ఎక్కువగా ధన సేకరణ జరగాలి. జరక్కపోతే అనుకున్న లక్ష్యాలు నెరవేరవు. ఉదాహరణకు ఆరవ ప్రజాశిక్షణలో మొత్తం రూ 172000 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చుకింద అంచనా వేశాం. సంవత్సరానికి జాతీయాదాయంలో 5.2 శాతం పెరుగుదల లక్ష్యంగా నిర్ణయించుకున్నాం. సంవత్సరానికి సుమారు 5 శాతం ధరలు పెరుగుతున్నాయనుకుందాం. 5 సంవత్సరాలలో మొత్తం 26-27 శాతం పెరుగుతాయి, అదిలో అనుకున్న ధరరాశి యొక్క విలువ 26-27 శాతం తరిగి పోతుందని అర్థం. అనగా, అదే సంగా సుమారు 44,000 కోట్ల రూపాయలు సేకరిస్తే తప్ప అనుకున్నట్లు 5.2 శాతం జాతీయాదాయపు పెరుగుదల లభించదు. అంటే సానుకు 5 శాతం ధరలు పెరిగితేనే రూ 1,72,000 కోట్ల రూపాయలు రూ. 2,13,000 కోట్లకు పెరగవలసి వస్తున్నది, ధరలు మరింత పెరిగితే మరింత

సంప్రదాయ సౌందర్యంతో ఉగాదికి ఆహ్వానం

అందమైన ఆహ్లాదకర చైనతలతో

ఆహ్లాదకర చైనతలతో నిత్యసూతన సౌందర్యంతో
నూత్న సంవత్సరానికి స్వాగతం చెప్పండి
సంప్రదాయ సిద్ధమైన ప్రింటు, కళాత్మక
మయిన డిజైన్లు. చూడమన్నట గొలిపే
నిరాచంబరంగా కనిపించే రమ్యమైన
కలబోతలతో పోషంపల్లి, నారాయణపేట,
దర్శనరం వీరలు ప్రత్యేక జరితో గడ్డాం,
వెంకటగిరి వీరలు కలంకారీ లేపాక్షి,
హస్తకళతో నూలుదుస్తులు

ఆహ్లాదకర
చైనతలు

ధనం పెట్టుబడి పెట్టాలి. పెట్టలేకుంటే, లభించే తక్కువ ప్రగతి లేకుండానే సంత్సృష్టి చెందాలి. ధరలు పెరిగినంత తేలికగానూ ఎక్కువగానూ పెట్టుబడికి ధనసేకరణ జరగడం చాలా అసాధ్యం. ప్రైవేటు రంగంలో కానివ్వండి, ప్రభుత్వ రంగంలో కానివ్వండి యిది నిజము. అందుకే మన లక్ష్యాలు చాలా కాలంగా ఆసాధ్యాలుగానే పరిణమిస్తున్న వచ్చాయి. అయినా ఆశాభావం విడచాడకుండా ముందుచూపుతో సాగిపోతున్నామన్నాం. కొంత వెను జూచుకుని యీ విషయాన్ని నెమరు పేసుకుంటే ప్రజాసేవకరమైన మరింత ప్రయోజనకరంగా కొన సాగుతుంది. ప్రజలను మభ్యపెట్టి మరేవో వివరాలు పుగ్గడించడం అనుచితం, విజ్ఞుల ఎదుట అవివేకం.

15. ఉత్పత్తి చెయ్యడానికి నిర్ణయించబడిన వస్తుసముదాయపు స్వరూపస్వభావాలు మారడంవలన, ఉత్పాదక విధానాలు మారడంవలన విడిచా ఎక్కువ శ్రమపడి పొదుపుచేసిన మొత్తంలో తక్కువ భూం సిద్ధిస్తున్నదని చెప్పడం జరిగింది. అదే విధముగా ధరలు పెరగడం అనివార్యం అని తెలిసివున్నప్పుడు కూడా లక్ష్యలక్ష్యమంతాగానీ వనరుల సేకరణలోగానీ యితర అంశాలలో అందుకు లగిసిపోయి ఉన్న చెయ్యలేక పోవడం ప్రజాశిక్షావైఫల్యానికి తోవ తీసింది. ప్రజాశిక్షా రచయితల పాండిత్య లోపమనీ చెప్పలేము, పాలనా నిర్వాహకుల నిజాయితీలేని తనమనీ అనలేము మొత్తంమీద ఎక్కువ జాగ్రత్త తీసుకోవలసిన అంశాలపట్ల వుపేక్ష జరిగింది. ఎక్కువ పుక్కు, శక్తి, సిమెంటు, అల్యూమినియము ఎరువులు వంటి ఎక్కువ పంటలు పండుతవా? ఎప్పుడు? ఇవన్నీ అయిన తర్వాత వచ్చే పంటలకోసం ఎదురు చూడటం మంచిదా? ముందే మరికొస్త కడుపునింపుకుని మిగిలిన వాటి సంగతి చూడటం మంచిదా? అసలు మన పంటల లెక్కలు సరైనవేనా అని ఎవరన్నా అడిగితే అజ్ఞాతా అని తలవంకించే రోజులు కావని కొంతమంది పండితుల అభిప్రాయం. గోధుమ, వరి యితర ఆహార ధాన్యాల ఉత్పత్తి అంచనాలు అసలు కంటే కొంచెం ఎక్కువ పాళంలోనే వున్నాయనీ తెలుసుకోడం కొంచెం కష్టంతో కూడిన పనే అయినా ఆసాధ్యం కాదు. మనకున్న గ్రామంక విధానాంశు చూస్తే వ్యవసాయ రంగంలోని అంచనాలు అత్యంత స్వాభావికంగా తప్పు పోవడానికి అవకాశం వున్నది. ఎక్కువ ఆదాయం వస్తున్నప్పుడు ఎక్కువ ఉత్పత్తి

చెయ్యవలసిన అవసరం ఏమీలేదు. తక్కువ ఉత్పత్తిలో వ్యక్తిగతమైన శ్రమ తగ్గుతుంది; పెట్టుబడి ఖర్చు తగ్గుతుంది ఆదాయానికి ఆదాయమూ వుంటుంది. అందువలన ధరలు పెంచినంతమాత్రాన పంటలు తప్పనిసరిగా ఎక్కువ పండిస్తారని అనుకోవడంకష్టం, పారిశ్రామికోత్పత్తి ఎక్కువగా జరుగుతుందని చెప్పడమూకష్టమే ఇవన్నీ తెరవెనుక మామూలుగానే మిగిలిపోకుండా ప్రజాభావశ్రవణం ముందుకు, ప్రత్యక్షపూరితులైన వివేకులముందుకువచ్చుకురాగలిగిరాదు కొంత మేలుజరగడానికి అస్కారం వున్నది.

16. ప్రజాశిక్షా లక్ష్యాలు వగైరాలను గురించికాక ప్రజాశిక్షా నిర్వాహాన్ని గురించి, ఆమలు జరపడానికి అనుసరించే విధానాలను గురించి అభిప్రాయ బేదాలుండవచ్చు. వస్తుసమూహంలో ధనం సేకరించాలనీ అప్పుల రూపంలో సేకరించాలనీ, వేతనాలు వడ్డీలు వగైరాలు యిలా అలా వుండాలనీ అనుకోవచ్చు. విదేశాలనుంచీ దిగుమతులు చేసుకోవాలనీ దేశంలోవలనే ఉత్పత్తి చేసుకోవాలనీ అని వాదించుకునేవారు వుండవచ్చు అదంతా సమస్యను గురించి ఛారి అవగాహనమీద ఆధారపడి వుంటుంది. ఈ అవగాహన వా విద్య, అనుభవం, మేధస్సు ఇతర వ్యక్తిగతమైన సామాజికమైన ఒత్తిడులవలన ఏర్పడి కొన్ని మానవ సహజమైన పారస్పర్యవలన కూడా ప్రభావిత మవుతుంటుంది. అయితే, అభిప్రాయభేదానికి తావులేకుండా, తెలుసుకోలేకుండా పూడటానికి వీలులేకుండా ప్రజాశిక్షాక్ష సిద్ధి మీద దుష్ప్రభావం నెరపుతున్న కొన్ని అంశాలున్నాయి. ఇంత కాలం యంతమంది నాయకులు, విజ్ఞానులు, విద్యావంతులు యితరులు ఎలా విస్మరించారా అని ఆశ్చర్యం కలుగుతుంది అది వాతావరణము. వాతావరణంలోని ఒక డుకులు మార్పుల వలన మన ఆర్థిక వ్యవస్థలోనూ సామాజిక జీవనంలోనూ ఒక అయి కనిపిస్తుంది. అది విశృంఖలమూ స్థిరమూ కానిది వాతావరణంయొక్క ప్రభావాన్ని ప్రజాశిక్షా రచనలో ఏ విధంగా ఎందుకు పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి అనేది ప్రకృతం.

17. వసంతానికి మోసులెత్తే నవతా, మలయానిలపు తాకిడికి సొక్కిపోయే నీటి తరగలు, తొలిమొయిళ్ళ నడుమ తళుకారే మెరుపు తీగలు, మిన్నూమన్నూ ఏకింగా కురిసే జడివానలు, శరత్తు జగమంతా నింపే వెండి వెన్నెలలూ, మంచు తెరలమాటున నిస్తబ్దంగా కుంచించుకునే శీతా

కంఠా, కావ్యములలో వర్ణించబడినరీతి పారకులకు అవరి చితంకాదు. సంప్రదాయము, లాక్షణిక పరంపర యీరాధిపతివు. ప్రకృతికి ప్రతిస్పందించే ప్రతి మానవుడికీ, రసగ్రహో పారణతగల ప్రతి వ్యక్తికీ అనుభవైక వేద్యం. ఋతుక్రమం యొక్క అయ అనాదినుంచీ నిశ్చితంగా నియమబద్ధంగా వున్నది. ఈ విషయం విదితమే. మానవుడి ప్రాథమిక విజ్ఞానానికి అంకురార్పణ ప్రకృతి క్రమంతో ఆంధమయిందన్న విషయం ఇప్పటికీ అందుబాటులో వున్న తర్క సిద్ధాంత రీత్యా విప్రతిపత్తి రహితము.

18. వాతావరణంలో ఋతు లక్షణాలు ముఖ్యము. కొన్ని ప్రాంతాలలో ఋతువులు కుదించుకుని వుంటాయి విస్తరించుకుని వుంటాయి, కొన్నిచోట్ల కొన్ని ఋతువులు నామ మాత్రంగానే వుంటాయి. భూసారం, పంటలతీరు ఆహారపు అలవాట్లు, జ.సాంద్రత, ఊమియొక్క యితరవాడకపు విధములు మొదలైన అంశాలు ఋతులక్షణాల తీవ్రత, విస్తరణలమీద ఆధారపడి వుంటాయి. ప్రతి సంవత్సరమూ ఋతుక్రమం దాదాపు ఒకే రీతిగా వుంటుందని కొంతవరకూ నిశ్చయంగా చెప్పవచ్చు. అయితే కొన్ని సంవత్సరాలకొక వర్యాయం ఒక్కొక్క ఋతువుయొక్క తీవ్రత విస్తరణ మారుతూవుంటాయి. వడగాడ్పులు, వరదలు, చలి గాలులు మూడు సంవత్సరాలకో నాలుగు సంవత్సరాలకో ఒక వర్యాయం రావడం అనుభవం. అదే విధంగా అనేక దశాబ్దాల కాలంలో ఋతువుల తీరులో పరిగణించ దగిన మార్పు రావడం కొంతమంది ఎరికలోని విషయమేగాక వాతావరణ గణాంక వివరాలుకూడా కొంతవరకు పుష్టినిస్తున్న విషయం. ఇటీవల ఆధునిక సాధనాలు ప్రయోగించి వాతావరణాంశాలను కొలుస్తున్నాం. ఇదివరలో శారీరక మానసిక అనుభవపు స్థితిగతులను జట్టి కొన్న స్థూల సూచికలద్వారా తెలుసుకునేవాళ్ళం.

19. అదిమవృత్తి వ్యవసాయం. ప్రకృతిమీద ఆధార పడి వున్నది. వెలుగు, ఉష్ణోగ్రత, గాలి, తేమ, దుమ్ము మొదలైన అంశాలు తగుమాత్రంలో వుండటమే కాక వ్యవ సాయానికి నీటియొక్క అవసరం కొంతైనా వున్నది. బావులు, చెరువులు, నదులు, కాలువలు-ఎటువంటి నీటివసతి వున్నా అన్ని చివరకు వర్షపాతం మీద ఆధారపడి వుండేవే. భూగర్భ జలసంపదకూడా వర్షపాతం ఎక్కువగా వున్న చోట్ల తక్కువ లోతునుంచీ ఎక్కువ మేరలో విస్తరించుకుని వుంటుందని తెలుస్తుంది. నదుల పారుదల ప్రాంతం, కాలువలు వర్షపాతం హెచ్చుగా వుండే చోట్లనే విస్తరించుకుని వున్నాయి. జనసాంద్రత నీటి వసతులున్న చోట అత్యధికంగా వున్నది. ఆనకట్టలు, ప్రాజెక్టులు కట్టి నీటిని నిల్వచెయ్యడం నేర్చుకున్నా ఒకటి రెండు సంవత్స

రాలకైనా వర్షంమీద ఆధారపడక తప్పదు. ఒక్కొక్క ప్రాంతంలో కురిసేవర్షం యితర వాతావరణాంశాలను జట్టి అక్కడి పంటల తీరు, పరిమాణము నిర్ణయమువుతుంటాయి.

20. మనది ఎప్పుడో కాదు యిప్పుడుకూడా వ్యవసాయమే ప్రధాన ఉత్పాదనరంగంగా వున్నదేశం. మొత్తం జాతి యాదామంలో 45 శాతం పైచిలుకు వ్యవసాయం నుంచే ఆభిస్తున్నది. ప్రదేశికారంభకాలంలో, 1551-52 లో, 55 శాతం వుండేది. క్రమేపీ కొంత తగ్గింది. 70 శాతంపైగా జనాభా వ్యవసాయం దాని ఉపాంగాలు ప్రధాన వృత్తిగా జీవిస్తున్నారు. పెట్టుబడికి వలసిన హిదుపు మొత్తంలో అత్యధికభాగం వ్యవసాయరంగంనుంచే ఏదో ఒక రూపంలో సంక్రమిస్తున్నది. వ్యవసాయరంగంలో వృత్తి 1951-52 లో రు. 5320 కోట్ల రూపాయలనుంచీ 1979-80లో రు.8800 కోట్లకు పెరిగింది (1980-81 ధరల ప్రకారం). 28 సంవత్సరాల వ్యవధిలో 75 శాతం కన్న కొంచెం ఎక్కువగామాత్రం పెరిగింది. చెప్పుకోదగ్గ విషయం కాదు. అయినా అంత కన్న ముఖ్యమైన విషయం యింకొకటున్నది. ఈ పెరుగు దల నిలకడగా లేదన్న విషయం స్పష్టం చేసుకోవలసిన అవసరం వున్నది. వ్యవసాయోత్పత్తిలోని ఎగుడు దిగుళ్ళు తెలుసుకోవాలి కింది పట్టికలోని వివరాలు తోడ్పడతాయి.

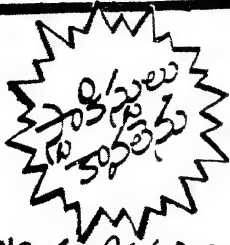
పట్టిక 2

ప్రజాభికా కాలంలో వ్యవసాయోత్పత్తి (1960-61 ధరలలో)

సంవత్సరము	ఉత్పత్తి	సంవత్సరము	ఉత్పత్తి
1950-51	5242	1963-64	7112
51-52	5316	64-65	7747
52-53	5492	65-66	6693
53-54	5940	1966-67	6675
54-55	5975	67-68	7791
1955-56	6028	68-69	7803
56-57	6273	69,70	8195
57-58	6050	1970-71	8793
58-59	6707	71-72	8643
59-60	6613	72-73	7900
1960-61	7010	73-74	8480
61-62	7079	74-75	8280
62-63	6709	1975-76	9320
		76-77	8800
		77-78	9750
		78-79	9960
		1979-80	8775

జెమిని

పళ్లపాడి

నాటి మర్యాదన పాతగాట్టి పయోరియామై... నంతనాథులను నిర్మూలించి పళ్లను ముత్యాలవలె ప్రకాశింప జేయు తీవ్రతమైన ఒక ఒక తెల్లని, మెత్తని పళ్లపాడి. పిప్పరిమంటు, లవంగమూసెమై... తమూల్స్ ప్రమోదకం...

VIJAYA MPM Little K

జెమిని పళ్లపాడి

PHONES { 977 / 209 }

తయారీదారులు :- జెమిని కెమికల్ ప్రొడక్టు P.B.No 7 మచిలీపట్నం 521001(A.P.)

With best Compliments from :

MANUBHAI SONS & CO.,

847-A, Anna Salai,
MADRAS - 2

AGENCY AND EXPORT HOUSE FOR

- 1) Maschinenfabric Polygraph (India) Ltd , BOMBAY
for Automatic Letterpress and Web Offset Machines
- 2) Optimohar Industries Pvt Ltd , BOMBAY
for type High Numbering Machines & Manometers
- 3) Manometer India private Ltd., BOMBAY
for Fiebig Pressure Gauges
- 4) Zellstoff and Papier, Krausenstrasse, 35/36 Berlin Gdr
For Ideal Interpress Stereo Flongs
- 5) Unitechna Aussennandelsgesellschaft GmbH
for Plamag Newspaper Rotary & Web Offeset Machines

Phone : 844792

Telex : 41-635 MANU - IN

Grams . SUNFLAMES

1957-58, 1962-63, 1965-66, 1966-67, 1972-73, 1974-75, 1976-77 చివరకు 1979-80 సంవత్సరాలలో అంతకు క్రితం అందుకున్న స్థాయి కన్న పుత్పత్తి వడిపోయి పట్టు తెలుస్తుంది. మొత్తం 30 సంవత్సరాలలోనూ 8 సంవత్సరాలు వ్యవసాయోత్పత్తి స్థాయి తరిగిపోయింది. అంటే సగటున 2-4 సంవత్సరాల కొకసారి వ్యవసాయోత్పత్తి క్షీణించక తప్పదు అని తెలుస్తుంది. ఇటీవలి కాలంలో సంవత్సరం విడిచి సంవత్సరం వ్యవసాయోత్పత్తి వడిపోయింది ఇదివరలో అయిదారు సంవత్సరాల కొకసారి మాత్రమే అలా జరిగింది. ఎందువలన? ఇది ముసాంకేతిక ప్రగతికి సూచన అనుకోవాలా, వ్యవసాయ రంగాన్ని నిర్లక్ష్యంచేసి పెట్టుబడిని యితరరంగాల్లో కేంద్రీకరించడం వల్లనా? ఇంకేమైనా మనకు తెలియని మన అధీనంలోలేని కారణాలవల్లనా? ఈ ఎగుడు దిగుళ్ళు ఆహార పదార్థాల పుత్పత్తి విషయంలో ఎక్కువగా వుండటం గమనించ వలసిన విషయం. నూనెగింజలు, పత్తి జనుము వంటి నారబదార్థాలు, కాఫీ, టీ, రబ్బరువంటి వంటల పుత్పత్తిలో ఎగుడుదిగుళ్ళు అంతగా పరిగణించవలసిన స్థాయిలో లేవు. చెరకు, పొగాకు యితరాల పుత్పత్తికూడా స్థిరంగా ఎదుగుతూనే వున్నది. ఆహారదాన్యాలు వినియోగం తలసరికి ఎదుగూ బాదుగూలేకుండా అలాగే నిల్చి వున్నది. కొద్దో గొప్పో ఎగుమతి దిగుమతులుకూడా జరుగుతున్నాయి. ఇతర వస్తువుల వినియోగమూ పెరుగుతున్నది, ఎగుమతులు కూడా జరుగుతున్నాయి. చపాతీలు, అన్నం బదులు కాఫీ తాగి సిగరెట్లు కాలుచునే కన్న అవి తిని, తర్వాత తాగడం జరిగితే మేలు అంటే ఎవరూ వీరు అని పరజ్ఞయించి చూసే వాళ్ళు కొందరున్నారు. ఇది అర్థశాస్త్రమూ, సామాన్య పరిజ్ఞానమూ - మన ఒత్తి పూ - ఏమిటో అనే ప్రశ్న రానక్కర లేదు.

21. వ్యవసాయోత్పత్తి చంద్రక్రమణాల ప్రభావం ఇతర రంగాలకు కూడా వ్యాపిస్తుంది. ముఖ్యంగా పారిశ్రామికోత్పత్తిలో ముడిపదార్థాలుగా విరియుక్తర ఆయ్యే వస్తువుల పుత్పత్తిలో మార్పులు ఇందుకు దోహదం చేస్తాయి. వంచ దారి, వస్త్రాలు, అగ్గిపెట్టెలు, రంగులు, గోనెలు, సిగరెట్లు, యితర వస్తువుల పుత్పత్తి వ్యవసాయరంగంనుంచీ లభించే ముడిపదార్థాల పుత్పత్తిమీద ఆధారపడి వున్నది. మొత్తం పారిశ్రామికోత్పత్తిలో యిలాంటి వస్తువుల పరిమాణం 31 శాతంవరకూ వున్నది. అయితే 'యంతకు' పేరుండు 'తెప్పి

నట్లు యీ రకపు ముడిపదార్థాల పుత్పత్తి చంద్రక్రమణాల కన్న పరిమితంగా వున్నాయి. కనుక పారిశ్రామికోత్పత్తిలో వచ్చే ఎగుడు దిగుళ్ళు ముడిపదార్థాల కొంతవలన కాదు; పారిశ్రామికరంగంలోనే వుండే యితర ఇబ్బందులవలన అని చెప్పకోవాలి. అయితే సరఫరాలపుట్టు ముడిపదార్థాల కంటే గిరాకీ ఎక్కువగా వుండే రీతిలో ఆయా పారిశ్రామిక రంగాలు విస్తరించిన మాట కొంతవరకు నిజం. మేలురకం పత్తి దిగుమతి చేసుకుంటున్నాం, వంట నూనెలు దిగుమతి చేసుకుంటున్నాం, ముడి కాగితం వగైరాకూడా దిగుమతి చేసుకుంటున్నాం. కనుక దిగుమతి ఆయ్యే ఆవశ్యక ముడి పదార్థాల పరిమాణంలో ఒడిదుడుకులవలన, ఉత్పత్తి నిర్ణయాలు, సరుకునిల్వలు వంటి అంశాలవలన పారిశ్రామికోత్పత్తిలో ఎక్కువగా చైక్రికవై పరిశ్రామాల సంభవిస్తున్నాయి. అయితే యితర రంగాలమీదకంటే వ్యావసాయోత్పత్తి చక్రాలు మొత్తం జాతీయదాయంమీద ఎక్కువ ప్రత్యక్ష ప్రభావం నెరపుతున్నాయి. ఉదాహరణకు వ్యవసాయోత్పత్తి 10 శాతం పడిపోయిందనుకోండి, జాతీయదాయంలో 5 శాతంభాగంలో 10 శాతం తగ్గిందంటే, మొత్తంలో 4.5 శాతం తగ్గిందని అర్థం. సాటుకు సగటున 5 శాతం జాతీయదాయపు పెరుగుదల లక్ష్యంగా నిర్ణయించుకున్నప్పుడు వ్యవసాయోత్పత్తిలో 10 శాతం తరుగుదల వస్తే మొత్తం 5 శాతం పెరగడానికి బదులు 4.5 శాతం తరుగుతుంది. మన లక్ష్యాలు నెరవేరక పోవడానికి కారణం వ్యవసాయోత్పత్తి మార్పులలో వెతుక్కుంటే కనిపిస్తుంది. ఇంతకు ముందు చెప్పినట్లు వ్యవసాయోత్పత్తి వాతావరణపు సహజలక్షణాల క్రమంమీద నిర్ణయించబడుతుంది. వ్యావసాయోత్పత్తి చక్రాల లోని పలుకులవలన మొత్తం జాతీయదాయం 1957-58, 1966-67, యితేవలి 1973-74 లో మొక్కవోయింది. మిగిలిన సంవత్సరాలలో (20వ పేరాలో యిచ్చిన వివరములు) వ్యవసాయంలో వచ్చిన లోటు యితరరంగాల పెరుగుదల వలన భర్తీ అయింది కనుక మొత్తం ఆదాయం యధా తథంగానో కొద్దోగొప్పో ఎదుగుతోనో సాగిపోయింది.

22. వంటల పుత్పత్తిలో హెచ్చుతగ్గులేందువన వస్తున్నాయి గిరాకీ బట్టి లాభాన్ని ఒడ్టి ఒక్కొక్క సంవత్సరం ఒక వంట హెచ్చు మాత్రం భూమిలోనూ మరొక వంట తక్కువ భూమిలోనూ సాగుబడికి రావచ్చు. కొంత భూసారంలో లోటుపోట్లవలన తగిన నేలకు కగిన వంట నెన్ను

కోవడంవలన కూడా కావచ్చు. కానీ మొత్తం సాగుబడిలో ఉన్న భూమిమేర ఏ స్తరిస్తున్నప్పుడు, అన్నిరకాల పంటలు ఉత్పత్తి కలిసి తరుచుగా తగ్గుతుండటం ఎందువలన? వ్యవసాయోత్పత్తి భూమిలో, విత్తులు, ఎరువులు, శక్తి అన్నింటికీ మించి తగిన సమయంలో కృషి మొదలైన అనేకానీకానీ సమీకృత ప్రయత్నఫలం ఇవన్నీనున్న ప్రకృతి అనుకూలించకపోతే అంతా వ్యర్థమే. వాతావరణానికి తగిన పంటను తగిన సమయంలో ఎన్నుకోకుంటే అది రైతు భోవం. అంతా అయి వాతావరణంలో వివరీతమైన మార్పులు సంభవిస్తే అది అతని అధీనంలోలేని విషయం. ప్రతి ఋతువుకూ సహజమైన వాతావరణక్షణాలలో అప్పుడప్పుడూ వైచిత్ర్యం పాడనూపటం కద్దు. వేసవి ఎండలు ఎక్కువ పుష్కలగ్రత స్థాయిసంధుకోవచ్చు. వర్షాకాలంలో వరదలూ రావచ్చు, వర్షాభావం వుండవచ్చు. అంటే ప్రతి ఋతువు యొక్క ముఖ్య వాతావరణానికి ఒక సహజ స్థితి వుంటుంది. ఆ సహజ స్థితిలోకూడా ఎగుమదిగుళ్ళు వస్తే అనుకూల వాతావరణం క్రింద పరిగణించాలి. ప్రాంతీయ విభేదానుకూడా మనం జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తే యీ విషయం స్పష్టమవుతుంది. ఢిల్లీ పరిసర ప్రాంతాలలో చలికాలం కనిష్ట ఉష్ణోగ్రత రెండు లేక యింకా తక్కువకు పడిపోతుంది. అదీ కోస్తా ఆంధ్ర తమిళనాడు ప్రాంతాలలో 10 డిగ్రీలదాకా వుండవచ్చు, చిరప్పంజి ప్రాంతంలో సగటున 300 సెం. మీ. వర్షం పడితే ఆంధ్రప్రాంతంలో 1025 సెం.మీ మించదు. గాలి తీవ్రత, తేమ, వెలుతురు, రోజులో వెలుతురుగల సమయపునిడివి యిలాంటి వాతావరణ అంశాలలో ఋతుభేదాలుతోబాటు ప్రాంతీయ భేదాలకూడా అధికంగా గోచరిస్తాయి.

శ్రీ. వాతావరణం మన వ్యవసాయ కార్యక్రమంమీద ప్రభావం నెరపుతున్నప్పుడు దానిని ఏ విధంగా కొలస్తాం, వనరమైన ప్రజావర్గాలకు కొలతల సమాచారం ఏ రూపంలో ఉంది? అనేది ముఖ్యమైన ప్రశ్నలా. వాతావరణం పైన పేర్కొన్న అనేక అంశాల సమూహం. అందులో ఏ ఒక్క ఒకమూ వాతావరణస్థితిని సమగ్రంగా నిర్దేశించజాలదు. అంతే యీ అంశామధ్య ఒక సమన్వయ స్థితి గోచరిస్తుంది. చలికాలంలో వెలుతురు సమయపునిడివి, కనిష్ట,

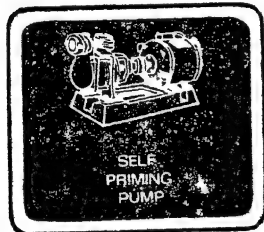
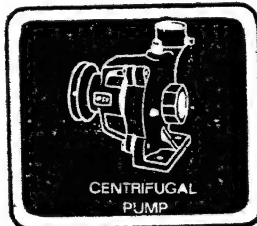
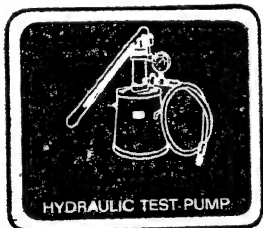
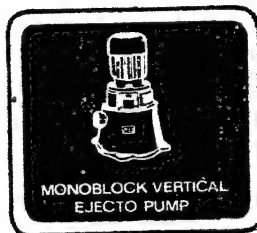
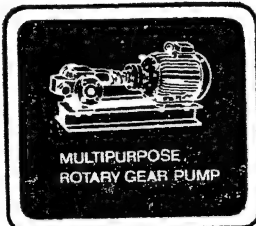
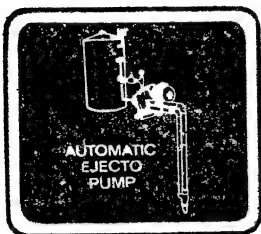
గరిష్ట ఉష్ణోగ్రతలు గాలి తీవ్రతలమధ్య ఒకనిశ్చిత సంబంధం చూడవచ్చు. వాటిని విడివిడిగా కొల్చి పలురోజుల గణాంకములను కూర్చిమాస్తే వచ్చే "correlation coefficient" పరిగణనీయంగా వుంటుంది. వేసవిలో రోజునిడివి, అత్యధిక అత్యల్ప ఉష్ణోగ్రతలమధ్య యిలాంటి సంబంధం చూడవచ్చు. వర్షముతువులో వర్షపాతము, గాలిలో తేమ, వెలుగు సమయాల మధ్య తప్పనిసరిగా గణాంక సంబంధమే correlation coefficient హెచ్చుగా వుంటుంది. ఇంతే కాదు ఇంకొందెం ఆసక్తికరమైన అంశాలున్నాయి. వేసవిలో పుష్కలగ్రత సగటుస్థాయికి, వర్షాకాలంలో పడేవానల స్థితికి సంబంధం వుంటుంది. వానల సగటు పరిమాణానికి చలికాలపు చలికి సంబంధం వుంటుంది. మళ్ళీ చలి తర్వాత వచ్చే వేడికి సంబంధం చూడవచ్చు. ఇదంతా ఒక విచిత్రమైన ఋతు చక్రాలకు వార్షిక చక్రాలకు ఆధార భూతమైన ప్రకృతిలయ అంతేకాక ఒకే తాపమాన స్థితిలో పుర్న భిర్న ప్రాంతామధ్య, పర్వతావళ రేఖలలోపున్న ప్రాంతాల మధ్య యిటువంటి సంబంధం చూడవచ్చు. కొన్ని అంశాల ఒకే దోరణిలోనూ మరికొన్ని విరుద్ధ దోరణులలోనూ ప్రవర్తిస్తుంటాయి (వీటిని పాజిటివ్, నెగిటివ్ రిలేషన్ షిప్ అంటారు. దేశంలోని భిన్న భిన్న వాతావరణ కేంద్ర ప్రాంతాలలో 13 అంశాలకు చెందిన అత్యల్ప అత్యధిక స్థాయి గణాంకాలను సేకరించి ప్రభుత్వం వాతావరణం పట్టికలు ప్రచురించింది. (అయితే వాటి మధ్య అచ్చయపు సూచికలు అంచనాలుగానీ, విశ్లేషణగానీ యీ వ్యాసరచయిత దృష్టికి ఇంకనూ రాలేదు.) వాటినిబట్టి తెలుస్తున్న దేమిటంటే ఎక్కడైనా ఏ ఋతువులో వైనా ఒక్క ప్రముఖ వాతావరణాంశం యొక్క కొలతను మొత్తం వాతావరణానికి స్థూలసూచికగా వాడటం సబబుగానే వుంటుంది. మిగిలిన అంశాలు దానిలో మార్పులకు నియమిత సంబంధపు పరిమితితో అనువర్తిస్తుంటవి గనుక ఎక్కువ బాధలేదు. పై చెప్పి, వ్యవసాయోత్పత్తిలో చక్రీయ భ్రమణాలను విశ్లేషించేటప్పుడు ముఖ్యంగా కావల్సింది వర్షపాతంయొక్క స్థాయి. సారవా దాశవా పంటలు ఖరీఫ్, బీ పంటలనికూడా అంటారు) యొక్కనాటు అయ్యి కఠోతల సమయాల-వాటికి ఋతువుల మార్పుకూ గల సంబంధమూ తెలిసినదే. వర్షపాతానికి జలాశయాల్లో నీటి చేరువకూ, నీటి సరఫరాకు పంట స్థాయికి సంబంధం తెలిసిందే. నేలతీరు, విస్తారము పంటను ఢిల్లీ కాల్చిన నీటి

ఆంధ్రప్రదేశ్ దుందుడైనామ సంస్కృతాది సంచిక

P. E. C. PUMPS

Offers a wide range
of Pumps for
Domestic
Rural water Supply
and Industrial uses

Due to (scarcity of water above)
more drawing of water subsoil water column
has gone below ground level beyond 20 ft
Suction Capacity of Centrifugal Pump Hence
necessity to go in for some type of Deep Well
Pump has become inevitable Out of Deep Well
Pumps, Ejecto Pumps are of Trouble free
operation as there are no concealed moving
parts Expenditure on Wear and Tear of parts
is negligible Hence Deep well Ejecto Pumps
are advantageously been used.

SOLE DISTRIBUTORS FOR SOUTH INDIA AND ORISSA
SUPER TRADERS
OPP. CENTRAL BLOOD BANK NARAYANAGUDA
HYDERABAD - 500 029 PHONE 53545

Manufacturers

**THE PUMP
ENGINEERING CO.**

C-39 GIDE, ODHAV AHMEDABAD - PHONE 28157

Sold & Serviced in South India and Orissa State by

Super Traders

Opposite Blood Bank,
Narayanguda, HYDERABAD-500 029

Pumps & Allied Trade

Near Diamond Park,
Dwarakanagar, VISAKHAPATNA

మీరు సంపాదించేదంతా మీ ధనం కాదు!

మీరు పొదుపు చేసేదే మీ ధనం !

ఆ పొదుపు ధనాన్ని పెంచి మీ జీవితం సుఖమయం
చేసేందుకు ఆంధ్రా బ్యాంక్ అనేక పథకాలు చేపట్టింది.
భవిష్యత్తును భద్రపరచే ఆ పథకాలు అన్నివర్గాల వారికి
అందుబాటులో వున్నాయి.

కిడ్నీ బ్యాంక్

కల్పతరువు

కర్షక పహాయ

గృహకల్ప

సంరక్ష

సంక్షేమ

మహిళా సంక్షేమ

ఆంధ్రా బ్యాంక్

ట్రావెలర్స్ చెక్స్

జాలలకు పొదుపు నేర్పడం కోసం

మీ భవిష్యత్ ఆవసరాల కోసం

రైతు సోదరుల సంక్షేమం కోసం

మీకంటూ ఒక ఇంటి కోసం

వృద్ధాప్యంలో రక్షణ కోసం

ప్రమాదల వల్ల రక్షణ కోసం

చనితలకు భవిష్యత్తులో భద్రత కోసం

మీ ఆవసరాలకు తోడ్పడే కార్డ్

పొండ్లు, డాలర్లలో మీ సొమ్ముకు

భద్రత, సౌకర్యం కల్పించే చెక్

ఇంకా ఎన్నెన్నో పథకాలు.....

ప్రజావసరాలకై పాటుపడేది—ఆంధ్రా బ్యాంక్

ఉగాది శుభాకాంక్షలతో

ఆంధ్రా బ్యాంక్

(భారత ప్రభుత్వ సంస్థ)

కేంద్ర కార్యాలయం : సుల్తాన్ బజార్

హైదరాబాద్-500 001. (ఆం. ప్ర.)

ప్రమాదము నిర్ణయమవుతుంది. అయితే నీరు వాపిరకొద్దీ పంట పెరగదు అలా చెబ్తే, ఎరరికి తెలియదు అనుకున్నప్పుడు అనుభవజ్ఞులు. అలాటి అనుభవజ్ఞులు ఎక్కువన్నకొద్దీ కంత గణాంకాలు, కంప్యూటర్లు, ఫలితాలు విశ్లేషణ అరచుకొంటే అవుతాయేమో అట్లాగే నీరు తరిగిన కొద్దీ పంట చిరిపోతూ వుంటుంది అన్న అంశాలు అనుభవజ్ఞుల వున్నప్పుడు ఎక్కువ వర్షపాతం తక్కువ వర్షపాతం రెండూ పంటను అత్యధికస్థాయినుంచీ దించివేస్తాయి. ఎరవటానికా అలా. ఒకపై పుష్కలభావం కాకుండా, మరొకపై పుష్కల వ్యవస్థాపన తప్ప త్రిమిత దుష్ప్రభావం మామెవరికీ స్వరంగతి తెలుసు.

24. వర్షపాదాన్ని గురి చిన గణాంకవివరాలు పంచాంగ్ముద్రా శతాబ్దపు ఆదినుగుటి వ్యవస్థలు వున్నాయి. ఇవి ముఖ్యంగా బొంబాయి, కలకత్తా, మద్రాసు ప్రెసిడెన్సీ ప్రాంతాలకు సంబంధించినవి ఈ శతాబ్దపు మొదట నుంచీ దేశంలోని అనేక ప్రాంతాలనుంచీ పేరాలు లభ్యం కాసాగాయి. సం. 1870 నుంచీ 1950 వరకూ దేశం మొత్తంలోని కేంద్రాలను సేకరించి సమాచారం సలహారీగా సాలు వారిగా కేంద్ర మెటీరియాలజిస్ట్రేట్ కాబ వారు; 1961-62 ఒక గ్రంథాన్ని **Monthly and Annual Normals of Rainfall and Rainy Days, 1901-50** అనే పేరుతో ప్రకటించారు. "నార్మల్" వర్షపాతం అనేది కేవలం అనేక సమయాల సగటుస్థాయి అని నిర్ణయించారు. పంటలకుగాని యితర పువయోగాలకుగాని "నార్మల్" వర్ష పాతానికి స్థూలస్థాయిలో సంబంధం వుండడానికి అవకాశం లేదు. ఒక్కొక్కప్రాంతంలో "నార్మల్" ఒక్కొక్కరకంగా వుంటుంది. అది విధంగా హెచ్చుపంట పండటానికి ఎంత వర్షపాతం కావాలి అనేది పంటమీద, ప్రాంతంమీద, యితర విషయాలమీద ఆధారపడి వుంటుంది. పంటలేగాక వాతావరణం మన జీవితంలోని అనేకకార్యక్రమాలమీద ప్రభావం నెరవేరుతుంది. విమానయానానికి, శారీరికోల్లాసానికి, సముద్రయానానికి, యింకా అనేక ఉపయోగాలకు కావలసిన "నార్మల్" లేక "అప్లిమేట్" స్థాయివేరుగా వుంటుంది. నేడు దేశంలో 550 వాతావరణ పరిశోధనా కేంద్రాలు, కేంద్ర వర్షమాపక స్టేషన్లు వున్నాయి. 3000 పైగా రాష్ట్రప్రభుత్వాల ఆధీనంలోని వర్షమాపక కేంద్రాలున్నాయి. అయితే దేశంలో వివిధ ప్రాంతాలలోని వర్షపాతాన్ని ఎన్ని విధాలుగా వర్గీకరించవచ్చు అనే విషయంలో స్పష్టంగా సమాధానానికి రావడం కష్టము. అనేక పరిశోధనా సంఘాలుడిపార్టుమెంటు

కమిషన్లు, వర్తమాన, రికరెకాల్స్ వర్గీకరించాయి. ఇవి విభిన్నమైన స్థూలస్థాయికరణ యాక్రింద యివ్వబడింది.

చట్ట - 3

వర్షపాత ప్రాంతాలు - సగటునాలుగవ వర్షపాతాలు

అండమాన్ ప్రదేశ్	1858
చండీగఢ్	2170
హర్యానా	2852
హిమాచల్ ప్రదేశ్	2197
వర్షిత వర్షిమయంగాలు	2170
కేరళ	2522
దక్షిణ అస్సాం	2420
ఉత్తర అస్సాం	2202
గోవా కొంకణ తీరము	1841
హిమాచల్ ప్రదేశ్	
ఉత్తర ప్రదేశ్ పర్వత ప్రాంతం	1769
పర్వత ప్రాంతం	1612
అక్షదీప్తములు	1470
ఒరిస్సా	
గంగాప్రాంతపు	
పర్వత ప్రాంతాలు	1461
తూర్పు మధ్య ప్రదేశ్	1401
బీహారు పీఠభూమి	1357
బీహారు మైదానం	1269
తూర్పు ఉత్తర ప్రదేశ్	1077
పశ్చిమ మధ్య ప్రదేశ్	1075
పశ్చిమ ఉత్తర ప్రదేశ్	1062
విగర్హ	1060
కొస్తా ఉండ ప్రదేశ్	1017
తమిళనాడు, పాండిచేరీ	1013
తెలంగాణ	903
గుజరాత్	842
మరిట్వాడా	737
ఉత్తర అంతర్ కర్ణాటక	760
హర్యానా	756
దక్షిణ అంతర్ కర్ణాటక	740
హర్యానా	707
పంజాబు	696

సంవత్సరం	620
చూర్మ రాజ్యం	668
చూర్మ రాజ్యం	672
జమ్మి కాన్యం	693
చూర్మ రాజ్యం	665
చూర్మ రాజ్యం	319

[సంవత్సరం "సార్వర్" వర్షమానం సగటున 50 సెం.మీ. చాడిన ప్రాంతం 750 సెం.మీ.-1150 సెం.మీ. ఉన్న ప్రాంతాలను, 750 సెం.మీ. ప్రాంతాలను విభజించడం జరిగింది. దీనివివరాలను నేషనల్ కమిషన్ ఆన్ అగ్రికల్చర్ వారి రిపోర్టులోనూ ఇండియన్ క్రాప్ కాలెండర్ (సంవత్సరాది సంచిక) లోనూ ముఖ్యంగా చూడవచ్చు. వర్షపాతం ప్రాంతీయ భేదాల పరామర్శ రెయిన్ ఫాల్ ఇన్ ఇండియా అన్న రిజర్వ్ బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా వారి ప్రచురణలోనూ చూడవచ్చు. ఇండియన్ మెరియోలాజికల్ డిపార్ట్ మెంట్, పూనా వారి ప్రచురణలకూడా అనేకం ఉన్నాయి.] వర్షపాతం కొలిచే వర్షకుంఠోనూ, వర్షపు తీరు తెలుసుకుని నిర్ధారించే విధానాలలోనూ అనేక మార్పులు వచ్చాయి. విశ్వేశ్వ విధానాలలో ఆధునికతతోబాటు ప్రాథమిక జాక వివరాల సేకరణలో వీలైనంత వరకు పొల్లు పోటుకూడా వుండేటట్లు చూడటం కూడా అవసరం. సంవత్సరపు సగటు విలువలు 2-4 సంవత్సరాల కొకసారి పల్లపు హెచ్చుతగ్గులకు మారుతూ వుంటాయనీ (వరదలు, కాటకాలవలన) మొత్తం మీద దీర్ఘకాలమీద సగటు స్థాయికి సూచికలుగానే వుంటాయని చెప్పుకున్నాం. అయితే వర్షపాతం 80-100 సంవత్సరాల కొకసారి విస్తృతమైన చక్రభ్రమణానికి లోబడుతుంటుందని కొలాబా (బొంబాయి), త్రివేంద్రం (కేరళ) కేంద్రాలలో గత శతాబ్దకాలపు వర్షపాత వివరాలను పరిశీలించిన కొన్ని పరిశోధనలు తెలుపుతున్నాయి అంటే 40-50 సంవత్సరాల తర్వాత వర్షపుస్థాయి అత్యున్నతస్థాయికి చేరుకుని తిరిగి అదే వ్యవధిలో పూర్వస్థాయికి రావడం జరుగుతున్నదని తెలుస్తున్నది. కొన్ని చోట్ల యీ భ్రమణ సమయం వేరుగా వుండవచ్చు.

20. ఆర్థిక వ్యవస్థకు సంబంధించినంత వరకూ ఢేశం మొత్తానికి ఒక వర్షపాతపు సూచికను అనువైన పద్ధతిలో తయారుచేసి ప్రజాశిక్షా కాలపు ప్రగతిరేఖ ఎగుళ్ళు దిగుళ్ళతో పోల్చి చూడటం జరిగింది ఒక పరిశోధనలో. ★ జాతీయదానపు పెరుగుదలరేటు పెట్టుబడిస్థాయిమీద ఆధారపడివుంటుంది

అనేది శాస్త్ర సమ్మతమైన విషయం. జాతీయదానంలో ఎంత ఎక్కువ భాగం పెట్టుబడికి కేటాయిస్తే పెరుగుదలరేటు అంత హెచ్చుగా వుంటామని యంతకు పూర్వం చెప్పకున్నాం అయితే 24 శాతం జాతీయదానం సాగుకు పెట్టుబడి మొత్తం కింద కేటాయిస్తూ కూడా మనగలు సాగు పెరుగుదలరేటు మూడున్నర శాతం మించి లేకుండావనికాడమేమిట అనే విషయాన్ని విశ్లేషిస్తున్నప్పుడు వాతావరణ ప్రభావం ఒక సముఖ పిన్కృతాంశం అని తెలుసుకోడం జరిగింది అందుచేత సహజ వర్షపాతపు స్థితిలోని ఒడిదుడుకులను, పెట్టుబడి శాతాన్ని కలిపి మన ప్రగతిని పరామర్శించి చూస్తే యీకింది విషయాలు తెల్లమయ్యాయి. పెట్టుబడిశాతం స్థిరముగా వుంచినప్పటికీ, ఆదిక వర్షపాతం వలన, అల్పవర్షపాతం వలన పెరుగుదలరేటు తరిగి పోతున్నది. అయితే ఒకపాముంటుంది అధికవర్షానికీ ఒకపాముంటు తక్కువ వర్షపాతానికి కలిగి ప్రభావం ఒకటిగా వుండదు. సాధారణంగా ఆదిక వర్షపాతాన్ని అనుకూలంగా మలుచుకోడానికి అవకాశం వున్నది. భూసారము వంటల విషయంలో కూడా కావలసిన పాళంకంటే వర్షం ఎక్కువైనా తక్కువైనా శక్తి ఎక్కువగా వుంటుంది. తక్కువ వర్షపాతం వలన నష్టం త్వరలోనే సంభవిస్తూ వుంటుంది. కాబట్టి తేలేదేమిటంటే వరదలూ, వానలు ఎక్కువకావడంవలన జరిగే నష్టం కన్న అదేమాత్రపు మోతాదులో సహజ స్థాయినుంచీ వర్షపాతం తగ్గిపోతే జరిగేనష్టం చాలా ఎక్కువ. ఒక్కొక్క స్థాయిని మించినా తరిగినా, జాతీయదానంలో ఎంత ఎక్కువ శాతం పెట్టుబడికి వినియోగించినా ప్రగతిరేఖ శూన్యమే అవుతుంది.

21. మన ఆర్థిక ప్రణాళికలక్ష్యాల నిర్ణయంలోనూ, విధానాల స్వీకరణలోనూ ప్రాకృతిక క్షతులలో వచ్చే మార్పుల ప్రభావాన్ని పరిగణించడం ఎంత అవసరమో తెలుస్తుంది. దురదృష్టవశాత్తు యింతవరకూ మన ప్రణాళికల తయారీలో ఇందులకు ఎటువంటి ఏర్పాటూ చెయ్యబడలేదు లక్ష్యాలు నిర్ణయించడమూ విఫలంగావడమూ తప్పనిసరి అవుతున్నది.

“ఇన్ వెన్ ట్ మెంట్ గ్రాన్ట్ ఎండ్ ఎడర్ ప్లక్సు వేషన్స్ ఇన్ ఇండియా” అన్న పేరుతో వ్యాసరచయిత తయారు చేసిన పరిశోధనాపత్రం త్వరలోనే ప్రచురితం కాబోతున్నది.

ఉగాది పండుగ సందర్భములో మా కితాదారులకు
శ్రేయోబిలాషులకు హృదయపూర్వక ఆభినందనలను
తెలియజేస్తూ సరసమైన ధరలకు నాణ్యమైన ప్రింటింగ్
ఇంకులను సరఫరా చేయగలమని హామీనిస్తున్నామా!

నాణ్యమైన లెటర్ పేస్, ఫోటో ఆఫ్ సెట్,
లెట్రా గ్రాఫిక్, రోటరీ మొదలగు
ప్రింటింగ్ ఇంక్స్ మరియు
ప్రింటింగ్ ఎయిడ్స్ లకు
మా ప్రత్యేకత

కాంత్రిప్రింటింగ్ ఇంక్స్
ప్రైవేట్ లిమిటెడ్

ఆఫీసు :

ఆంజనేయ పంతులు వీధి,

అబ్బే పేట,

విజయవాడ - 520 010

[ఫోన్ నెం. 72060]

ఫ్యాక్టరీ :

పిచ్చయ్య వీధి

అబ్బే పేట,

విజయవాడ - 520 010

[ఫోన్ నెం. 74083]

With The Best Compliments From:-

Silverchem Industries

171 Mint Street, Madras-600 001

Phones off: 39352 36423 Res 36320

Grams: Offchem

ప్రింటింగ్ పరిశ్రమలో సంతోషదాయకమైన

ఈ గాది ప్రభాకంక్షలు

రాయల్ ప్రింటింగ్

మెషిన్ రీస్

(మన్నికైన ప్రింటింగు మెషిన్లు, కట్టింగు మెషిన్లు మరియు ఉపకరణములు సప్లయి చేయువారు)

శాంతి టాకీస్ ఎదుట, నారాయణగూడ

హైదరాబాద్ - 500 029

ఫోన్ : 2825

ఈ పరిస్థితిని నివారించి వాతావరణ ప్రభావాన్ని కూడా ప్రణాళికా రచనలో ఒక అంశంగా చేర్చాలంటే రెండు ముఖ్యమైన ప్రాథమిక పశ్చాత్తాపన పూర్తిచెయ్యాలి ఒకటి ప్రకృతిశక్తుల విజృంభణ, ప్రకృతిశక్తుల పరిణామ, పశువులకు, నివాసాలకు, రవాణా, ఉత్పత్తి సాధనాలకు కలిగే నష్టాన్ని గురించి సరిగా జేరిజుపేసే విధానాలను తయారు చెయ్యడం రెండవది పక్షపాతాన్ని గురించి సకాలంలో విల్లెనంత సమాచారం అందించడం నీటి తక్కువ ఖచ్చితో తగిన ఏర్పాట్లు చెయ్యడం, వరదల, ఎండలు, జడి గాలులు వలన పంటలకు గాని సంతృప్తికరమైన కలిగే నష్టం అనేక ఇంటి కోట్ల రూపాయలలో వుంటుంది సులభమైన ముద్ర. అయినా, వాటిని ఎదుర్కోడానికి తగిన ఏర్పాట్లు లేకుండా సంక్షేమ కార్యక్రమాల కిందనే కోట్ల రూపాయల ఖర్చు అవుతున్నది. కేంద్రరాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు వర్షాలను గురించి వివరాలను ప్రకటించడం కూడా కొంత విచిత్రమైన పరిస్థితిలోనే వున్నది. సాధారణంగా ఋతుపవనాల ప్రాంతానికి మూడు వారాలు రెండువారాల కన్న ఎక్కువ వ్యవధి వాటి తేదీ ను గురించి స్థూలమైన అంచనాలు కూడా ప్రకటింప కావడంలేదు. పూర్వ సంవత్సరాల గణాంక వివరాలను సరిగ్గా ఫిల్లెషించి ఋతు, వార్షిక పక్షియ క్రమాలను నిర్ణయించి పక్షియ సంవత్సరపు పక్షపాతపు స్థితిగతులను కొద్దిపాటి పొరపాట్లకు మాత్రమే అవకాశం యిస్తూ అంచనా చెయ్యడం రెండు మూడు నెలల ముందే జరగవచ్చు. రైతులు ఆలోచించుకుని పంటల నిర్ణయం వనరుల సేకరణ, యితర వ్యవసాయపు పనులకు తగిన వ్యవధి అభివృద్ధి వర్తమాన వివరాలను సాంకేతికంగా సేరించి విశ్లేషించి ప్రకటించడం ఎలాగూ ఋతువుల మార్పులకు సమీపంలోనే జరక్క తప్పదు ఈ రెండు విధానాలద్వారా తగిన సమయంలో వాతావరణంతో పనికలిగే ప్రతివానికి సమాచారం అందించజేయ్యడం మన ప్రణాళికల సాఫల్యానికి చాలా అవసరం.

27. వాతావరణ స్వభావాలను గురించి అనుకోకుండానూ పెద్ద పెట్టునవచ్చే మార్పులను గురించి ప్రపంచవ్యాప్తంగా పరిశోధనలు సాగుతున్నాయి జెనీవాలోని వరల్డ్ మెటీరియాలజికల్ ఆర్గనైజేషన్ ఆధ్వర్యాన, విశిష్టంగా ప్రభుత్వాలమధ్య సహకారంతోనూ, యీ పరిశోధనా కార్యక్రమాలు కొనసాగుతున్నాయి. 1971 లో ఒక గ్లోబల్ అవ్వాసిఫియేషన్ రిసర్చి ప్రోగ్రామ్ ప్రారంభించబడింది. దీనిలో ఒక భాగంగా

ప్రెస్ నార్వేజియన్, రష్యన్, ప్రెస్ ప్రభుత్వాల సహకారంతో మాన్సూన్ ఎక్స్ పెరిమెంట్ (II) జరుపడింది. 1979 లో బంగాళాఖాతం అరిబియా సముద్రాలలో జరుపబడింది భారత ఉపఖండం ప్రాంతంలోని టుకుపవాల అవిర్భావము, దిశలు, ఒత్తిడి, వ్యవహారము మొదలైన విషయాలను సాకల్యంగా పరిశీలించేందుకు జరిగినవిధములు. విదేశ సహకారంతో కొనసాగించబడిన యాత్రాల ప్రయోగం ఎంతవరకూ ఫలితాలనిచ్చిందో చెప్పడం కష్టం. గణాంక వివరములను పిక్చేషింగ్ ప్రకటించడంకూడా జరిగింది. అంతకు పూర్వం 942-5 లోనూ 1978 లోనూ 1977 లోనూ ముదేశాన్ని పర్యవేక్షించి వున్న మహాసముద్రాలను గురించి విశేషంగా తెలుసుకోవడానికి ప్రయత్నాలు జరిగాయి. 1983-5 లోని ఇంటర్నేషనల్ ఇండియన్ రిసర్చ్ ఎక్స్ పెడిషన్ కార్యక్రమం కొద్దిపాటి వనరులతో దీర్ఘకాలం కొనసాగింది. చెప్పకోదగిన ఫలితాల నిచ్చింది. 173 లో రష్యన్ సహకారంతో మాన్సూన్ ఎక్స్ పెరిమెంట్ (I) జరుపబడింది. వాతావరణ పరిశోధనలకు ప్రతిబేదిత దేశాలు ఎంతో ప్రాముఖ్యమిస్తున్నాయి. రోదసియానం, నాకరనాణాలు, విమానయానం, యుద్ధ తంత్రం రీత్యా ఎంతో కీలకమైన వివరాలు లభ్యమయ్యే ప్రయోగాలు జరుపబడ్డాయి. సాధారణంగా ఆదేశాలు యితరదేశాల పొత్తు లేకుండానే యిటువంటి కార్యక్రమాలు చెబుతుంటాయి ప్రత్యక్ష ఆర్థిక ప్రయోజనాల కన్న యితర ప్రయోగాలు వాతావరణ పరిశోధనల వల్ల ఎక్కువగా గిద్దిస్తున్నాయి.

28. అయితే యీ పరిశోధనల వలన ప్రకృతిని గురించి అవగాహన పెరిగింది. అవగాహనను నివారించడంలో మానవుని కృషి సఫలం కాలేదనే చెప్పాలి. హరికేన్లు, తుఫాన్లు, దోర్నడోలు, విరివిగా తరుచుగా సంభవిస్తున్నాయి, సప్తం కలుగజేస్తున్నాయి. అవగాహన పెరిగిన తర్వాత రెండవ ఎత్తు ప్రకృతిని నిబద్ధం చెయ్యడానికి ప్రయత్నించడం. ప్రకృతిమార్పులు సహజమైనవి. ప్రజల ఆచార వ్యవహారాలు అలవాట్లు ఆర్థిక స్వరూపం అన్ని ప్రకృతి లక్షణాలను ప్రయత్న పూర్వకంగా మార్చి అని అనుకోవడం అవివేకం. వాతావరణ పరిశోధనల వలన లభ్యమయిన జ్ఞానం పూర్తిగా ప్రజల సంక్షేమానికే పనియోగించబడుతున్నదని చెప్పడానికి వీలులేదు. యుద్ధాలలో, సముద్రపు క్లెజర్లను కలిగించి తుఫాను భీభత్సాలు సృష్టించడానికి, దోదసిలో ఓజోన్ పొరల మధ్య రంధ్రాలు చేసి భూమిమీద అగ్ని గుండాలు సృష్టించడానికి, దోర్నడోల

వంటి దీక్షకాలను నియంత్రించడానికి మైక్రో మూలములను సృష్టించడానికి, ఇంకా ఏ ఏ విషయాలూ ప్రకృతిని మానవ విచారనానికి వాడుకోవచ్చునో అవ్వబడినప్పటి సాధారణ ప్రజాచింతానికి కూడా తెలియజేస్తున్నది. ఎక్కువగా వాతావరణ పరిశోధనా ఫలితాలు కక్షణ కడకాలకు పనియుక్తం అవుతున్నాయి. కక్షణ ఒడంబడికలు, ప్రవృత్తుల యుద్ధ బాటలు వాతావరణాన్ని గురించిన సమస్త విజ్ఞానానికి అవసరమైన కృషికి వనరుల కేటాయింపుకూ దోహదం చెస్తున్నాయి. ప్రపంచ ఆహార పరిస్థితులు కక్షమం రేపని రావోయే కొన్ని సంవత్సరములలో మరింత తీవ్రమైన కాలకముల నెదుర్కోవలసి వస్తుందని హెచ్చరికలు వెల్లడవుతున్నాయి. ఎందువలన ప్రాథమిక అవసరముల దియంతో కూడా మన ప్రయత్నం మన విజ్ఞానము కొరవడుతున్నాయి? ఒక విషయం గుర్తుంచుకోవాలి. వాతావరణంలో వచ్చే అకస్మాత్తేక్షణ పరివర్తనలను నివారించడం యిప్పటి వరకే కాదు వచ్చే కొన్ని దశాబ్దాలవరకూ అసాధ్యం అన్ని విషయం అంగీకరించక తప్పదు. అటువంటి సంఘటనలను వాటి ప్రభావాన్ని విశ్లేషించి వాటిని ఏ విధంగా మానవ ప్రయత్నంతో సృష్టించవచ్చును అనే విషయం మీద వివరితమైన స్థాయిలో ప్రయోగాలు జరుగుతున్నాయి. అందువలన, ఎప్పుడైతే నా ముమ్మందు రాకుండా ప్రకృతి సరఫ్ఫాడానికి కావలసిన విజ్ఞానం లభ్యమయ్యే అవకాశం వున్నదా? లేకుంటే వాతావరణ ప్రయోగాలు మానవ వినాశనానికి మరొక యుద్ధ తంత్ర విజ్ఞానానికి మాత్రమేనా? అనే అనుమానం రాక తప్పదు. నియంత్రిత వాతావరణ పరిస్థితులలో పంటలను పండించడానికి కొన్ని ప్రయోగాలు జరిగాయి. ప్రయోగాల స్థాయిని దాటి వుత్పత్తి విధానాలుగా కూడా అనుసరించబడినట్లు తెలుస్తుంది. వెలుతురు, తేమ, వ్యవహారం లేక యితర విధములుగా గీటి సంఫలాలను గిడ్డితమైన స్థాయికి నియమబద్ధంచేసి కూరలు, పండ్లు పండించడానికి ప్రయత్నాలు జరిగాయి. పెద్దపెట్టున యిటువంటి పద్ధతులు అనుసరించడానికి అవసరమూలేదు, అవకాశమూలేదు. ప్రతి అనుసరించడానికి అవసరమూలేదు, అవకాశమూలేదు. ప్రతి ప్రాంతంలోనూ వ్యవసాయకార్యక్రమం అక్కడిసహజపరిస్థితులను బట్టి నిర్ణయించబడివుంటుంది ఎప్పుడో అరుదుగా అతిస్థిర చేయివ్వక మైన మార్పుల ప్రభావం నిరోధించడానికై, సహజ సత్తిగతులకు అనువుగానే ఆర్థిక కార్యక్రమాలు తలపెట్టడం గాని ఉపాతేతమైన వ్యయప్రయాసలతో కూడిన పని. ఎటువంటి ఆర్థిక వ్యవస్థకై నా తలపెట్టలేని భారం. అయితే అటు

వంటి మార్పులను గురించిన సక్రమ సమాచారం ముందుగానే అవ్వమనే కోరికను ఎకల సభ్యుని నివారించవచ్చు. వంటకొచ్చిన పైరులుంటే యిండికి చేపేరువచ్చు. మనుషులు, వస్తువులు బతుకులు గట్టని పేరుకోవచ్చు. ఇతర వస్తువులూ వంగుడూ రక్షించుకోవచ్చు. అంతకన్న మరేమీ సాధ్యం కాదు. విచిత్రమేమిటంటే మరదేశంలో ఒరిస్సాలోస్తా ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రాంతాలు తరచుగా తీవ్రమైన తపానల కిడికి లోనవుతున్న ప్రాంతాలు. వాతావరణ విజ్ఞానంవలన యీ వుపద్రవాలేమీ తగ్గినట్లు తోచడంలేదు సరిగదా మరింత తరుచుగానూ ఉధృతంగానూ వస్తున్నట్లు తెలుసు. 1977 నవంబరు నుంచీ మూడు సంవత్సరాలు ఎరుసగా ప్రళయోత్పాతం సంభవించినట్లు తెలుసుకున్నాం. చూచినవాళ్ళను చెప్పమని కూడా అడగలేని స్థితిలో వుంచి నవీ వుత్పాతాలు. మానెక్స్(II) తర్వాతి వేసవిలో (1979) తుఫాన్లువచ్చి విషయంకూడా ఆంధ్ర ప్రజలు యింకా మరుసలేదు. ఒరిస్సా తీరంలో, కటక్ బాలశౌర్ జిల్లాలలో, తరుణంలో హెచ్చరికలు చేసేందుకు తగినపరికరాలుకూడాలేవు యిటీవలి పరకూ. అక్కడి సముద్రం చొచ్చుకుని భూమిమీదకు వస్తున్నట్లు మరి కొన్ని పరిశోధనా ఫలితాలవలన వెల్లడవుతున్నది. రక్షణ దృష్ట్యా చూచినాకూడా, ఆర్థిక పరిస్థితుల సంగతి ఎలా వున్నా, మన విజ్ఞాన శాస్త్రవేత్తలు దేశ సమస్యలపట్ల తమ అవగాహనలో పరైన అంగీకారానికి రాలేదని అనుకోవచ్చును.

23. ఐహత్తర వధకార, ప్రాజెక్టులవలన సమీక ప్రాంతాలు పరిసరాలు కొద్దిపాటి మార్పులు చెందే అవకాశం వున్నది. నదీలోయ ప్రాజెక్టుల వద్ద విశాలమైన నీటి రిజర్వాయర్ల వలన, లోహకర్మాగారాలు విద్యుదుత్పత్తి కర్మాగారాలు నెలకొల్పినచోట్ల ఫగిలు వుష్టోగ్రత, గాలిలో తేమ కొన్ని డిగ్రీ కాలిక మార్పుకులోనయినట్లు ప్రజల అనుభవం తెలుపుతున్నది. అయితే యీ కార్యక్రమాలు వాతావరణంకాలను దృష్టిలో వుంచుకుని నిర్ణయించడానికి అవకాశం తక్కువ. జనసాంద్రత హెచ్చుగా గల పెద్ద పెద్ద పట్టణాల సమీపంలో భారీ పరీశ్రమలు నెలకొల్పడం మీద ఆంక్షలున్నాయి. ప్రజల ఆరోగ్యం దృష్ట్యా పరిసరాల శుభ్రత దృష్ట్యా తీసు

కునే చర్యలు అవి ముం విశ్లేషిస్తున్న వాతావరణంకాలలో ఒక ప్లల్లు భాగానికి చెందిన విషయం అది నదులున్న చోట, గనులున్న చోట ప్రాజెక్టులు చేరక తప్పడంలేదు. అదే విధంగా సాలు పొడుగునా పైరులుంటే భూముల పరిసరాలలోకూడా "సహజ" వాతావరణ లక్షణాలలో కొన్ని మార్పులు వస్తున్న విషయంగోచుం. వ్యవసాయోత్పత్తి విధానాలు కార్యక్రమాలు వలన, ఆపదంగికంగా అనంత, ఎరోక్షంగా అనంత సద్దించిన ఒక రకమైన మార్పు యిది. సామాజిక సంబంధాలు, ప్రజల జీవన విధానాలలో వచ్చిన మార్పులు ప్రత్యక్షగోచరములే వాతావరణ కాలక్ష్యానికి, దోహదకరంగా సహజ జీవరంపత్తి సమతౌల్యానికి వ్యతిరేకంగా రూపొందే కార్యక్రమాలు తప్ప సృష్టమైన డిగ్రీ కాలిక పరిణామానికి లోనయ్యే విషయం గురించి ఆర్థిక విధానాల నిర్ణయంలో పరిగణన యీ మువలసిన అవసరం లేదు.

24. ప్రకృతి తన అనుతో తాను సాగుతూ వుంటుంది. ప్రజల యిష్టానిష్టాతో దానికి ప్రమేయంలేదు. సరైన అవగాహన వుంటే మానవుని మనుగడను భోగంతో రసవత్తరంగా క్షేమంగా మలుచుకోవచ్చు. పూర్వం ఖగోళ శాస్త్ర విజ్ఞానంతో మీసమేషాలుగుడించివర్షపాతపువివరాలు దాదాపు ఖచ్చితంగానే నిర్ణయించగలిగాం. ఇప్పుడుకూడా నిజాయితీతో గుణించే పంచాంగాలలో వర్షపాతం, వుష్టోగ్రత వంటి వాతావరణ వివరాలను ఎన్నో నెలలు ముందుగానే ప్రకటించగలుగుతున్నాం ఉపగ్రహాలు, వాతావరణ పరిశోధనా కేంద్రాలు సమీకరించే వివరాలలో వర్షపాతం వుష్టోగ్రత లక్షణాలు ప్రకటించడం సహజ పరిస్థితులకు ఎక్కువ పూర్వం సాధ్యం కాకపోయినా, పూర్వదిర్ఘ కాలిక గణాంక వివరాల విశ్లేషణలోనైనా మన విజ్ఞాన శాస్త్రవేత్తలు ఎందుకు ప్రకటించడంలేదు? వర్షపాతం గురించి సిద్ధాంతాల అంచనాలు వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుల అంచనాల కంటే ఎక్కువ పొరపాట్లకు ఆస్కారం యివ్వడం లేదంటే ఏమనుకోవాలి? వైజ్ఞానిక కృషిమీద పరిశోధనలమీద మనం చేస్తున్న ఖర్చు నిరర్థకమనా, ప్రాచీన విజ్ఞానాన్ని నిర్లక్ష్యం చేయకుండా వదిలించేసి తరతరాల సక్రమించ జ్యోతిషశాస్త్రం, రెండునా? అవకాశాలు, జీవన విధానాల మీద ఆపకట్ట దృష్ట్యా రెండు పద్ధతులమధ్య పైరుధ్యం వుండవచ్చు. తాత్కాలికంగా, సాంప్రదాయక విజ్ఞానాన్ని ఆధునిక వ్యవస్థలోకి నాటడం

అతకు వందరే
అందం .
మహిళకు

మా
సేల్స్

(బాంబీలు)

- 1 సల్వాబి
మార్కెట్,
చిలిస్
- 2 శేయ్యపిల్ల,
విజయవాడ-1
- 3 బ్రంక్స్-
నెల్సన్
- 4 బిల్స్, స్ట్రీట్,
మిస్టర్
- 5 గార్డెన్,
తిరుమి

6. గుడ్ రోడ్, అనంతపురం. 7. ఎస్.కె.ఎస్. బెంగళూరు,
- 8 గాంధీ నగర్, బెంగళూరు 9. జయలలి బిల్డింగ్స్, బెంగళూరు
- 10 ఎస్.ఎల్.ఎస్. మార్కెట్, బెంగళూరు 11 గాంధీ బజారు,
- విజయవాడ 12 మల్లాది, రోడ్, కడప 13 రామకృష్ణ స్టోర్,
- బెంగళూరు 14. బాంబీలు ల రోడ్, ఎండ్లూరు 15 గాంధీ
- విజయవాడ, సర్పరావ్ నెల 16 లక్ష్మీవారి శాల ఎడమ
- మార్కెట్ పురం 17 ఏ.కె.ఎస్.ఎస్. విజయవాడ-2 18 బిలేషేట్,
- బెంగళూరు 19, చిన్న బజారు, నెల్సన్

With best Compliments from :

**SHANTHI METALLOYS
AND
SHANTHI BATTERIES**

No 3, Margo Street, Alandur

MADRAS-600 016

Phones 432942 & 422810

Manufacturers of

High quality printing Metals of all Specifica-
tions White Metal, Bearing Metal, Solder etc.

And

Automobile Batteries for Cars, Trucks

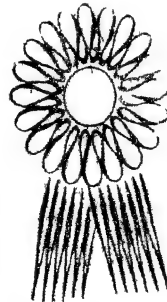
Tractors etc

With Best Compliments From :

Phone : 74525

BEST

Museum Road,

PRESS

VIJAYAWADA-2

ఆంధ్రప్రదేశ్ దుందుభినామ సంవత్సరాది సంచిక

With best compliments of :

SRI RAMA VILAS SERVICE LIMITED

"Dinroze Estate"
73-76 Anna Salai,
Madras-600 022.

(A Unit Company of the Amalgamations Group)

Clearing and Forwarding Agents,
Transport Contractors and warehousemen.

Phone : 83762, 81644
83836/7/8

Grams : ROADHAUL

OUR SERVICE STARTS RIGHT FROM OUR NAME

మా ఖాతాదారులకు శ్రేయోభిలాషులకు
ఉగాది శుభాకాంక్షలు

ఈనాడు మా
చిట్టచుట్ట
కొత్త సామగ్రి
పట్టుకోండి!

సులభవాయిదాలలో అధికధనం!
పేదలకైనా ధనికులకైనా అవకాశం సమం!

తేదీ చూసి బియ్యం రాదు!
మరి పొదుపు కోసం తేదీ ఎందుకు?
నేడే సభ్యులు కండి!

బియ్యం కొనుగోలు ధరలు					
గ్రామీణులు	చీట్ మొత్తం విలువ	వాడుక	సభ్యులు	నెలసరి వాడుక	పాటు పరిమితి కా/కొనుగోలు
RCA	1,00,000	40	40	2,500	30%
RCB	50,000	40	40	1,250	30%
RCC	30,000	30	30	1,000	30%
RCE	15,000	30	30	500	30%

పంపుదించండి

రావు చిట్టచుట్ట కంపెనీ

పెద్దిబాట్లవారివీధి గవర్నరుపేట, విజయవాడ-520002 PHONE 72287

da DRMP 22

మన కొంత సహజ బెన్నిత్యాన్ని గెనర్జించే అవకాశమూ వున్నది. కానీ క్రమేణా దాని విలువనది నిలుపుకో గలుగు తుంది. దశాబ్దాల బీబితపు అనుభవమయాలని నెమరు వేసు కుని ప్రకృతి బీభత్సాల క్రమాన్ని ఉటంకించగలుగు తున్నారు నిజమైన రైతులు.

31. ఆర్థిక ప్రణాళికను ఎంత శాస్త్రీయంగా ఎంత ఖర్చుతో రూపొందించుకున్నా వాతావరణ పరిస్థితులలో అని వారంగానూ, కొంతవరకూ క్రమబద్ధంగానూ వచ్చే వైపరీ

త్వాలను వాటి ప్రభావాలను దృష్టిలో వుంచుకుని తగిన ఏర్పాట్లు చెయ్యకపోతే అనుకున్న అంచనాలు తారుమూ రవుతాయి. ఇది 31 సంవత్సరాల అనుభవం నేర్పిన పాఠం పొంపొట్టు ఎక్కడ జరిగాయో అని అంతెలు తిరగవేయడం పలక, విదేశ సహాయాల కోసం ఆశించడం వల్ల నిజాన్ని మరచిపోయి మరింత పొరపొట్టు చెయ్యడమే అవుతుంది.

కృషితో నాస్తి దుర్భిక్షమే

“వర్షం” అన్న శీర్షికను సూచించిన శ్రీ ఇలపావులూరి పాండురంగరావుగారికి నా కృతజ్ఞతలు.

=====

పా డు దాం రం డి ఉ గా ది పా ట

శ్రీ తిరు న గ రి

నిన్న నన్ను వణకించిన నృపంశ శైశిరం
నేడు చిత్తగించింది చెప్పకుండా పలాయనం
ఈనాడెక్కడిదీ గుండెలో ఆనందం
ఇదిగోపిస్తోంది ప్రకృతిలో నవ్యసౌందర్యం
పరిశిమస్తోంది పూలుగుత్తులతో ప్రతిరసాలం
ఆరుణారుణంగా పూస్తోంది అడవిలో ప్రతిపలాశం
ఎలుగెత్తుతోంది కొమ్మకొమ్మకొప్పుంస్కోకిలం
కిక్కిలారావంచేస్తోంది చెట్టుచెట్టుకో కిరం
పచ్చని మధువనాల్లోకి
లక్షల వక్షులుస్వాగతగీతాలుపాడగా
ఆగమిస్తున్నాడు
చైత్రరథస్వామి

వెంట తెస్తున్నాడు జనావళికి
సౌఖ్యామృతాన్ని
దుందుభిద్వానాలు చేస్తూరండి
‘దుందుభి’ వత్సరాన్ని అవనికి తెస్తున్న
శ్రీ వసంతస్వామికి స్వాగతార్చన చేద్దాంరండి
ఈ ఉగాదివేళ
ద్వీపాల్ని, దోపాల్ని పాతేయండి
కక్షలనూ కార్పణ్యాలనూ కాలేయండి
నవయుగానికి వేద్దాంరండి నేడేవెలుగుబాట
నవ్యోత్సాహంతోమనమంతాపాడుకుందాం

రండి ఉగాదిపాట !

వీ డ్కో లు ప లు కు

కీ. శే. బు రా శే ష గి రి రా వు గా రు

I

త్రొల్లి చదువుల కెల్ల మొదలై
కల్ల చదువులకెల్ల పులియై
తల్లి భారతియుల్ల మల్లుక
తనయులను బ్రోవన్-

మొక్కి-

-చక్కగ మనసుకెక్కిన!

సాహితీసాధననిధానము!

నక్కరగ నిరు-వత్సరంబులు!

సేమముగనేర్చి-

స్నాతకులరై చాలశుభముల

సాంప్రతముసాధింపసాగెడు

సాహితీ సుకుమారవరులకు

వీడుకో ల్పులుకు॥

II

విజయనగరపు వింత యొజ్జల!

వజ్రసుంధిరి వినయముగనే!

విసుగు లేకను రెండు పంటలు!

వింత మనుషులు వీరలై నను!

నాటకములాడింపజాలరు!

వాటముగవాదింప జాలరు!

గోటుగా నధికారగర్వము!

గోచరింపగనై ననేర్వరు!

అటతేటల నారితేరరు!

వీరి వ్రేలులు వీరివేసు!

వెర్రులై తేనేమిపోయెను?

వెర్రెమొర్రెవేషములకై-వెదుకులాడగవేశలేనా!

కవితనుశువులు గాంచవలెనోయి!

కావ్య పట్టంగట్టవలెనోయి!

సాహితీసుకుమారతకు నిది!

సార్థకంబోయి!

III

దేశకాలముసంప్రదాయము-దీక్షబేదము కవి

మనంబును!

హావభావము రసావేశము-కవితలను ప్రత్యేక

పరచును!

రంగురంగులగాజుగోళము-తెలివెలుంగును తీ

ర్బులాగున॥

రంగురంగులగాజుచక్రము-తిరిగితిరిగితిరిగిమరలగ!

రంగులన్నీ కలిసి తెలుపై-వెలుగురీతినికవితచిత్తృభ!

నిత్య ధావశ్యము వెలుంగును-కాలచక్రము తిరుగగా॥

IV

భారతికి పలుతొడవులున్నవి

రాగరంజితసుతకృతంబులు

పాట పద్యము పటముప్రతిమలు

పెద్దపిన్నలనీ॥

భావములు హృదయమున మెరయగ!

మెరుపులోనే మలచునొకకవి!

ధారణకు ధృతిచాలమని జీ

వితపు చీకటిలో!

మెరుపుసొమ్ము లివంచు నిరసన

జేయబోదా భారతీసతి

విమల మణిమంజీరములుగా!

నెంచునేగాని॥

చదువులొకవిధి సాగిపోగా

సాముగరిడీలాగిపోగా!

నిండుసంసారముల నిల్పుగ!

నిలువనీడయు బలముకొరగా!

ధృతులుచెదరగ-కలత లలలై

యిరులవారిధి-వెల్లివిరయగ

తొల్లిధారణ చేసియుంచిన

మెఱుపు కవితల యెరుక మెరయును!

నిర్లక్ష్యమున : సైయిన్స్ స్పెషల్ క్రోకరి, జనరల్ కిరాణా వస్తువులు, ఎలక్ట్రిక్ మరియు డిపా
మోటర్ స్టార్ప్-ఆసక్తి గలవారు ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని అన్ని జిల్లాలలో డిలీవరీ వివరాలకోసం వ్రాయండి

MAJESTIC® PRESSURE COOKER

Devidayal
MIXER-GRINDER

భారతదేశపు మిక్కిలి ప్రతిష్టమైన పరిటపరికరములు ప్రైజెంట్ షన్ నానవీలు మరియు ఇంటిసామానులు అన్నీ ఒక్కచోట లభ్యమగు స్థలము

MAJESTIC Kitchen Appliances

ANJALI Kitchenware

Kitchenmate cook & serve ware

Hawkins PRESSURE COOKER

Flora

Ajanta QUALITY KITCHENWARE

EQUITY SANDWICH TOASTER

amar ELECTRONIC GASLIGHTER

NIRLEP NON-STICK COOKWARE

Supercook GAS STANDOVER

Priya ICE PAIL

SWAN ELECTRICAL APPLIANCES

Vasthali WALL FRAME FLOWER VASE

ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని డిస్ట్రిబ్యూటర్లు మరియు హోల్సేలర్లు Ph: 121193 34819

మహావీర్ ఎంటర్ప్రైజెస్, ఇలక్ట్రోడ్, హైదరాబాద్

డా. యమ్. ప్రభాకరరెడ్డి

సమర్పించు

శ్రీ విఘ్నేశ్వర ఆర్ట్స్ విజ్ఞాన్స్

గృహప్రవేశం

నిర్మాత.

యడవల్లి విజయేంద్రరెడ్డి

స్క్రిప్ట్- దర్శకత్వం.

బి. భాస్కరరావు

కలెక్షన్ టెంపుల్

మెఱుపు రోడుట బాట బయలొ!
మెఱుపు కవితల నెరుగ దగదా
సాహితీపరులు?

V

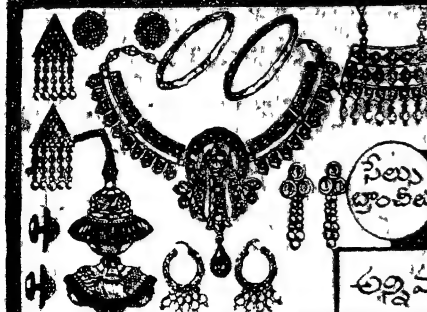
జీవికిహాపర జన్మములలో
కాలవాహిని తీరములలో
మదిని నెలిచిన హావభావపు
చిత్రకాశము బిందులై
పాట పద్యం పటం ప్రతిమలు
వలుతెరంగులప్రబలియుండును
కాలపరిమితిలో॥

పటము పాటల ప్రతిమశోభల
మూట కూటము లందు మలచును
సాటికవులకు చుట్టు గీటగు
మేటికవియొకడు॥
పిన్నవాడా కన్నవాడా!
జాతివాడా సాటివాడా!
చన్నముదియూ యన్నమిన్నా!
సాజకవియూ-యోజగలడా!
విభవవిభుడా-వినుతయశుడా!
మూలమూలల-ముతుకువాడా!
వివిధవిద్యల-వల్లభుండా!

విద్యనేర్వని-లాలసుండా!
ఎవ్వడై తేనేమియాయెను?-ఎన్నికై
తేనతని శిల్పము
శిల్పమందలి చిత్రకాశము-
చిత్తమరికడితే॥
శిల్పవిరహితమైన కల్పన-చిల్లిగవ్వకునైన
చెల్లదు !
శిల్పమనగా చిద్విభాసము
చికిలి కాదోయా॥
మూటమీదను మాటపేర్చితే
యిటికెపోగై విరిగిపోదా!
రంగుమీదను రంగుపులిమితే!
రమణికాగలదా?
సరస విరసము లరయకుండా
స్వరముతోడను స్వరముహర్చితే
పాటగాకది చెవికిపోతై
విరసమై వాదా?
మాటనీటుల మాయమర్మము
వాక్యసుమమాలికలపరిమళ
మరసి పదవాక్యప్రమాణము
తెలిసి రూపుల మలచి మనముల
కింద్ర జాలపు దివ్యసౌఖ్యము
లింతలో గలిగించు కవితా

మా ఖా తా దా రు ల కు శ్రే యో భి లా ఘ ల కు ఉ గా ది శు భ కా ం క్ష లు

PHONE PP 685

సెల్సు బ్రాంత్

అందాల్కి ముగ్గుకకు 22ct. బంగారు కనరింగ్స్ చెయ్యబడినవి

గోలు చంద్రికాపరింగ్స్

హం. మం. అవార్డు 1952

మె. గుక్కరాట్టు, కాకినాడ, చిన్నబజారు, చెల్లెలమ

అన్ని ముఖ్య పట్టణములలో వాడొలయు గలరు

పట్ట భద్రుల కట్టల్లో
రెండు పర్వతములంద్రుడి
నింద్ర జాలపు కట్టు విడెనిక
స్నాతకులుకాగడుపు వచ్చెను|
కోరినపుడీ యింద్రజాలపు
కపులమంత్రములుండు మీముది|
యెంతగాదీ దీక్ష పలితము|
లిదియె గురికాదా||

తేరగానీ యింద్రజాలము
కోరగానీ విద్యవివము
జీవితములో పరు ఎవారికి
మెరయ వోదయ్యా||
సాహితీసుకుమార—
యిహమున

మోహజలధిని—శోకతరగల|
కష్ట వీచిపరంపరలను
కలయదాటగ కలంబిదియే|
కంటివా లేదా?
పిన్న ఖిన్నునికీటుప్రబోచెను|
మారుతాత్ముని పెల్లిదేల్చెను|
ముదిటలో మినిసనుని గాచెను|
ముక్తి జూపెను బైరనునికై
దినమువెత్సముతేరనేరని—ధీరుశ్రీనాథార్యునిలిపెను|
బ్రహ్మతేజముగన్నమిల్లను—బాహ్యదృష్టికివెలితిదీర్చెను|
హాళికత్వపున్మత్తితో నిజ—గౌరవము గాపాడు
కొనగా!

పోతనార్యుని భుక్తిముక్తికి—దారితానై నిలిచితేర్చెను!
లలితకవితాకళాస్థానికీ
సాహితీసుకుమారి ప్రభువుచేసెను|

[అంతరంగము] శ్రీ. బుర్రా శేషగిరిరావు గారి కుమారుడు డా॥ ప్రసాదరావుగారు శ్రీ ఆర్. వద్దనాభరావుగారికి
ఇవ్వగా వారి ముఖ వంపారు—సంపాదకుడు]

సాహితీ సుకుమార సీవటు
భారతి భక్తులైన రావోయి|
సాహితీ తత్వార్థపరుడయి
యిహపరంబుల లాపు గనవోయి

VI

కవితెరవుల దిట్టదేరిన
ఎలంపడితే రాసుకరువా?
కవితెరవులదిట్టదేరిన
ఎలుకుపలికితే ఎలాటి తిరుగా?
ఎవితశాఖానియతిగల్గిన|
పలుకులే యస్త్రములుగావా?
కవితమర్మం తెలియవోయి
కావ్య పట్టం గట్టవోయి

కాసులేమనుగడయటంటే
కాలమర్మముగాంచకుండుట|
అర్థమే పురుషార్థ మంటే|
ఆర్య ధర్మంబూదిగలుపుట|
కవితతత్వముగానవోయి|
కలి విజృంభణ కడరకోయి|
ఆర్షికాంబుధి వీచికలలో
నడిగిమడిగి యంతరింపక
నాకనములో నెగిరియెగిరి
యెగిరిపారెడు పికము నీవై
జీవితావధిచేరవోయి
చిత్త శాంతిని చెందవోయి.
శుభములలరగ—విభవమమరగ|
గురుల యాశీర్వచన బలముగ
సాహితీసుకుమార సీవిక
వీరస్నాతక మందవోయి||

విదేశీ చిత్రా మునించే సెడన్ చిత్రం!.....

నిరమ డ్రాగాది శుభకర్షణ!

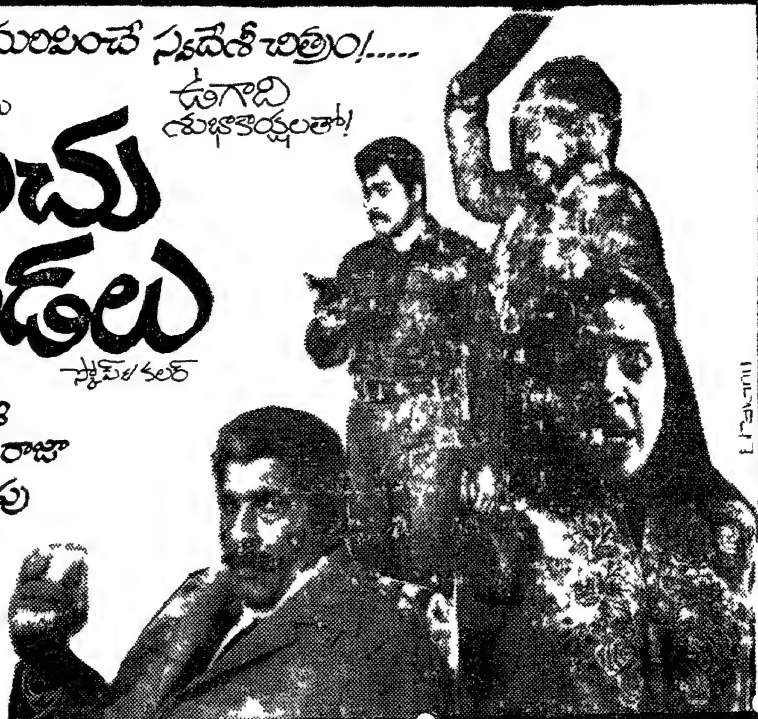
మంచు కౌండలు

సామంతం

దర్శకత్వం I.V.చాణి
సంగీతం ఇళయ రాజా
ఎడిటర్ భూపారపు
పాటలు రాజశ్రీ

విజేత బిల్డర్స్

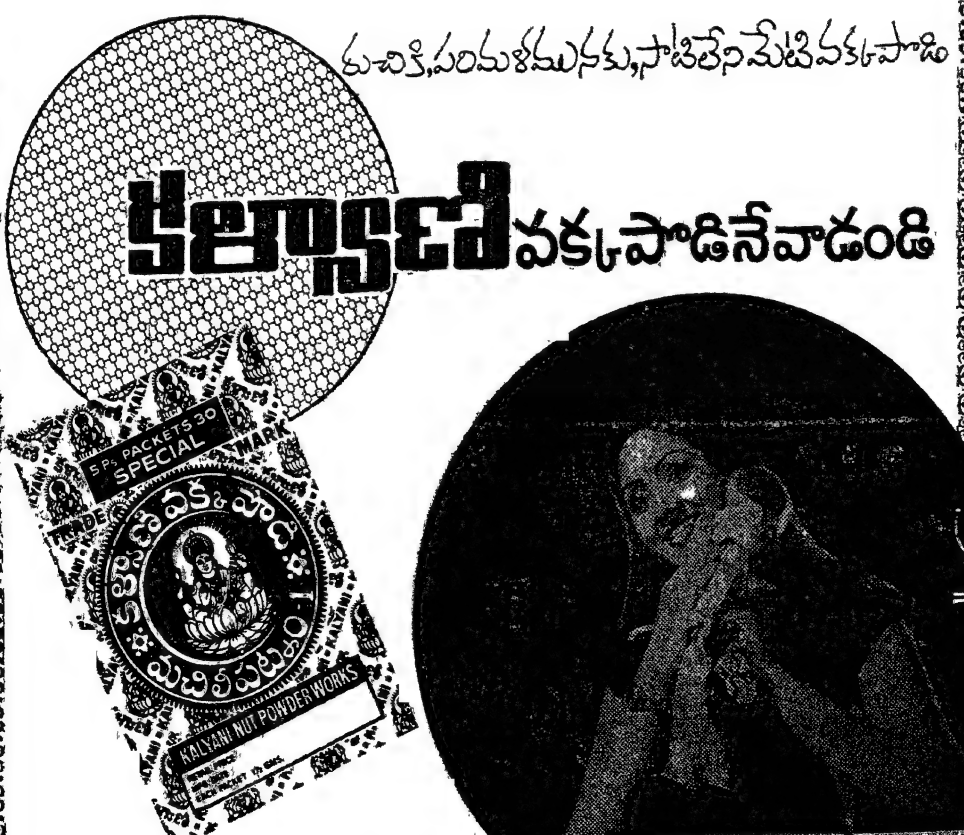
VAAINI KRISHNA ADS

మా ఖాతా దారులకు శ్రీ యో భిలా ఘులకు ఉగాది శుభకాంక్షలు

ఓ చిక్కి, సరిమళ్ళ ముసకకు, సాటిలేని మేటి వక్కపాడి

కల్యాణి వక్కపాడినే వాడండి

కల్యాణి నట్ పౌడర్ వర్క్స్ రుద్దుంబాదు మచిలీపట్నం-521001 టెలెఫోన్: 21001 టెలెగ్రాఫ్: 21001

ఆంధ్రప్రదేశ్ దుందుభి నామ సంవత్సరాది సంచిక

Greetings and All Best Wishes on Happy UGADI

Phones : 551672, 554406.

FROM

Grams : BARGAIN

M. L. Pujara

Raw Material Suppliers to Paper Mills.

"PAPER HOUSE"

Post Box No: 557, 36, East Kalamandapam Road, Royapuram,
M A D R A S - 600 013.

ASSOCIATES

Phones : 77199, 76888

Grams : "PUJARA",

Pujara & Company

23-18-14, Vyakaranam Vari Street, Satyanarayana Puram,
VIJAYAWADA 520011.

Phone , 25450

Grams : "PUJARA",

Sanat Kumar & Company

Post Box No. 182, 1781-B. New Road,
COCHIN-682 002

**MULTI PURPOSE
MIXER AND
GRINDER**

MeenMillix
the answer at your kitchen service

* సాటియో సునితనం
* వేచలుచే నాల్కత
* ముక్కలో దీని మింగునాల్క
* చక్కని మెరుపు, స్వచ్ఛమైన,
* కలిగి స్టైలిస్ లెస్ స్టేట్
జార్, లోపల ప్లాస్టిక్
చేయబడి తగిన వర్క్ టు
తనకు శక్తిని వినియోగించి
అత్యంత వేగంగా తిరిగే మోటారు
అధునా మరొక స్టైలిష్ డిజైన్ చేయబడినది

ప్రీమియర్ ఆటో సర్వీస్

ప్రకాశం రోడ్, గవర్నరు పేట
విజయవాడ - 520 002 (ఫోన్) 62159

మా ఖాతా
దారులకు,
శ్రీయోధి
లాభాలకు
ఈ గాది
తృప్తి
కొంతైనది

Grand Offer!
1982

PREMIER

Lucky Buyer Scheme
Buy a

Leonard
refrigerator now!

Win over
Rs. 15000
in prize

ఇతర వివరములకు దీనిని పేజీ నుంచి తెలుసుకోండి!
ప్రీమియర్ ఆటో సర్వీస్
జనరల్ మేనేజర్ విజయవాడ-520002
PHONE: 62159

“శాస్త్రం”

అంతరంగ కర్మల ఘర్షణ

ఇంద్రకంఠి, పిడపర్తి పంచాంగ కర్తల ఘర్షణ

—నూరేళ్ళ నాటి ఉదంతం

“అంతరంగ కర్మల ఘర్షణ... విశ్వవ్యాప్తమైపోయింది...”

—తిరుపతి వెంకటేశ్వరులు

నూరేళ్ళ క్రితం మాట :

గోదావరి జిల్లాలోని రామచంద్రపురం తాలూకాకు చెందినది కోట గ్రామం. ఆ గ్రామంలో ఇంద్రకంఠి విశ్వవతిశాస్త్రిగారు సకలవిద్యా సంపన్నులూ, సహాశిష్యపరివృతులూను. ఒకనాటి సాయంకాలం గోధూళివేళ శాస్త్రిగారు, శిష్యులు సంధ్యావందనాదికాలు నిర్వహించుకుంటున్నారు. “విశ్వవతి శాస్త్రిగారూ !” అని జలద గంభీర స్వరంతో ఒక పిలుపు వినవచ్చింది శాస్త్రిగారి నయనాలనుంచి అజ్ఞాతీసు కొన్ని శిష్యుడు, బ్రహ్మ తేజోసంపన్నుడైన ఆ బ్రాహ్మణోత్తమునిలోనికి ప్రవేశపెట్టాడు. ఆయనను చూచిన తక్షణం శాస్త్రిగారు సంతోషముతో “ఓహో, సీతారామశాస్త్రిగారా ! ఎంతటి అద్భుతవంతులం ! మీ దర్శనం దొరికిన ఈరోజు చాలా సుదినం. దయచేయండి. ఎక్కడ ఉంచి రాక?” అన్నారు.

“బూరాడపేట అగ్రహారం నుంచేనండి” అని సీతారామ శాస్త్రిగారు సమాధానమిచ్చారు.

శాస్త్రిగారి సతిమణి తెచ్చిన దోసకాయ చెంబులోని ఉదకంతో పొద ప్రక్షాళన గావించి దంపతులకు శలవ ప్రశ్నాదికములకు సమాధానము యిచ్చి అరుగుపైనున్న చాప మీద కూర్చున్నారు, పిడపర్తి సీతారామశాస్త్రిగారు. జ్యోతిష సిద్ధాంతభాగంలో అసమాన ప్రజ్ఞావంతులూ వంశవరంవరాగత విద్యా సంపన్నులూ వారు. సిద్ధాంత భాగంలో వరాహమిహార, భాస్కరాచార్య, గణేశద్వైపక్వాలకేమాత్రమూ తీసిపోవని దేశంలో పేరుగాంచిన అనువమ విద్యావంతులు, అఖండకీర్తి సముపార్జితులైన పిడపర్తి చలమయ్య శాస్త్రిగారికి వీరు అనుజన్ములు.

ఆ రాత్రి భోజనానంతరం విశ్వవతి శాస్త్రిగారూ సీతారామ శాస్త్రిగారు కూర్చుని మాట్లాడుకున్న విషయాల్లో మన కథకు సంబంధించినవి ఈ క్రింది రెండు.

మొదటిది: సీతారామశాస్త్రిగారు వచ్చే సంవత్సరం పంచాంగం పూర్తిచేసి కొన్ని ధర్మశాస్త్ర విషయాలను చర్చించి నిర్ణయం చేయడానికిని సోదరుడు చలమయ్య శాస్త్రిని కలుసుకోడానికి దువ్వగ్రామం వెడుతున్నారన్నది.

రెండవది: రామచంద్రపురం రాజావారు వచ్చే సంవత్సరం పంచాంగం వ్రాసి ఇమ్మని విశ్వవతి శాస్త్రిగారిని కోరారని, అందుకు ఆయన తన కుమారుడైన రామశాస్త్రిని, శిష్యుడైన వెంకటశాస్త్రిని నియమించారన్నది.

ఈ సంభాషణంతా వింటున్న రామశాస్త్రికి, వెంకట శాస్త్రికి ఒకేవిధమైన ఆలోచన తట్టింది. ఇద్దరూ ఆలోచించు కున్నారు. రెండుమూడు మాసాలు కష్టపడ సవనరంలేకుండా వారికివచ్చుచెప్పిన కార్యం పూర్తిచేయడానికి ఒక ఉపాయం తోచింది. చిన్న వయస్సుకల వారవడంచేత గ్రంథ చార్యంలోని దోషాతిశయాన్ని వారుగుర్తించలేకపోయారు.

మరునాడు ఉదయం విశ్వవతిశాస్త్రిగారు, సీతారామ శాస్త్రిగారు గోదావరి స్నానానికి కోటిపల్లి రేవుకు వెళ్ళవచ్చి దేవతార్చనాదికాలు ముగించి భోజనం పూర్తిచేసివప్పటికి, సీతారామశాస్త్రిగారి అంగవస్త్రంలో చుట్టివున్న పంచాంగానికి పూర్తినకలు తయారుచేశారు రహస్యంగా, ఇద్దరు ముగ్గురు ఇతర శిష్యుల సహాయంతో రామశాస్త్రి, వెంకటశాస్త్రి.

భోజనానంతరం కొంచెంసేపు విశ్రమించి సీతారామ శాస్త్రిగారు అందరివద్దా సెలవు తీసుకొని కోట గ్రామం నుంచి బయలుదేరి వెళ్ళారు.

2

భద్రాచల రాముని దర్శనం చేసుకుని రెండుమాసాలలో తిరిగివచ్చిన విశ్వపతి శాస్త్రిగారు తన కుమారుడు, శిష్యుడు తయారుచేసిన పంచాంగం చూచి వారి ప్రజ్ఞకు చాలా పంతోషించారు. ఏదో తిమ్మపరకూపూర్తి చేసి ఉంటారేమోనని అనుకొన్న శాస్త్రిగారికి గ్రహస్థుబాలు, సుముహూర్తాలు వగైరా యావత్తు గ్రంథం సిద్ధం కావడం చూచే సరికి ఆపందం పట్టలేక కుమారుణ్ణి, శిష్యుణ్ణి చాలా అభినందించారు.

వెంటనే ఒకశుభముహూర్తాన ఆ పంచాంగం తీసుకొని పోయి రామచంద్రవరంలో రాజా వారికి సమర్పించేరు శాస్త్రిగారు నిండుదర్బారులో. రాజావారు చాలా సంతోషించి శాస్త్రిగారిని ఉచితరీతిని స్కరించాడు. ఆ సత్కారం వంతులని సంతోషంతో తన్మయులై వున్న శాస్త్రిగారితో దివానుగారు: "శాస్త్రిగారూ! వచ్చే సంవత్సరం విశేషాలే

మేవా కొంచెం రాజావారికి విపరీతం చండి" అన్నారు.

"అ! ఏమున్నయ్యండి మామూలే" అంటూ విశ్వపతి శాస్త్రిగారు వర్షయోగాలూ, పంటల పరిమితి, ధరవలూ వగైరా వివరిస్తూ ఒక్క అర్ధగంట సేపు ప్రస్తావించారు.

అప్పటికే రాజావారి ఆస్థానానికిపడవ రై చలమయ్య శాస్త్రిగారు వ్రాసిన పంచాంగం ప్రతి చేరింది. ఆస్థాన జ్యోతిషులు ఆ పంచాంగాన్ని చూచి అందరికీ శేషాంసు ఇదివరకే రాజావారికి సమగ్రంగా తెలియవరచి ఉన్నారు.

అందువల్ల విశ్వపతి శాస్త్రిగారు చెప్పినదంతా విన్న రాజావారికి అందులో లుప్తమైన ప్రస్తావన రాకపోవడం చాలా వింతగా తోచింది. వెంటనే శాస్త్రిగారిని ఉద్దేశించి వారిట్లా అన్నారు:

"ఏమండి శాస్త్రిగారూ! వచ్చే సంవత్సరం లుప్త మాన మున్నదట కదా?"

"ప్రభువులు మన్నించాలి. తమకెవరో తప్పగా విన విందార" అన్నారు శాస్త్రిగారు.

కాదండి. వచ్చే సంవత్సరం లుప్తమాన మున్నదట. శాస్త్రప్రకారం అది సత్యం కూడానట."

"అది శుద్ధి అయ్యి మికు ఎవరు మనవి చేశారోకాని, అది శాస్త్ర విరుద్ధమైనది. శాస్త్రప్రకారం చూచినట్లయితే వచ్చే సంవత్సరం లుప్తమానం లేదు," అన్నారు శాస్త్రిగారు.

"అదేమండి అల్లా అంటారు! పడవ రై చలమయ్య శాస్త్రిగారే లుప్త మానమున్నదని వ్రాశారు మీరుకదండే పోతుందా?" అన్నారు ఆస్థాన జ్యోతిషునిలో ఒకరు.

శాస్త్రిగారికి గుండెలో రాయి పడింది. అయినా ధైర్యంగా ఇల్లా అన్నారు:

"చాలాండి. మహా తెలివీపట్టు చెప్పతారేమిటి? మీకేమి తెలుసు సిద్ధాంత భాగం? సూర్యసిద్ధాంత ప్రకారం పంచాంగం చేస్తే లుప్తమానం రానేరదు. చలమయ్య శాస్త్రి తప్పుడు త్రోవ త్రోక్కడు. అందు వల్ల అతనికి లుప్తమానం ఎచ్చుచేయాలి!"

"చలమయ్య శాస్త్రిగారు తొక్కిన తప్పుడు త్రోవ ఏమిటండి?" అన్నారరాజావారు ఆశ్చర్యంగా.

"చిత్రం, మరవి చేస్తా. సూర్యునిచేత మయుని కుప్పదేశించబడినదే సూర్యసిద్ధాంతం. ఇది మూడువేల సంవత్సరాలకి పూర్వమే వాడుకలో వుండేదిని ప్రతీతి. అటువంటి అతి విశ్రాంతమైన గ్రంథాన్ని ఇట్టి మనం పంచాంగం చేసుకుంటున్నాము. మనది క్షమామి. మనకుకర్మప్రధానం. అందువలన మనం సూర్యోపదిష్టమైన గ్రంథరీత్యా

బలవంతులకు ముహూర్తం

నెర్విటల్

అన్నివయసులవారికి
అన్నిబుతువులలో
అమితజ్ఞానమును
అందించు అనూప
ఆయుర్వేద టానిక్
నెర్విటల్

సంసారజీవిత
బలహీనతలను
చాణాక్షుటకు
వైద్యులందరిచే
సిఫార్సుచేయ
బడుచున్నది.

మీన్ ఫార్మూలెషన్స్.
పిల్లలకు రాడ్. బి.జి.య.వాడ. 2. P.B NO.353

విజయవాడ యందలి ఒకేఒక హోటల్
హోటల్
కంధారి
ఇన్టర్నేషనల్

ఈక్రింది ఆధునిక వసతులకు నిలయం

ఏ/సి గదులు & సూట్స్ * శాఖాహార & మాంసాహార
వంటకములు * కాన్ఫరెన్స్ & బ్యాంకెట్ హాలు *
షాపింగ్ అర్కేడ్ ఫోనులు * వేడినీటి చన్నీటి నిరంతర
వసతులు * పైవ్డ్-ఇన్-మ్యూజిక్
* ప్రిస్సెస్ బార్ * సోలేస్ చైన్ (స్పెషాలిటీ)
రెస్టారెంటు * తంహార్ బార్ బిల్వ
* కాఫీషాపు (డే & నైట్)

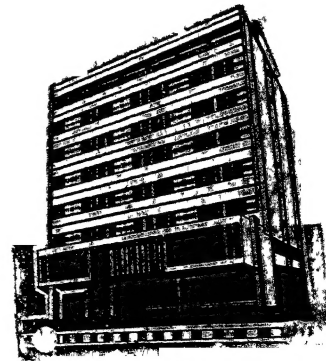
హోటల్ కంధారి ఇన్టర్నేషనల్

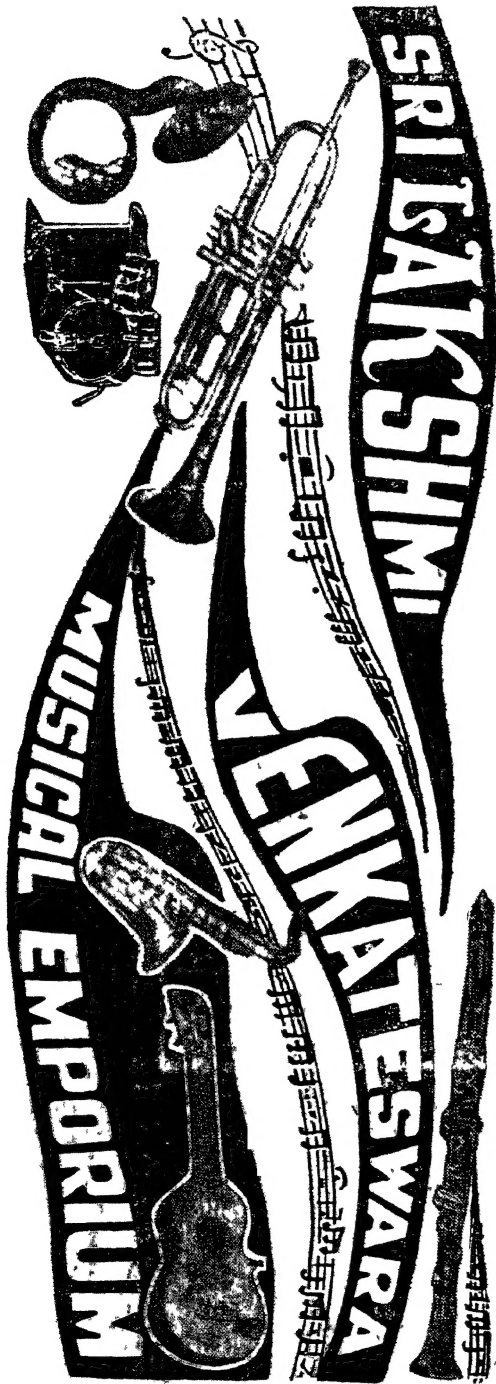
లబ్బీ పేట, విజయవాడ 520 010.

ఫోన్ 61311

కేబుల్: "HOTKAN"

టెలిక్స్: 271 HKLIN

శ్రీ లక్ష్మీ వెంకటేశ్వర మ్యూజికల్ ఎంపొరియం
తాలూకాఫెస్ ఎదుట, గాంధీనగర్
విజయవాడ-౩

మా వద్ద అన్ని రకముల మ్యూజికల్ సామానులు మరియు
తార్పెరు షాపులో అవసరమైన అన్ని వస్తువుల సరఫరా
ఉరలో ఉంది.

తయారయిన పంచాంగమునే అనుసరించాలి.
చలమయ్య శాస్త్రి సంస్కృత. ఈ సూర్య
సిద్ధాంతంలోని పథకాలను తనకు ఇష్టము వచ్చినట్లు
సంస్కరించి పంచాంగం చేస్తాడు. అవి శాస్త్ర సమ్మతము
లేకా అవుతాయి? ఎవరికి ఇష్ట మొచ్చినట్లు వారు సూర్య
సిద్ధాంత పథకాలను సంస్కరించేయడమే? దానికి తాహతు
ఉండవద్దా? పూర్వం కొంతమంది సంస్కరించారంటే, వారి
ప్రతిభముందు మన ప్రజల ఏ మాత్రం? అందువలన చల
మయ్య శాస్త్రి వ్రాసినది శాస్త్ర సమ్మతం కాదని మనవి చేస్తు
న్నాను," అన్నారు శాస్త్రి గారు గంభీరంగా.

"శాస్త్ర సమ్మతం కాని సంస్కారం చలమయ్య శాస్త్రి
గారు మాత్రం ఎందుకు చేస్తారండీ? అయినా యీ విషయా
లలో అభిప్రాయం వెలిబుచ్చడానికి మేమూ మా బొంట్లు
అర్హులం కాము." అన్నారు రాజా వారు చిరునవ్వుతో.

ఆ నవ్వుచూచి ధైర్యం కలిగి, "ప్రభువువారు మన్నిం
చాలి. ఎప్పటి కప్పటికీ గ్రహాలను దృక్పథం చేయడానికి
సంస్కారం చేయవచ్చుననీ, అది శాస్త్ర సమ్మతమైనదేననీ
పూర్వ గ్రంథాలనుంచి ప్రమాదాలను ఇతిధికంగా చూపిస్తూ
చలమయ్య శాస్త్రిగారు ఒకసారి రాజమహేంద్రవరంలో
ఉపన్యసించారు. ఏమి పాండిత్యము! ఏమి వాగ్దాత!
సాక్షాత్తు సూర్యాంశ సంభూతులు ఆయన. ఆ సభకు కాక
తాళియంగా నేనూ వెళ్ళడం జరిగింది. అది నా అద్భుతం.
సంస్కరించడమే శాస్త్ర సమ్మతం కాదనడం భావ్యంకాదని
నా మనవి," అని ఆ స్థాన జ్యోతిష్కులలో ఒకరు కొంచెం
ధైర్య గా అన్నారు.

రాజావారు చిరునవ్వుతో విని, విశ్వపతిశాస్త్రిగారిమైపు
దృష్టి మరల్చారు. విశ్వపతిశాస్త్రిగారికి సమాధానం చెప్పక
ఉండి కాదు.

"ప్రభువు వారికి నే విన్నవించేది ఒక్కటి విషయం.
మనది కర్మభూమి మనం సూర్య సిద్ధాంతప్రకారం చేసిన
పంచాంగాన్ననుసరించి కర్మ నాశనమే దాని ఫలితాన్ని
పొందగలం అంటే కాని ఎవరికి తోచినట్లు వారు పంచాంగాలు
చేసే వాటివనుసరించినవాళ్ళు కర్మభ్రష్టులుకావడం తథ్యం.
గ్రహాలలో ఏ సంస్కారాలు చేసినా సూర్యచంద్రుల్లో చేసిన
సంస్కారం మాత్రం పూర్తిగా తిధులను మార్చేస్తుంది.
చలమయ్య శాస్త్రి చంద్రుడికికూడా సంస్కార మవలంబిస్తాడు.
ఇది బొత్తిగా శాస్త్ర విరుద్ధమని మనవి చేస్తున్నాను," అని
సమాధానం చెప్పారు శాస్త్రిగారు.

"ఏమో ఈ ధర్మశాస్త్ర విషయాలు మాకు అచగావస
కవు అయినా చలమయ్య శాస్త్రిగారిలాంటివండితులు మన
దేశంలో చాలా అరుదు. అటువంటివారు అవంబించిన
తిధు శాస్త్ర సమ్మతం కాదనడం కొంచెం సాహసమేమోనని
నా ఊహ" అన్నారు రాజావారు.

“ప్రభువులు తమ ఆస్థాన విద్యాంసులనూ వారి విద్యార్థులూ కించ పరుస్తున్నారు. ఏ విషయంలోనైనా సరే చలమయ్యశాస్త్రితోసమాన పాండిత్యంగలవారమని ఋజువు చేసుకోగలం” అన్నారు విశ్వపతిశాస్త్రిగారు.

ఏ విషయంలోనో ఎందుకు? ప్రస్తుతం ఈ విషయంలోనే ఇదమితమని తేలకపోతే వచ్చే సంవత్సరం ఏ పంచాంగాన్ని అవలంబించడానికి సందేహంలో పడిపోతాం.”

“చిత్తం. ప్రభువువారు ఈ విషయం పూర్తిగా విమర్శించి, తగిన ఏర్పాట్లు చేయించి ఒక నిర్ణయానికి వస్తే అందులకు చాలా ఆనుకూలంగా ఉంటుంది. అవసరమైతే చలమయ్యశాస్త్రి గారిని ఇక్కడికే పిలిపిద్దాం,” అన్నారు దివానుగారు ఇంతవరకూ మౌనంగా ఉండి.

‘ఆ ఏర్పాటు చాలా బాగుంది. ఏమండీ విశ్వపతి శాస్త్రిగారూ! చలమయ్యశాస్త్రిగారిని ఇక్కడికి పిలిపించి సభ ఏర్పాటు చేస్తాం. మీకు సమ్మతమేరా?” అన్నారు రాజావారు.

“చిత్తం. ప్రభువుల ఆజ్ఞ శిరసా వహిస్తాను.”

అంతటితో ఆ రోజుకు ఆ ప్రస్తావన ముగిసింది.

3

తడుకు దగ్గరున్న దువ్వగ్రామంలో ఉంటూన్న చలమయ్యశాస్త్రిగారు రామచంద్రపురం రాజావారు రమ్మన్నారని తెలియగానే శిష్య సమేతంగా బయల్దేరి రామచంద్ర

పురం చేరుకున్నారు. జరగబోయే సభను చూడడానికి అనేక మంది అనేక ఊళ్ళనుంచి వచ్చారు. పండితులూ సిద్ధాంతులూ చాలామంది రామచంద్రపురంలో చేరారు. గౌరీశ సమయానికి సభ ఏర్పాటుయింది. పిదప రై చలమయ్యశాస్త్రిగారు వచ్చే సంవత్సరం లుప్తమాసం ఉన్నదన్న వాదాన్ని సమర్థిస్తే, విశ్వపతిశాస్త్రిగారు దాన్ని ఖండిస్తున్నారు. ఇరువురూ మహా పండితులు. ఆ రోజులలో పాండిత్యం ఏ ఒక్క విషయానికి చెందివుండేది కాదు. సర్వతోముఖ పాండిత్యం వారిది. అందువలన చలమయ్యశాస్త్రిగారితో సమానమైన పాండిత్యాన్ని సిద్ధాంత భాగంలో చూపిస్తున్నారు విశ్వపతిశాస్త్రిగారు ఈ విధంగా మూడు రోజులు కేసరిద్వయం హోరాహోరిని వాద ప్రతివాదాలతో పోరుసాగించారు. ఇందులో చలమయ్య శాస్త్రిగారు ఆయన స్వయంగా చేసిన పంచాంగాన్ని సమర్థించుకుంటున్నారు. విశ్వపతి శాస్త్రిగారు తాము తయారుచేయని పంచాంగాన్ని సమర్థించుకోవలసి వచ్చింది. రాజావారి దర్బారులో మానుషాని కన్న మాటలేకాని, చలమయ్యశాస్త్రిగారి ప్రతిభ, పాండిత్యం విశ్వపతిశాస్త్రిగారి కంటేలియకపోలేదు. అందువల్ల ఆయన వాదంలో బాగా వెలితి కన్నడతూనే ఉంది. అది చలమయ్య శాస్త్రిగారు కనిపెట్టారు. కాని ఇతరు లెవ్వరూ తెలుసుకోలేక పోయారు. వీరిద్దరూ వాదించుకుంటూ ఉంటే విని తీర్పు ఇచ్చే సామర్థ్యం కలవారెవ్వరూ అక్కడ లేక పోయారు. అందువల్ల ఎవరో ఒకరు రెండవవారి వాదం

ఉ గా ది శు భా కా ం క్ష లు

మెస్సర్స్. తిరుమూరుగన్ పేపర్ మార్ట్స్

20, వెంకయర్ స్ట్రీట్, కోండితోపు,

మద్రాసు - 600 001

(ఫోన్ : 30281, 20596)

కట్ పేప్ర్ న్యూస్ ప్రింటు, కన్వర్టింగ్ & బైట్ పేజర్ డిలర్లు.

సోదర సంస్థలు : బాలాజీ పేపరు రోల్ కన్వర్టింగ్ వర్క్స్ & కామథేను పేపర్ ఏజన్సీస్,

1-1-152, హైదరాబాద్ రోడ్, విద్యాధరపురం, విజయవాడ - 520 012 (ఎ. పి.) ఫోన్ : 62825

ఒప్పుకోవాలి. అంతవరకూ వివాదం సాగవలసిందే! విశ్వవతి శాస్త్రిగారు తనమాటబీరుపోకుండా ఉండడానికి మాత్రమే వాదిస్తున్నారు. కాని వాదనలో పటుత్వం ఎప్పుడో తగ్గి పోయినట్లు చలమయ్యశాస్త్రిగారే గ్రహించారు. అందువల్ల విశ్వవతిశాస్త్రి తనఓటమిని తనంతటతాను అంగీకరించని అంతవరకు సభికులు తన వాదం శాస్త్రసమ్మతమైనదని నిర్ధారణ చేయరని తెలుసుకున్నారు.

మూడవనాడు సాయంకాలం సభ ముగిసే సమయానికి చలమయ్యశాస్త్రిగారు సభికులవైపు తిరిగి ఈ విధంగా ఉపన్యసించారు:

“పండితోత్తములారా! ఈ మూడు రోజుల్నుంచీ మా ఇరువురి వాదప్రతివాదాలూ మీరు వింటూనే ఉన్నారు. ఇందులో ఏది శాస్త్రసమ్మతమో నిర్ధారణ చేసే సామర్థ్యం గలవారు లేనికారణంచేత ఈ విషయం ఇల్లా ముగియవలసి ఎవ్వరికి తెలియదు. ఒక నిర్ణయం జరుగలేదు; కాని ఒక్క మనవి మా వాదములలోని సత్యాన్ని నిరూపించే సమర్థులు ఈ సభలో లేకపోవచ్చును, ఈ వేళంలోనూ లేకపోవచ్చును. మావపుల్లోనే లేకపోవచ్చును. కాని భగవంతుడు లేదా: ఆయనకే సామర్థ్యం లేదా: ఆయన సర్వాంతర్యామికదా: ఆయన నిర్ణయించడానికి శక్తి కలవాడే కదా! ఆయన నిర్ణయించి తీర్పునిచ్చినట్లైతే, అది అందరికీ ఆచరణీయమే కదా: ఇందుకు సభికులు, రాజావారు అంగీకరిస్తే దైవం చేత దీనికి తీర్పుచెప్పిస్తాను. అంతకన్నా వేరే మార్గ లేదు. మీరు అనుమతి ఇవ్వాలి”

దానితో సభలో కలకలం ఐదుదేరి ది అందరూ ఆశ్చర్యపోయారు: “దైవమే నిర్ణయం చేస్తాడన్నది ఎట్టి మాట!” అని కొందరన్నారు. “ఏమో వారి శక్తి మీకేం తెలుసు! భగవంతుడిని ఇక్కడికి రప్పించి పలికించగలరు వారు.” అన్నారు కొందరు. ఈ విధంగా సభలో సంవత్సరం కలిగింది. దివానుగారు రాజావారితో సంప్రతించి లేచారు.

“చలమయ్యశాస్త్రిగారూ! మీరు దైవంచేత నిర్ణయం చేయిస్తున్నారట. దైవనిర్ణయం తప్పక ఆచరణీయమే! దాన్ని ఎవరూ కాదనరు. అందుకు మీరు సమర్థులవడానికి కూడా మాకు ఏ విధమైన సందేహమూ లేదు. కాబట్టి మీరు ఈ మహాసభ సమక్షమందే దైవ నిర్ణయం చేయించండి” అన్నారు.

“రాజావారికి నాదొక ఊహవి. విశ్వవతి శాస్త్రికూడా సైనికంగీకరించాలి కదా!” అన్నారు చలమయ్యశాస్త్రిగారు.

విశ్వవతి శాస్త్రిగారు వెంటనే తమ అంగీకారాన్ని తెలియపరచారు.

“అట్లాగే తే త్వరలో ఒక శుభము హూర్తం ఏర్పాటు చేయండి. ఆరోజు మనమంతా ఇక్కడే మళ్ళీ కలుసుకుందామని అన్నారు చలమయ్య శాస్త్రిగారు.

తనవాడికి సభ ముగిసింది.

4

త్వరలో ఒక శుభము హూర్తం ఏర్పాటు చేశారు. దూరదూరాలనుంచికూడా వండితులు, పామరులు వేలకొలదిగా జనం రామచంద్రపురం చేరుకున్నారు. నిర్ణీతసమయానికి చలమయ్య శాస్త్రిగారు, విశ్వవతి శాస్త్రిగారు కూడా సభా వేదికపైకి వచ్చారు. చలమయ్యశాస్త్రిగారు సభికులకు సమస్కరించి ఇల్లా అన్నారు.

“పండితోత్తములారా! శాస్త్ర విషయమై నాకూ విశ్వవతిశాస్త్రికీ జరిగిన వివాదంలో తీర్పు దైవంచేత చెప్పించడానికి, ఆ దైవ నిర్ణయమే మనమంతా ఆచరించడానికి మన మంగీకరించాము. భగవంతుడు ప్రత్యక్షమై మనుష్యరూపంలో నిర్ణయం తెలియపరుస్తాడనుకోవడం మూఢత్వం అందువల్ల నేనొక మార్గం చెబుతాను. అది అందరికీ సమ్మతమైతే, అంగీకరించండి లేని వక్షంలో మీరొక మార్గం సూచించండి. నేను సమ్మతిస్తాను. రెండు తాటాకులు తీసుకుందాం. నావాదం నేను ఒక తాటాకుమీద వ్రాస్తాను. విశ్వవతిశాస్త్రి తన వాదాన్ని ఇంకో తాటాకుమీద వ్రాస్తాడు. రెండూ ఒకే సమయంలో కాలవలో వదులుదాం. ఏది ప్రవాహానికి ఎదురుగా వెడితే అది భగవంతునిచే అంగీకరింపబడిన వాడమని నిర్ధారణ చేయవచ్చును. ఇందుకు అందరూ సమ్మతించాలి” అన్నారు.

దివానుగారు రాజావారివైపు చూచి ఆయన అంగీకారాన్ని గ్రహించి, విశ్వవతిశాస్త్రిగారి నడిగారు వారికి సమ్మతిమేర అని. ఆయన కూడా సమ్మతించారు.

సరే ఆ వక్షరంగానే రెండు తాటాకులమీదా రెండు వాదాలనూ వ్రాశారు. రెండూ ఒకేసారి కాలవలో వదిలారు. వేనకుటేలు ప్రజలు సంభ్రమాశ్చర్యాలతో చూస్తున్నారు. రాజావారు దివానుగారు తదితర రాజోద్యోగులుకూడా దగ్గరే ఉన్నారు. చలమయ్య శాస్త్రిగారి వాదం ప్రాసాదాన్ని తాటాకుప్రవాహానికి ఎదురుగా చరచరా ప్రాకి పోయింది! అందరూ దిగ్భ్రాంతులయ్యారు. ప్రజలు హర్షధ్వనాలు చేశారు. గుర్రంమీద కూర్చున్న రాజావారు తటాలునక్రిందికి దిగి చలమయ్య శాస్త్రిగారి పాదాలకు సమస్కరించారు.

5

మరునాడు నిండుదర్బారులో చలమయ్యశాస్త్రిగారిని రాజావారు జహుళంగా సత్కరించారు. అందరూ దైవనిర్ణయాన్ని గురించి ఆశ్చర్యంగా చెప్పుకున్నారు. ఏ నోట్ విన్నా చలమయ్యశాస్త్రిగారి ప్రతిభేవినబడుతోంది. దర్బారులో రాజావారు ఇల్లా అన్నారు.

“చలమయ్య శాస్త్రిగారూ! మీ ప్రతిభ అమోఘం! సాక్షాత్తు భగవత్స్వరూపులు మీరు. భగవంతుని చేతనే సాక్ష్యం పలికించారు. ఇది మరొకరికి సాధ్యమా?”

విశ్వవతిశాస్త్రిగారు కూడా ఆ సభలోనే ఉన్నారు ఆయన చలమయ్య శాస్త్రిగారి పాండిత్యమైతే మెచ్చుకున్నారు, కాని ఆయన చేసిన దైవ నిర్ణయం తంతంతా.